

Mikkelin kaupungin talousarvio 2017 ja taloussuunnitelma 2017-2020

Kaupunginvaltuusto 19.12.2016

Sisällysluettelo

Kaupunginjohtajan katsaus	4
Talousarvion rakenne, toiminnan ja talouden sitovuudet	
Talousarvion rakenne	5
Toiminnan ja talouden sitovuus	6
Määrärahojen käyttö ja vastuut	8
Taloudellisen ja toiminnallisen tuloksen seuranta	9
Talousarvion yleisperustelut	
Taloudelliset lähtökohdat	10
Mikkelin kaupungin toimintaympäristö	13
Talousarvion ja taloussuunnittelun perusteet	
Mikkelin kaupungin strategia ja strategiset kehittämistoimenpiteet	16
Laskentaperuste	23
Kaupungin talouden kehitysnäkymät	27
Tasapainoiseen kasvuun tähtäävät ohjelmat	29
Riskienhallinta	32
Henkilöstö	34
Mikkelin kaupunkikonserni	
Konserniin kuuluvat tytäryhtiöt ja -yhteisöt	37
Omistajapolitiikka ja konserniohjaus	39
Tytäryhteisöjen valtuuston nähden sitovat tavoitteet	41
Käyttötaloulosa	
Talousarvio 2017	57
Toimielinten palvelusuunnitelmat, vaikuttavuustoimenpiteet sekä sitovat määrärahat	58
Keskusvaalilautakunta	58
Tarkastuslautakunta	58
Kaupunginvaltuusto	58
Konsernipalvelut	59
Ympäristölautakunta	62
Kasvatus- ja opetuslautakunta	65
Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntalautakunta	72
Tekninen lautakunta	80
Maaseutu- ja tielautakunta	92
Rakennuslautakunta	94

Liikelaitokset ja taseyksikkö

Liikelaitosten ja taseyksikön sitovat tavoitteet, tunnusluvut, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja investoinnit.....	98
Mikkelin Vesiliikelaitos.....	98
Otavan Opiston liikelaitos	101
Etelä-Savon pelastuslautakunta	106

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelma.....	110
Eritelty tuloslaskelma liikelaitokset ja taseyksikkö	113

Investointi- ja rahoitusosa

Rahoituslaskelma.....	115
Eritelty rahoituslaskelma liikelaitokset ja taseyksikkö	119
Talousarviovuoden 2017 ja suunnitelmavuosien 2018-2020 investoinnit.....	120

Kaupunginjohtajan katsaus

Kaupunki tasapainottaa taloutta ja uudistaa hallintorakenteensa. Kestävän kasvun ja asukkaiden, elinkeinojen ja ympäristön hyvinvointistrategian toteuttamista jatketaan. Tuloverotusta ja kiinteistöverotusta korotetaan maltillisesti. Sosiaali- ja terveystaloutta tuottava Etelä- Savon sote- alue aloittaa toimintansa ja maakunnallista sote- uudistusta valmistellaan. Vuoden 2017 Asuntomessut järjestetään Mikkeliin.

Tulos 0,3 miljoonaa euroa, investoinnit kasvattavat velkamäärää
Vuodelle 2017 on budjetoitu toimintatuloja 111,7 miljoonaa ja toimintakuluja 409,5 miljoonaa euroa. Toimintakate on 297,8 miljoonaa euroa. Valtionosuudet ovat 114 miljoonaa ja verotulot 201,3 miljoonaa euroa. Kaupungin lainamäärä kasvaa tilikauden aikana 3759 euroon asukasta kohden investoinneista johtuen.

Kaupungin hallintorakenne ja johtamisjärjestelmä uudistuu, hallintorakennemuutoksen mukainen toiminta käynnistyy seuraavan valtuustokauden alussa kesäkuussa 2017. Palveluverkon tarkastamista jatketaan, hallinnollisten tukipalveluiden toimintaa kehitetään edelleen ja toimitilojen käyttöä tehostetaan. Eläköitymistä yhteydessä tehtävät pyritään järjestämään sisäisesti. Kaupunginvaltuuston hyväksymään henkilöstöstrategiaan perustuva Henkilöstöohjelma 2017- 2020 tukee johdon, esimiesten ja koko henkilöstön työtä sekä tavoitteiden saavuttamista läpi kaupungin organisaation. Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelma lopetetaan.

Tuloja lisätään nostamalla tuloveroprosenttia 0,50 prosenttiyksiköllä ja kiinteistöveroja 0,03- 0,30 prosenttiyksiköllä.

Investointien nettotasoa on vuonna 2017 noin 30,5 miljoonaa euroa. Keskeisiä hankkeita ovat uuden taidemuseon rakentaminen, viitostien perusrakennus välillä Mikkeli- Juva ja Areenan osakkeiden hankinta. Lisäksi jatketaan muun muassa uuden jätevedenpuhdistamon rakentamista, Rantakylän koulun peruskorjausta ja laajennusta, Naisvuoren uimahallin peruskorjausta sekä raviradan alueen pysäköintijärjestelyjä. Viitostien perusrakennus Mikkelin kohdalla saatetaan loppuun.

Asukkaiden, elinkeinojen ja ympäristön hyvinvointia edistetään
Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon integraatio toteutetaan kokoamalla perusterveydenhuollon toiminnot ja osa sosiaalitoimen palveluista Mikkelin keskussairaalan alueelle. Sosiaali- ja terveystaloutta tuottava Etelä- Savon sosiaali- ja terveystaloutten kuntayhtymä aloittaa toimintansa 1.1.2017. Kuntayhtymän ja kaupungin yhteistyö on keskeisessä roolissa asukkaiden hyvinvoinnin lisäämisessä.

Sähköisiä asiointipalveluja kehitetään edelleen vakiinnuttamalla Lupaus 2016-ohjelman toiminta kaupungin toiminnaksi. Elinkeino toimintaa kehitetään ja työllisyyttä edistetään Elinkeino- ja työvoimapolitiittisen ohjelman mukaisesti. Vuoden 2017 Asuntomessut järjestetään Mikkeliin, rakentamisessa on panostettu luontoarvojen säilymiseen.

Ympäristön hyvinvointiin panostetaan myös EcoSairila- hankkeella, jonka tavoitteena on luoda Metsä-Sairilan alueelle kansallisesti ja kansainvälisestikin ainutlaatuinen ympäristöliiketoiminnan keskus ja kehittämisympäristö.

Timo Halonen
kaupunginjohtaja

Talousarvion rakenne, toiminnan ja talouden sitovuudet

Talousarvion rakenne

Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa hyväksytään kunnan ja koko kuntakonsernin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvollisuudet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja taloussuunnitelma on laadittava siten, että se toteuttaa kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseksi turvataan. (Kuntalaki 410/2015 § 111)

Kuntalain mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. (Kuntalaki 410/2015 § 111)

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha tai tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. (Kuntalaki 410/2015 § 111)

Talousarvio koostuu (1) käyttötalousosasta, (2) tuloslaskelmaosasta sekä (3) investointi- ja rahoitusosasta.¹

Yleisperustelut

Yleisperusteluissa esitetään katsaus kansan- ja kunnallistalouden kehityksestä sekä kaupungin taloudellisen tilanteen kehittyminen. Yleisperusteluihin sisältyy lisäksi riskien arviointi, henkilöstölinjaukset sekä vähintään kerran valtuustokaudella tarkistettava kaupunkistrategia ja kehittämisohjelmien keskeisimmät toimenpiteet.

Käyttötalousosa

Käyttötalousosassa esitetään lautakuntien palvelusuunnitelmat ja toimenpiteet, joilla toteutetaan kaupunkistrategiaa. Kasvatus- ja opetuslautakunnan, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisolautakunnan, teknisen lautakunnan pl. Tilakeskus sekä rakennuslautakunnan osalta on esitetty toiminnalliset tunnuslukutaulukot.²

Liikelaitoksien ja taseyksikön tavoitteet, tulos- ja rahoituslaskelmat sekä investoinnit taloussuunnitelmavuosiin esitetään lautakuntien käyttötalousosan jälkeen.

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosassa on esitetty tuloslaskelma analysoituna sekä eriteltynä liikelaitoksien ja taseyksikön osalta.

Investointi- ja rahoitusosa

Investointi- ja rahoitusosassa investoinneista esitetään menot ja tulot, jotka tarvittaessa eritellään hankekohtaisesti. Kaupungin investointiohjelma on koottu kokonaisuudessaan investointiosaan ja sisältää myös liikelaitoksien ja taseyksikön investoinnit. Rahoituksen osalta esitetään meno- ja tuloarvioina pitkäaikaiseen rahoitukseen liittyvät menot ja tulot kuten antolainat, niiden lyhennykset, ottolainat ja niiden lyhennykset. Rahoitusosa sisältää rahoituslaskelman. Sen tiedot kerätään tuloslaskelmaosan lisäksi investointiosasta ja rahoitusosan taulukoista.

Kunnan toiminnassa ja talousenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

¹ Kuntalaissa (111 §) todetaan talousarvion jakaantuminen käyttötalousosaan, tuloslaskelmaosaan sekä investointi- ja rahoitusosaan. Talousarviosta ja taloussuunnitelmasta ovat antaneet laadinnan ja sisällön osalta suosituksia lisäksi Suomen Kuntaliitto ja kirjanpitolautakunnan kuntajaosto.

² Tässä pääsääntöisesti käytetty Maisema-taulukoita.

Toiminnan ja talouden sitovuus

Käyttötalousosa

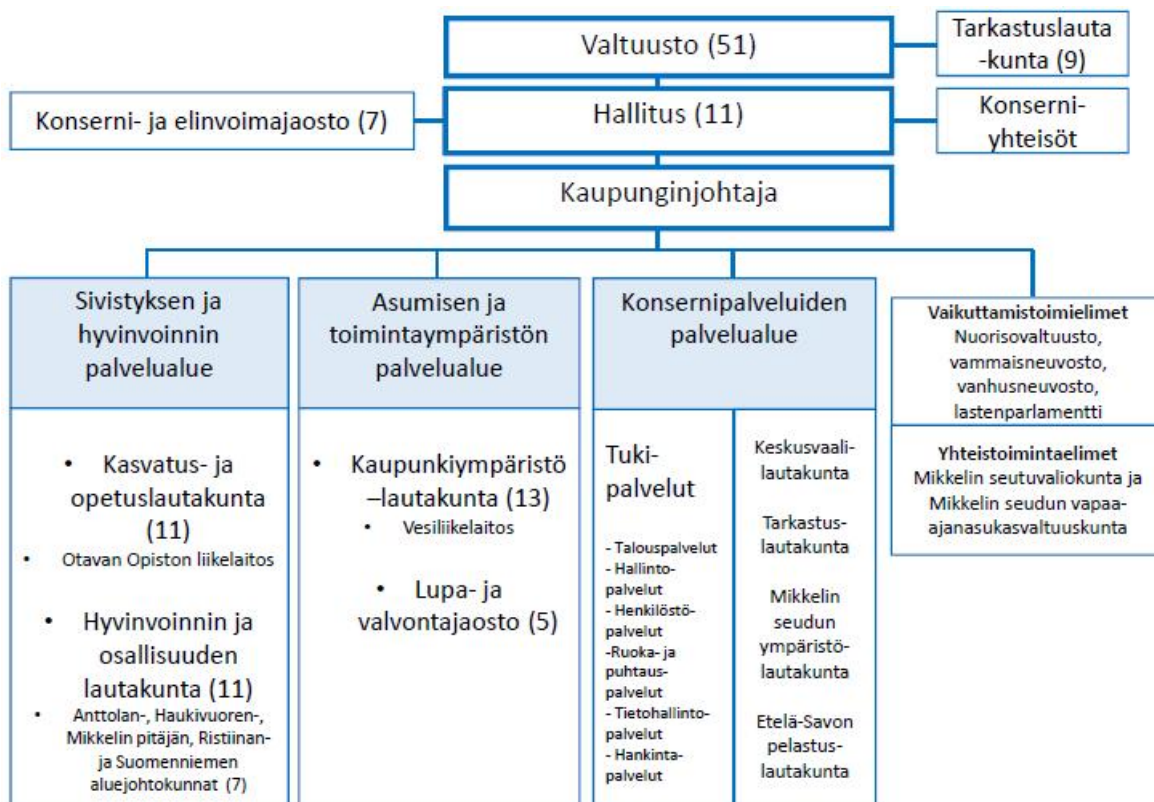
Kaupunginvaltuusto päättää, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kaupunginhallitusta ja kaupungin tilivelvollisia viranhaltijoita. Kaupunginvaltuusto hyväksyy talousarviossa kaupungin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Tavoitteiden lisäksi valtuustoon nähden sitoviksi voidaan määritellä määräraha, tuloarvio tai toimintakate.

Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa talousarvioon brutto- tai nettomääräisenä. Bruttomääräisinä budjetoidut yksiköt ovat budjettirahoitteisia ja nettomääräisenä budjetoidut yksiköt kohderahoitteisia. Ruoka- ja puhtauspalvelut sekä teknisen toimen alainen tilakeskus ovat nettobudjetoituja. Edellä mainittuja yksiköitä sitoo nettobudjetoituna toimintakate eli toimintatulojen ja toimintamenojen erotus. Muut kaupungin toimintayksiköt ovat bruttomääräisesti budjetoituja budjettirahoitteisia yksiköitä, joita sitoo valtuustoon nähden tulojen ja menojen määrärahat. Mikkelin kaupungin kaupunginvaltuustoon nähden sitovat erät ovat budjettirahoitteisilla yksiköillä bruttobudjetoituna tulojen ja menojen määrärahat.

Mikkelin Vesiliikelaitoksella on toiminnallisten tavoitteiden lisäksi sitovaa korvaus peruspääomasta ja kaikilla liikelaitoksilla liikelaitosten liikeylijäämä sekä vakituisen henkilökunnan määrä. Liikelaitoksien tuloslaskelmat, rahoituslaskelmat ja investointisuunnitelmat ovat ohjeellisia, mutta niiden oleellisista poikkeamista on tiedotettava valtuustolle. Etelä-Savon pelastuslaitokselle toiminnalliset tavoitteet ovat sitovia valtuustoon nähden.

Poikkeaminen talousarvion sitovista tavoitteista edellyttää valtuuston hyväksyntää. Budjettirahoitteisten yksiköiden määrärahojen perustana olevat suoritteet ovat ohjeellisia ja poikkeamat suoritetasossa alaspäin tarkoittavat sitä, että valtuuston myöntämiä määrärahoja tulisi jäädä käyttämättä. Nettomääräinen toimintakate on samalla tavalla sitova kuin määrärahakin. Olennaiset vajaukset tuloissa on käsiteltävä menonylitysten tapaan valtuustossa lisätalousarvioissa tai erillisenä asiana.

Kaupungin hallintorakenne ja johtamisjärjestelmä uudistuu, hallintorakenneuudistuksen mukainen toiminta käynnistyy seuraavan valtuustokauden alussa 1.6.2017. Vuoden 2017 talousarvio on laadittu näiltä osin vanhan rakenteen mukaisesti ja esitykset mahdollisista muutoksista talousarvioon tehdään vuonna 2017.

Kuvio 1. Mikkelin kaupungin hallintorakenne 1.6.2017 alkaen

Palveluverkon kehittämistä jatketaan, hallinnollisten tukipalveluiden toimintaa kehitetään edelleen ja toimitilojen käyttöä tehostetaan. Toiminnan tuottavuutta on saatava lisättyä läpi koko kaupunkiorganisaation siten, että suoritteet saadaan toteutettua pienemmällä määrärahalta.

Tuloslaskelmaosan, investointi- ja rahoitusosan sitovat määrärahat

Talousarviovuoden tuloslaskelman sitovuus valtuustoon nähden on velvoite toimia valtuuston hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Taloussuunnitelman muihin vuosiin kohdistuvat menoarviot eivät oikeuta vielä varojen käyttöön, vaan talousarvio hyväksytään vuosittain. Toimielinten ja viranhaltijoiden pitää kuitenkin toimia suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Tuloslaskelman rahoitustuotoissa ja -kuluissa kaupunginvaltuustoon nähden sitovia eritä ovat Mikkelin Vesiliikelaitoksen korvaus peruspääomasta sekä rahoitustuottojen ja -kulujen netto.

Rahoituslaskelma ja lainanottovaltuudet

Rahoituslaskelman sitova erä on kaupungin lainamäärä. Kaupungin kokonaislainamäärä on talousarvion mukaisesti enintään 205,3 milj. euroa (3 759 euroa/ asukas) vuoden 2017 lopussa +/-antolainauksen muutokset. Uusista antolainauksista konsernille ja liikelaitoksille päättää aina kaupunginvaltuusto tapauskohtaisesti.

Kaupungin lainanottovaltuudet ovat seuraavat vuonna 2017:

1. Kaupunginjohtajalla on oikeus ottaa 35,0 milj. euroa pitkäaikaista talousarviolainaa vuonna 2017. Kaupunginjohtaja ja talousjohtaja voivat tehdä nostettaviin lainoihin ja olemassa oleviin lainoihin viitekoronvaihtosopimuksia pääomaltaan kunkin lainamäärän suuruisesti.
2. Kaupunginjohtajalla on oikeus suojata lainoja kiinteisiin lainoihin tai tehdä erillisiä pitkäaikaisia korkojen suojauksia sekä nykyiseen lainakantaan että tulevaan lainakantaan yhteensä 50 milj. euron määrällä vuonna 2017. Suojauksia tehdään 50 miljoonan määrään saakka vain, jos se on rahoitusmarkkinatilanteessa perusteltua. Suojauksia tehdään talousarvion rahoituslaskelmassa määriteltujen suojaustasojen puitteissa. Kaupunginjohtajalla ja talousjohtajalla on oikeudet tehdä edellä mainitut suojaukset puhelimitse, minkä pohjalta kaupunginjohtaja tekee päätöksen.

Investoinnit

Emokaupungin investointimäärärahat ovat sitovia bruttomäärältään. Yksittäisen hankkeen investointimenot voivat kuitenkin ylittyä enintään 5 %, jos hanke saadaan saman talousarviovuoden aikana rahoitettua muusta hankkeesta säästyneillä vastaavaan pysyvien vastaavien ryhmään (tietokone- ohjelmistot, muut pitkävaikutteiset menot, maa- ja vesialueet, rakennukset, kiinteät rakenteet ja laitteet jne.) kuuluvilla, ko. vuoden talousarvioon varatuilla investointimenomäärärahoilla.

Kunnallistekniikan määrärahojen hankekohtaisesta käytöstä päättää tekninen lautakunta. Vuotuista kokonaismäärää ei saa ylittää ilman kaupunginvaltuuston lupaa.

Kaupunginvaltuusto päättää investointikohteiden käyttötarkoituksen muutoksesta.

Määrärahojen käyttö ja vastuut

Yleiset vastuut määrärahoista

Mikkelin kaupungin tilivelvollisia viranhaltijoita ovat kaupunginjohtaja, konsernipalveluissa tulosaluejohtaja ja tulosityksiköiden johtajat, sivistyspalveluissa ja teknisessä toimessa toimialajohtajat, tulosaluejohtajat sekä tulosalueiden päälliköt. Liikelaitoksissa ja taseyksikössä tilivelvollisia ovat liikelaitoksen johtaja ja taseyksikön johtaja.

Lauta- ja johtokuntien sekä tulosalueiden esimiesten on valvottava, että valtuuston hyväksymää talousarviota noudatetaan. Laskut tulee kohdentaa aiheutumisperusteiden mukaan sille menokohdalle, jonne ne kuuluvat. Määrärahojen käyttöön liittyy velvoite toimialarajat ylittävään yhteistyöhön, jonka avulla haetaan koko kaupungin kannalta edullisempia ja tehokkaampia tapoja palvella asukkaita ja alueen yrityksiä. Yhteistyötä tiivistetään myös koko konsernin tasolla. Palvelujen tuottamista koko kaupunkikonsernissa ohjaavat valtuuston hyväksymä kaupungin strategia ja sitä toiminnallistavat strategiset hyvinvointiohjelmat; asukkaiden hyvinvointiohjelma, elinkeinojen hyvinvointiohjelma sekä ympäristön hyvinvointiohjelma.

Vain pakottavassa tapauksessa anotaan lisämäärärahaa kaupunginvaltuustolta, ennen määrärahan ylittymistä. Määräraha-anomukseen on aina sisällytettävä esitys lisämäärärahatarpeen rahoittamisesta ja lisämääräraha on etsittävä ensisijaisesti asianomaiselta toimialalta.

Seurantavastuu

Toiminnassa on noudatettava kaupunginhallituksen 2.5.2016 § 148 hyväksymää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjetta. Jokaisella tilivelvollisella on henkilökohtainen vastuu sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja jatkuvasta ylläpidosta johtamansa toiminnan osalta. Uuden kuntalain (410/2015) 124 §:n mukaan tilintarkastuskertomukseen on sisällytettävä lausunto sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä esitys vastuuvapauden myöntämisestä ja mahdollisesta muistutuksesta, joka voidaan kohdistaa vain tilivelvollisiin. Kuntalain tarkoittamia tilivelvollisia ovat mm. kaupunginhallituksen, lautakuntien, johtokuntien ja toimikuntien jäsenet, kaupunginjohtaja ja toimielinten ja yksiköiden johtavat viranhaltijat. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että viranhaltijan toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, viranhaltijaan voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja viranhaltijalle voidaan myöntää vastuuvapaus.

Pysyväisohjeet

Kaupunginhallitus ja kaupunginvaltuusto on antanut seuraavaa taloushallintoon liittyvää ohjeistusta:

Mikkelin kaupungin hallintosääntö (luku 4) kv § 84/ 13.6.2016

Konsernipalveluiden toimintasääntö kh § 297/ 1.6.2009 (muutos kh § 41/ 6.2.2012)

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje kh § 148/ 2.5.2016

Hankintasääntö kh § 149/ 2.5.2016

Kassanhoito- ja alitilitysohje kh § 22/8.1.2001

Konserniohje kv § 57/ 23.5.2016

Projektitoiminnan ohje 2013

Perinnän toimintatapaohje 2010

Perinnän palvelukuvaus 14.01.2016

Avustukset

Kaupunginhallitus ja asianomaiset lautakunnat päättävät talousarvion tultua hyväksytyksi myönnettävät avustukset määrärahojensa puitteissa. Tulosityksikkö, jonka määrärahoihin yleishyödyllisten tai muiden yhteisöjen avustus sisältyy, voi maksaa avustuksen vuodelle 2017 vasta sen jälkeen, kun yhteisön tilinpäätöstiedot, toimintakertomus sekä tilintarkastuskertomus vuodelta 2016 on saatu. Mikäli avustus on myönnetty jotakin määrättyä tarkoitusta varten, on avustuksen myöntäneen tulosityksikön pyydettävä yksilöity tiliselvitys avustuksen käytöstä. Kaupunginhallitus on §112 20.3.2015 päättänyt yhtenäisten periaatteiden luomisesta kaupungin järjestöavustuksiin.

Taloudellisen ja toiminnallisen tuloksen seuranta

Lautakuntien, johtokunnan ja kaupunginhallituksen alaisten tulosalueiden tulee laatia valtuuston hyväksymän talousarvion mukaiset käyttötalousuunnitelmat tammikuun loppuun mennessä ja ne tulee olla tallennettuina kaupungin yhteiseen Intranetiin. Käyttösuunnitelmassa ei muuteta enää kaupunginvaltuuston hyväksymiä kokonaistuloja ja kokonaismenoja eikä toimintakatetta ja myös tiliryhmien sisällä tuotot ja kulut tulee vastata valtuuston hyväksymää talousarviota. Käyttösuunnitelmassa toimitellaan ottaa kantaa viranhaltijoiden toimivaltaan ja laskujen hyväksymiseen. Laskujen hyväksyjien ja henkilöstöpäätöksiä tekevien tulee olla kaupungin viranhaltijoita. Käyttösuunnitelma on vahvistettava viimeistään 31.1.2017 mennessä.

Vuonna 2017 hallintokuntien toimintaa ja taloutta seurataan vähintään kolme kertaa vuodessa. Seurannan ajantasaisuus, oikeellisuus ja sen ohjausvaikutukset ovat keskeisiä tekijöitä valtuustolle annettavissa seurantaraporteissa. Kaupunginhallitukselle raportoidaan talouden kehityksestä kuukausittain.

Maaliskuun lopun toteutuman perusteella tehtävän seurannan yhteydessä raportoidaan keskeisimmät strategiset toimenpiteet, kehittämisohjelmien³ toteutuminen, kaupungin elinvoimaisuuden edistämiseksi tehdyt toimenpiteet, henkilöstön määrän kehitys sekä talouden toteutuminen ja toiminnalliset muutokset, jotka ovat jo tiedossa. Heinäkuun lopun toteutuman mukainen seurantaraportti on lähtökohtana seuraavan vuoden talousarvion valmistelussa ja tässä seurannassa raportoidaan myös kaikki toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut⁴. Lokakuun toteutuman mukaan raportoidaan keskeisempien strategisten toimenpiteiden ja kehittämisohjelmien toteutuminen, elinvoimaisuuden kehittyminen, henkilöstön kehitys sekä talouden seuranta. Lautakunnat hakevat mahdolliset lisämäärärahat viimeistään lokakuun seurannan yhteydessä. Menoihin osoitettua määrärahaa ei tule käyttää kokonaisuudessaan, jos talousarviovuoden aikana näyttää siltä, että määrärahaa jää käyttämättä.

Konsernin tytäryhteisöjen tavoitteiden toteutuminen talousarviovuoden osalta raportoidaan heinäkuun toteutuman pohjalta tehtävän seurannan yhteydessä, jolloin talousarviovuoden osalta mahdollisia tarvittavia korjaavien toimenpiteitä ehditään vielä tekemään.

³ Asukkaiden hyvinvointiohjelma, ympäristön hyvinvointiohjelma, elinkeinojen hyvinvointiohjelma sisältäen työllisyysohjelman, henkilöstö- ja palvelukehitysohjelma

⁴ Talousarviokirjassa esitetyt ohjeelliset toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen suhteessa annettuun määrärahaan

Talousarvion yleisperustelut

Taloudelliset lähtökohdat⁵

Tilastokeskuksen viimeisen tilastojulkistuksen mukaan vuonna 2015 Suomen kansantalous kasvoi 0,2 % kolmen taantumavuoden jälkeen. Erittäin vaimean kasvun lähteenä oli pääasiassa kotimainen kysyntä. Ennusteen mukaan vuonna 2016 Suomen talous kasvaa 1,1 % edelliseen vuoteen verrattuna. Vuoden 2017 talouskasvuksi ennustetaan 0,9 % ja vuoden 2018 talouskasvuksi 1,1 %. Koko ennusteperiodilla 2016- 2018 kumulatiivinen kasvu jää vain noin kolmeen prosenttiin.

Huolimatta hienoisesta talouden piristymisestä Suomen taloustilanne pysyy lähivuosien ajan heikkona. Ennusteen mukaan BKT tulee olemaan vielä 2018 noin 3 % pienempi kuin vuonna 2008 ja teollisuustuotannon taso jäisi samana vuonna 2018 hieman yli viidenneksen alemmalle tasolla kuin kymmenen vuotta sitten. Viennin kehitys jää edelleen maailmankauppaa vaisummaksi ja siten markkinaosuuksien menettäminen kansainvälisessä kaupassa jatkuu. Lähi-vuosien taloudellista aktiviteettia kannattelee etupäässä yksityinen kulutus ja investoinnit.

Suomen julkinen talous pysyy alijäämäisenä vuosikymmenen loppuun saakka. Julkiseen talouteen on eri hallitusten toimesta kohdentunut mittavia sopeutustoimia, mutta niistä huolimatta alijäämä ei ole supistunut merkittävästi. Talouden hidas kasvu ei tuota tarpeeksi verotuloja rahoittamaan julkisia menoja ikääntymisen aiheuttaessa automaattisia menojen kasvupainetta.

Kilpailukykysovimuksen vuotuinen vaikutus julkiseen talouteen nettona toimenpiteittäin, milj. euroa.

Toimenpide	2017	2018	2019	2020	Pidempi aikaväli
Vuosityöajan pidennys 24 tunnilla	50	100	120	140	140
Julkisen sektorin lomarahojen leikkaus 30 prosentilla	150	150	150	0	0
Kaikkien työnantajien sairausvakuutusmaksun alennus	-470	-500	-530	-300	-300
Työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksujen osittainen siirto työnantajilta palkansaajille	10	20	30	40	40
Palkansaajien sairausvakuutusmaksujen sisäisen siirron vaikutus verotuksen kautta	-400	-320	-290	-150	-150
Aktiiviset veronalennukset vuonna 2017	-540	-550	-560	-570	-570
Vaikutus yhteensä	-1 200	-1 100	-1 080	-840	-840
Vaikutukset taloudellisen aktiviteetin kasvun kautta*					850
Vaikutus yhteensä pidemmällä aikavälillä					10

* Vaikutusten tarkka ajoitus ei ole luotettavasti arvioitavissa

Taulukko 1: Kilpailukykysovimuksen vuotuinen vaikutus julkiseen talouteen nettona toimenpiteittäin (milj. euroa)

Vuosityöajan pidennys 24 tunnilla ei vaikuta julkiseen talouteen suoraan. Työajan pidennys pienentää kuitenkin työvoimatarvetta ja luo mahdollisuuden noin 140 milj. euron nettosäästöön julkisessa taloudessa. Säästön toteutuminen edellyttää, että valtiolla ja kunnissa päätetään erikseen hyödyntää tätä mahdollisuutta. Valtion ja paikallishallinnon ennusteessa työajan pidentämisestä syntyvän laskennallisen säästön on oletettu toteutuvan vähitellen vuoteen 2020 mennessä ottaen kuitenkin huomioon, ettei vuosityöajan pidennys tuota säästöä opetussektorilla.

Sopimus alentaa työnantajien sairausvakuutusmaksua noin prosenttiyksiköllä vuosina 2017-2019. Alennus heikentää julkista taloutta noin 500 milj. eurolla vuosittain. Vuodesta 2020 alkaen maksun alennus on noin 0,6 prosenttiyksikköä

⁵ Taloudellinen katsaus, syksy 2016, Valtiovarainministeriö; Kuntatalousohjelma 2017 – 2020, Valtiovarainministeriö, Kevät 2016; Kuntatalouden kehitys vuoteen 2020, Kuntaliitto

ja julkista taloutta heikentävä vaikutus pienenee noin 300 milj. euroon. Vuosina 2017-2019 osa toimenpiteistä rahoitetaan leikkaamalla väliaikaisesti julkisen sektorin lomarahoja 30 prosentilla.

Työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksujen osittainen siirto työnantajilta palkansaajien maksettavaksi keventää yritysten ja kiristää palkansaajien verotusta runsaat 300 milj. vuonna 2017 ja vaikutus kasvaa noin 1,1 mrd. euroon vuoteen 2020 mennessä. Toimenpiteellä ei kuitenkaan ole olennaista vaikutusta julkisen talouden rahoitusasemaan.

Sopimuksessa sovitut palkansaajien sairausvakuutusmaksuihin teknisistä syistä tehtävät sisäiset siirrot keventävät palkansaajien verotusta keskimäärin runsaat 300 milj. euroa vuosina 2017-2019, mutta vaikutus puolittuu vuodesta 2020 alkaen. Lisäksi hallitus tukee sopimusta keventämällä palkansaajien ja eläkeläisten verotusta yhteensä runsaat 500 milj. euroa vuonna 2017.

Kuntatalouden tila oli odotettua parempi vuonna 2015

Kuntataloutta on leimannut viime vuodet jatkuva kireys, mihin ovat vaikuttaneet heikko suhdannetilanne ja verotulojen hidastunut kasvu, valtiontalouden tervehdyttämistoimenpiteet, kuntien tehtävien ja velvoitteiden lisääminen, palveluiden kysynnän kasvu muun muassa työttömyyden lisääntymisen myötä, muuttoliike sekä ikääntymiskustannusten asteittainen nousu. Edellisen hallituskauden aikana tehdyt päätökset alentavat osittain valtionosuusrahoituksen tasoa vielä ohjelmakauden 2017-2020 aikana. Kunnat ovat jatkaneet toimintojensa sopeuttamista vähentämällä muun muassa henkilöstömenoja.

Kuntien ja kuntayhtymien velkamäärä jatkaa kasvuaan, mutta kasvu on hidastunut. Lainakanta oli vuoden 2015 lopussa noin 17 mrd. euroa. Kuntien velan kasvu on perustunut pääasiassa investointien rahoittamiseen. Kireä taloustilanne on merkinnyt monissa kunnissa myös kunnallisverojen korotuspäätöksiä. Noin kolmannes kunnista eli yhteensä 98 kuntaa korotti tuloveroprosenttiaan vuodelle 2015. Korotukset kohdistuivat lähinnä pienempiin kuntiin.

Kuntatalouden näkymät vaikeat ja velkaantuminen uhkaa jatkua nopeana

Myös lähivuosina kuntatalouden näkymät arvioidaan vaikeaksi. Toimintamenojen kasvupaine pysyy tulevana vuosina suurena, sillä palvelutarvetta kasvattaa väestön ikärakenteen muutos, lisääntynyt maahanmuutto ja heikko työmarkkinatilanne. Hitaan talouskasvun vuoksi kuntatalouden verotulojen kasvu on jäämässä vaimeaksi. Kuntien ja kuntayhtymien toteuttamat sopeutustoimet kuitenkin vahvistavat kuntataloutta vuonna 2016. Myös valtion toimenpiteiden vaikutus on selvästi kuntataloutta vahvistava.

Mittavista sopeutustoimista huolimatta kuntien tulot eivät riitä kattamaan toimintamenoja ja investointeja. Ilman uusia kuntataloutta vahvistavia toimia nettorahoitustarve myös uhkaa kasvaa vuosikymmenen loppua kohden. Tulojen ja menojen välisen epäsuhdan korjaaminen edellyttää rakenteellisten uudistusten toteuttamista, kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähentävien toimien toimeenpanoa sekä sitä, että kunnat jatkavat omia kuntataloutta vahvistavia toimiaan. Ilman menopaineita hillitseviä rakenteellisia uudistuksia kunnallisveroprosentteihin kohdistuu tulevana vuosina huomattava nostopaine.

Kuntataloutta koskevat tasapainottamistoimenpiteet osin vielä tarkentamatta

Hallitus pyrkii tasapainottamaan julkista taloutta ja osana sitä kuntataloutta useilla toimenpiteillä, jotka ajoittuvat sekä alkaneelle vaalikaudelle että sitä pitemmälle aikavälille.

Hallituksen tavoitteena on karsia kuntien kustannuksia kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähentämällä 1 mrd. eurolla vuoden 2019 tasossa. Tavoitteen toteuttamiseksi on valmisteltu kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämiseen tähtäävä toimenpideohjelma. Toimenpideohjelmaan sisältyvien toimenpiteiden säästöpotentiaaliksi kunnille on tässä vaiheessa arvioitu noin 400 milj. euroa (helmikuun 2016 tilanne). Toimenpideohjelmaan sisältyvät lakimuutokset on tarkoitus saattaa voimaan vuosien 2016-2018 aikana. Toistaiseksi ohjelmaan sisältyviä toimenpiteitä ei ole sisällytetty julkisen talouden suunnitelmaan.

Sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuun siirtämisellä kunnilta maakunnille tavoitellaan pitkällä tähtäimellä merkittäviä julkisen talouden säästöjä, jotka toteutunevat vasta seuraavasta vaalikaudesta lähtien. Sote- ja aluehallintouudistuksessa on kyse historiallisen suuresta hallinnonalat ylittävästä uudistuksesta, joka koskettaa kaikkien kansalaisten palveluja sekä muuttaa merkittäväällä tavalla kuntien asemaa, tehtäviä ja kustannusrakennetta. Valmistelun ollessa kesken, uudistuksen vaikutuksia ei ole huomioitu julkisen talouden suunnitelmassa keväällä 2016. Muista hallituksen kärkihankkeista, reformeista ja toimenpiteistä kuntatalousvaikutuksiltaan merkittävimmät koskevat sosiaali- ja

terveysministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön sekä valtiovarainministeriön hallinnonaloja. Kaikkien toimenpiteiden kuntatalousvaikutuksia ei vielä kyetä arvioimaan.

Kuntien omilla toimenpiteillä keskeinen merkitys kuntatalouden vakauttamisessa

Kunnilla on laaja itsehallinto, eikä valtio voi pelkästään omilla toimillaan taata kuntatalouden tasapainottumista. Näin ollen myös kunnilla on suuri vastuu kuntatalouden tasapainottamisesta muun muassa rakenteellisia uudistuksia toteuttamalla ja tuottavuutta nostamalla. Valtio ei voi ohjata kuntatalouden investointeja eikä sitä kautta hillitä kuntatalouden velkaantumista. Investointien priorisoinnilla, oikealla ajoituksella ja laadukkaalla toteutuksella on suuri merkitys kuntatalouden sopeutuksessa. Hallitusohjelman tavoitteet liittyen työn verotuksen keventämiseen ja kokonaisverotuksen tasoon tulee myös ottaa huomioon sopeutuskeinoja valittaessa.

Kuntien verotulot

Kuntien keskimääräinen kunnallisveroprosentti oli 19,87 % vuonna 2016. Keskimääräinen kunnallisveroprosentti nousi 0,04 prosenttiyksiköllä vuonna 2016 edellisestä vuodesta. Kuntaliiton arvion mukaan kuntien kunnallisverotuotto nousee 1,4 % vuonna 2016 ja laskee 1,6 % vuonna 2017 edellisestä vuodesta.

Yleinen kiinteistöveroprosentti nousi 0,01 prosenttiyksiköllä, vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentti nousi 0,01 prosenttiyksiköllä ja muun kuin vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentti nousi 0,04 prosenttiyksiköllä vuonna 2016 edellisestä vuodesta. Kiinteistöverotuottojen on arvioitu nousevan kunnissa keskimäärin 3,2 % vuonna 2016 ja 6,9 % vuonna 2017. Kiinteistöverotuottojen osuuden kuntien verotuotoista on arvioitu olevan keskimäärin 8,1 % vuonna 2017.

Kuntien yhteisöveron arvioitu määrä on noin 1,55 mrd. euroa vuonna 2017. Yhteisöveron määrä kasvaa noin 1,6 % eli noin 20 milj. euroa vuodesta 2016. Vuosina 2018- 2020 kuntien yhteisövero kasvanee keskimäärin 4,4 %. Yhteisöverotuottojen osuuden kuntien verotuloista on arvioitu olevan 7,1 % vuonna 2017.

Kuntien valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän tavoite on kuntien vastuulla olevien julkisten palveluiden saatavuuden turvaaminen tasaisesti koko maassa kohtuullisella verorasitteella. Hallituksen esitys kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta on annettu 17.4.2014 (He 38/2014). Lain muutos ja valtionosuusjärjestelmän muutos tulivat voimaan 1.1.2015.

Kuntien valtionosuusrahoitus muodostuu kahdesta osasta: valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta (1704/2009, muut 676/2014) ja opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimasta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisesta rahoituksesta.

Laskennalliset valtionosuudet ovat vuonna 2017 noin 8,53 mrd. euroa, kun ne olivat 8,98 mrd. euroa vuonna 2016. Vuonna 2017 peruspalveluiden valtionosuutta alentavat pääosin valtionosuusleikkaukset, kilpailukykysovimukseen liittyvä valtionosuuden leikkaus ja kuntien maksuosuuden vähennys perustoimeentulotuen siirtyessä KELA:lle.

Mikkelin kaupungin toimintaympäristö

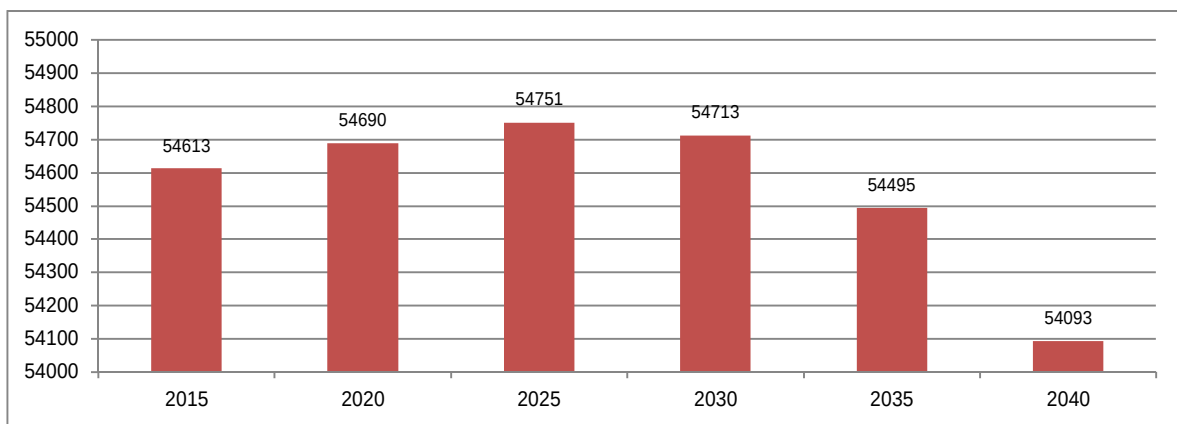
Mikkeli on nykyisin vetovoimainen opiskelupaikkakunta, mutta sillä on pitkät perinteet hallintokaupunkinakin. Kaupungissa sijaitsee myös vakiintunutta teollisuutta ja monipuolisesti teollisuusyrityksiä, jotka eivät ole herkkiä talouden paikallisille tai valtakunnallisille suhdannevaihteluille.

Työllisyydenhoidon tukemiseksi kaupungilla on työllisyysohjelma. Ohjelmassa on esitetty tavoitteet ja toimintatavat työllisyydenhoidon vahvistamiseen.

Kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle raportoidaan kuukausittain väestöstä, työllisyydestä ja työmarkkinatuen kuntasuuden kehityksestä. Talousarvioon annetaan selvitys kaupungin toimintaympäristöstä väestön, työllisyydenhoidon ja asumisen näkökulmasta sekä ikärakenteesta.

Väkiluku ja ennusteet

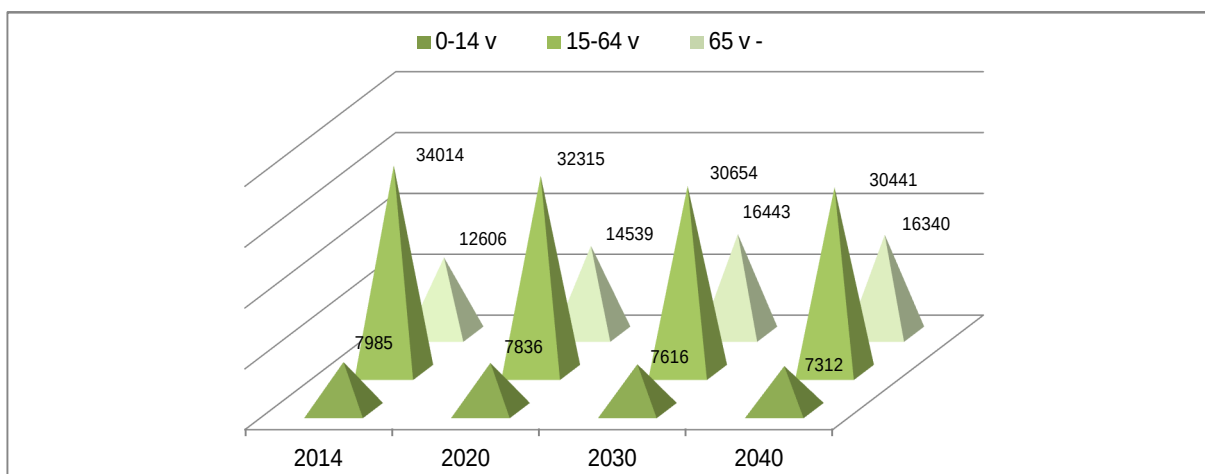
Kaupungin ennakkoväkiluku 1.1.2016 oli 54 668. Ennakkoväkiluku syyskuun 2016 lopussa oli 54 609. Kumulatiivinen vähennys oli 23 henkilöä vuoden 2016 alusta elokuun 2016 loppuun. Tilastokeskuksen ennusteen mukaan kaupungin kokonaisväkiluku pienenee vuoteen 2040 mennessä 54 093 asukkaaseen. Vähennystä vuoteen 2015 verrattuna on hieman yli 500 henkilöä. Prosentuaalisesti vaikutus on n. 0,9 % -yksikköä.

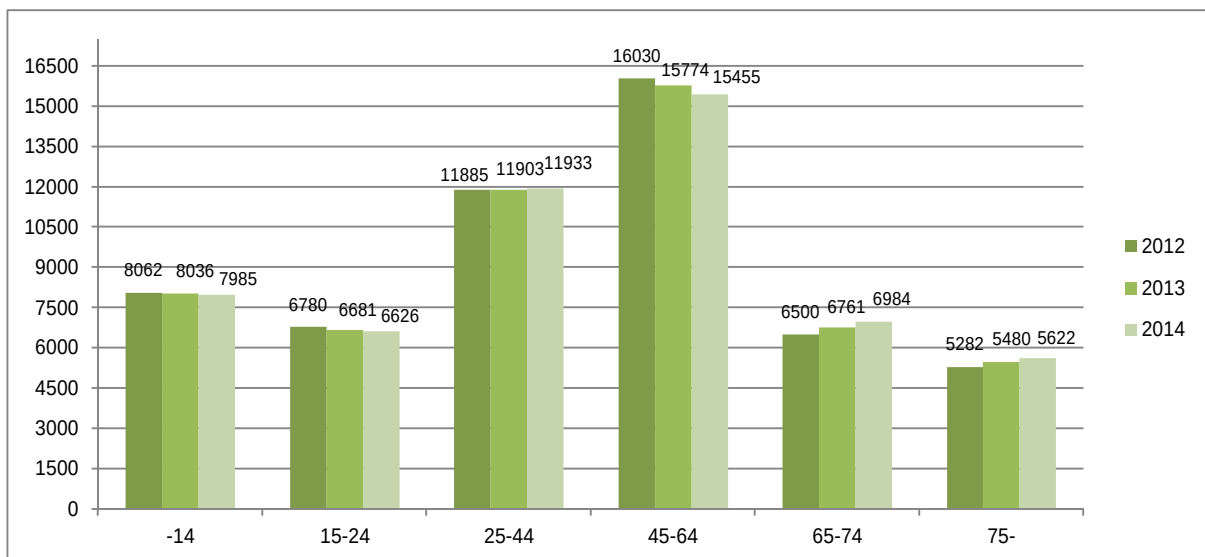
Kaavio 1: Väestöennuste Mikkelissä v.2015-2040 (Lähde: Tilastokeskus, Etelä-Savon maakuntaliitto)

Ikärakenteen ennuste

Yli 65-vuotiaiden määrä kasvaa vuoteen 2030 merkittävästi, jonka jälkeen alkaa tasaantuminen. Alle 14-vuotiaiden määrä pienenee prosentuaalisesti eniten. Ikärakenteen vuosittainen seuraaminen tukee ennustetta.

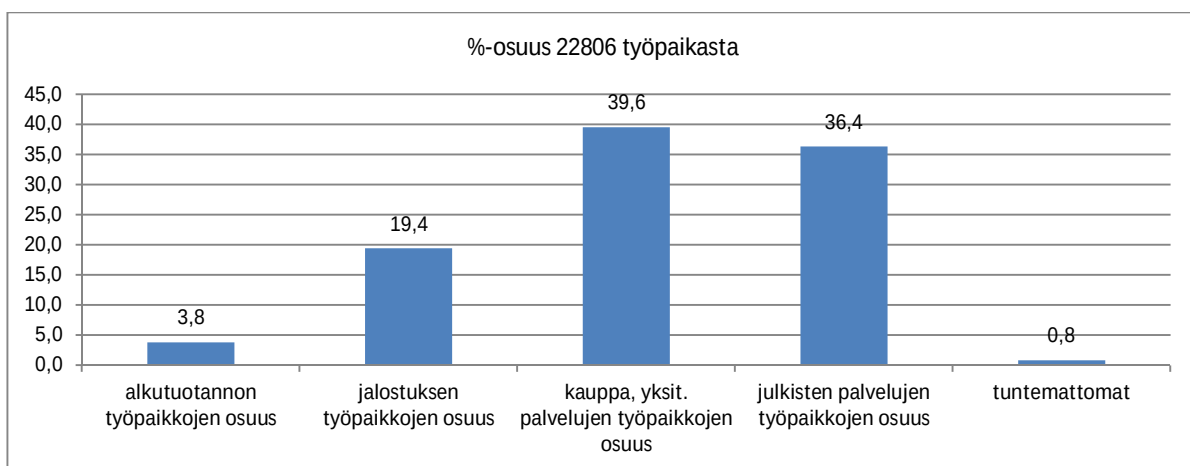
Kaavio 2: Ikärakenteen ennuste v. 2020-2040 (Lähde: Etelä-Savon Maakuntaliitto)

Kaavio 3: Ikärakenne v. 2012-2014 kunkin vuoden lopussa (Lähde: Tilastokeskus, Etelä-Savon Maakuntaliitto)

Elinkeinorakenne

Elinkeinorakenne on palveluvaltainen. Palveluiden osuus kaikista työpaikoista oli 76 prosenttia vuonna 2013. Elinkeinorakenne on pysynyt vuosia lähes samantyyppisenä. Vaihtelut ovat olleet alle kaksi prosenttiyksikköä.

Kaavio 4: Elinkeinorakenne (Lähde: Tilastokeskus, Etelä-Savon Maakuntaliitto)

Koulutusrakenne

Etelä-Savossa vuoden 2014 lopussa oli tutkinnon suorittaneita 67,3 %, koko maassa 70,2 %. Keskiasteen tutkintoja oli suorittanut 43,3 %, koko maassa 40,5 %. Korkea-asteen tutkinnon oli suorittanut 24 %, koko maassa 29,7 %. Mikkelin kaupungin osalta koulutusrakenne vastaa Etelä-Savon koulutusrakennetta.

Työllisyys

Vuoden 2016 elokuussa työttömyysaste Mikkelin kaupungissa oli 13,2 % (13,5 %, v. 2015). Koko Etelä-Savon työttömyysaste vuoden 2016 elokuussa oli 13,5 % (13,9 % vuonna 2015). Koko maan työttömyysaste elokuussa 2016 oli 13,5 % (13,2 % vuonna 2015).

Pitkäaikaistyöttömiä elokuussa 2016 oli 1193 henkilöä (1085 henkilöä vuonna 2015). Lokakuussa 2016 nuorten alle 25-vuotiaiden työttömien määrä oli 487, joista alle 20-vuotiaita 123. Mikkelin kaupunki kohdistaa omaa työllisyydenhoitoaan erityisesti nuoriin ja pitkäaikaistyöttömiin. Konkreettisesti tämä tarkoittaa sitä, että kaupungin omassa työllistämisessä ovat tutkinnon saaneet nuoret, joiden kohdalla työkokemuksen kartuttaminen on välttämätöntä työmarkkinoille kiinnittymiseksi. Pitkäaikaistyöttömien työllistämisessä siirretään painopistettä työllistämisessä niin, että työllistäminen pyritään tekemään heti 12 kk työttömyyden täytyttyä. Pidempään työttömänä olleiden työllistämistä toteutetaan edelleen kehittämiskumppanuuden avulla, jossa järjestöt tarjoavat työllistämisen- ja työtoimintapaikkoja kau-

pungin omaa työllistämistä enemmän. Edellä mainitun painopisteen siirtämiseksi Mikkelin kaupunki on hakenut Tartu! –hanketta (ESR), jossa asiakaskohderyhmänä ovat 6kk työttömänä olleet ammattiin valmistuneet nuoret ja 12kk työttömänä olevat aikuiset. Taloustilanteesta johtuen pitkäaikaistyöttömyyden voidaan ennakoida kasvavan myös vuoden 2017 aikana.

Asuminen

Suomessa oli vuoden 2015 lopulla 2,6 miljoonaa asuntokuntaa, joista 42 prosenttia oli yhden hengen asuntokuntia. Eniten kasvoi 65 vuotta täyttäneiden yksinasuvien määrä, yli 10 000 henkilöllä. Vähintään 65 vuotta täyttäneiden yksinasuvien määrän kasvua selittää osin suurten ikäluokkien vaikutus. Leskeksi jääminen lisää yksinasuvien määrää erityisesti vanhemmissa ikäryhmissä. Alle 35-vuotiaiden yksinasuvien määrä kasvoi edellisvuodesta noin kolmella tuhannella henkilöllä.

Mikkelissä yhden hengen asuntokuntien osuus on 45 %. Asuntokunnan muodostavat kaikki samassa huoneistossa vakinaisesti asuvat henkilöt.

2015	1 henkilö	2 henkilöä	3 henkilöä	4 henkilöä	5 henkilöä	6 henkilöä	7+ henkilöä
Mikkeli	12 459	9 212	2 717	2 137	851	198	95

Taulukko 2: Asuntokuntien lukumäärä (Lähde: Tilastokeskus; Asuminen)

2015	Asuntokuntien lukumäärä	Asuntoväestön lukumäärä	Ahtaasti asuvia asuntokuntia, lkm	Ahtaasti asuvia henkilöitä, lkm	Pinta-ala/asuntokunta, m ²	Pinta-ala/henkilö, m ²
Mikkeli	27 669	53 752	1 915	7 836	81,2	41,8

Taulukko 3: Asuminen (Lähde: Tilastokeskus; Asuminen)

Mikkelissä asuntokuntien lukumäärä on edelleen lisääntynyt yhden ja kahden henkilön asuntokuntien osalta.

Asuntoväestön lukumäärä		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Mikkeli	1 henkilö	11068	11293	11478	11584	11759	11848	12078	12262	12459
	2 henkilöä	17480	17722	17806	17980	18130	18224	18404	18388	18424
	3 henkilöä	8859	8640	8427	8241	8289	8352	8199	8154	8151
	4 henkilöä	9272	9204	9108	9128	8792	8740	8532	8504	8548
	5 henkilöä	4830	4630	4610	4600	4685	4495	4545	4335	4255
	6 henkilöä	1458	1428	1548	1464	1314	1278	1248	1254	1188
	7+ henkilöä	716	726	665	633	659	667	703	757	727

Taulukko 4: Asuntokuntien lukumäärän kehitys 2007- 2015 (Lähde: Tilastokeskus; Asuminen, Asuntokuntien lukumäärä)

Rakentaminen

Mikkelissä on syyskuun 2016 loppuun mennessä valmistunut asuinrakennuksia yhteensä 29 kpl, joista pientaloja 25 kpl, rivi- ja ketjutaloja 2 kpl ja asuinkerrostaloja 2 kpl. Asuntojen lukumäärä oli yhteensä 108 kpl.

Talousarvion ja taloussuunnittelun perusteet

Mikkelin kaupungin strategia ja strategiset kehittämistoimenpiteet

Kaupungin visio on Digitaalinen Mikkeli – kestävästi uudistuva kasvukeskus Saimaan rannalla.

Mikkelin strategia on kestävän kasvun ja hyvinvoinnin strategia, jota johdetaan kolmen hyvinvointiohjelman avulla: asukkaiden, elinkeinojen sekä luonnon ja ympäristön hyvinvointiohjelmat. Hyvinvointiohjelmilla on oto-johtajat ja strategian toteutumista ohjataan hyvinvointiohjelmien ohjausryhmien avulla. Ohjausryhmissä on mukana kaupungin keskeiset sidosryhmät sekä päättäjien edustus.

Kullakin hyvinvointiohjelmalla on kolme strategista päämäärää, jotka on kuvattu alla kuviossa 1.

Kuvio 2: Mikkelin kaupungin strategia

Hyvinvointiohjelmien kehittämistoimenpiteet ovat toimialoja ja palvelualueita läpileikkaavia. Päämäärän toteutumista seurataan määrällisillä mittareilla, joille on asetettu lähtö- ja tavoitetasot. Nämä on havainnollistettu hyvinvointinäkökulmittain.

Asukkaiden osallistaminen hyvinvoinnin tuottamiseen

Strategiset päämäärät	Indikaattorit	Lähtötaso	Tavoite 2017
1. Lasten, nuorten ja perheiden osallistaminen ja voimavarojen vahvistaminen	Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat, %-osuus	9.1 (koko maa 11.4)	7.5
	Ei yhtään läheistä ystävää, %-osuus 1) 8-9-lk:t 2) ammattikoululaiset 3) lukiolaiset	1) 9.6 (koko maa 9.1) 2) 7.2 (koko maa 7.8) 3) 6 (koko maa 7.4)	1) 6.5 2) 5.8 3) 5
	Vanhemmuuden puutetta, %-osuus 1) 8-9-lk:t, 2) ammattikoululaiset 3) lukiolaiset	1) 20 (koko maa 22.3) 2) 27.3 (26.1) 3) 21.5 (koko maa 21.7)	1) 19 2) 24 3) 18
	Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, %-osuus 1) 8-9-lk:t, 2) ammattikoululaiset 3) lukiolaiset	1) 8 2) 4.5 3) 1.9	1) 0 2) 0 3) 0
2. Päihteiden käytön vähentäminen terkeitä valintoja ja elämänarvoja vahvistamalla	Alkoholin kokonaiskulutus asukasta kohti 100 % alkoholina, litraa	11.3 (koko maa 10.1)	10
	Humalajuominen, %-osuus 1) 8-9 lk:t 2) ammattikoululaiset 3) lukiolaiset	1) 12 2) 40 3) 26	1) 7 2) 30 3) 20
	Tupakointi päivittäin, %-osuus 1) 8-9 lk:t 2) ammattikoululaiset 3) lukiolaiset	1) 15 2) 42 3) 10	1) 10 2) 32 3) 5
	Kokeillut laittomia huumeita %-osuus 1) 8-9 lk:t 2) ammattikoululaiset 3) lukiolaiset	1) 8 2) 23 3) 12	1) 5 2) 15 3) 8
3. Terveysten ja hyvinvoinnin lisääntyminen	Sairastavuusindeksi	106,1 (maan keskiarvo 100)	100
	PYLL	Alkoholin ja tupakoinnin aiheuttamat kuolemat suurin ennen aikaista kuolleisuutta aiheuttava tekijä	Alkoholin ja tupakan aiheuttamat ennen aikaista kuolemat vähenevät, laskee koko maan keskiarvotasolle

Strategiset päämäärät	Indikaattorit	Lähtötaso	Tavoite 2017
	Kulttuuri- ja liikuntapalveluiden käyttö: 1) kirjaston käyttö/kävijät 2) museot/kävijät 3) orkesteri/kuulijamäärä 4) yleiset kulttuuripalvelut 4.1) Kävijämäärä omissa ja muiden kanssa yhteistyössä järjestetyissä tapahtumissa 4.2) Kävijämäärä tapahtumissa, joihin myönnetty kohdeavustusta 4.3) Säännöllistä kulttuuriavustusta saavien kävijä-/osallistujamäärä 5) Uimahallikäynnit 6) Teatterin kävijämäärät	1) kirjasto: 467 157 2) museot: 28 024 3) orkesteri: 11 494 4.1) 21 340 4.2) 30 015 4.3) 20 665 5) 166 276 6) 51 567	1) kirjasto: 500 000 2) museot: 30 000 3) orkesteri: 17 000 4.1) 24 000 4.2) 32 000 4.3) 22 000 5) 185 000 6) 55 000

Elinkeinojen hyvinvointi ja kaupungin elinvoima

Strategiset päämäärät	Indikaattorit	Lähtötaso	Tavoite 2017
1. Mikkelin veto-voiman, liiketoiminta-ympäristön ja aluetalouden kehittäminen	Yritysten nettolisäys	122 yritystä/vuosi	140 yritystä/vuosi tai 560 ajalla 2014–2017
	Työpaikkakehitys Työvoimaomavaraisuusaste, %-osuus	23 506 104	24 500 106
	Mikkelin mainekuvan kehitys	Imagotutkimuksen 7. sija Yleinen yritysilmasto 3.12	4. 3,5
	Mikkelin väkiluvun kehitys Huoltosuhde	+65 54,4	+ 250 52,9
2. Osaavan työvoiman saatavuuden edistäminen	Työttömyysaste, %-osuus - alle 25-vuotiaat - alle 30-vuotiaat valmistuneiden osuus	12,3 15 32,7	8,3 10 27
	15-64-vuotiaiden työllisten %-osuus samanikäisestä väestöstä	60	70
	Asukkaiden koulutustaso: tutkinnon suorittaneiden %-osuus	69,9	75

Strategiset päämäärät	Indikaattorit	Lähtötaso	Tavoite 2017
3. Kärkialueiden liike- ja kehittämis-toiminnan kasvu	Kärkialueiden tutkimus, kehittämis- ja innovaatio- rahoituksen määrä miljoonaa euroa	22	34
	Työllisten määrä kärkialayrityksissä - teknologia/hlö - palvelut/hlö - matkailu/yritystä	1 400 23 500 400	3 000 24 600 440
	Matkailun yöpymisten määrä/vuosi	216 500	280 000

Luonnon ja ympäristön hyvinvointi

Strategiset päämäärät	Indikaattorit	Lähtötaso	Tavoite 2017
1. Monipuolisen ja puhtaan luonnon vetovoimaisuuden hyödyntäminen	Asemakaavoitetuilla alueilla virkistysalueiksi (VL) merkittyjen alueiden pinta-alan osuus (%)	69	70
	Hoidettujen ja opastettujen retkeilyreittien ja luontopolkujen pituus (43 km)	Osin opastamaton eikä ole tuoteistettu	Opastettu ja tuoteistettu 100 %
	Vesistöistä hyvässä tai erinomaisessa kunnossa olevien luokiteltujen vesimuodostumien määrä %-osuus	90	90
	Luokitelluista pohjavesimuodostumista hyvässä tai erinomaisessa kunnossa olevien muodostumien osuus (%)	33	50
	Koululaisten luontopäivien määrä/koululainen/vuosi	2,5	3,5
2. Ekologisuuden ja ekotehokkuuden lisääminen	Kasvihuonekaasupäästöt (t CO ₂ -ekv./as)	6,2	5,5
	Ekologinen jalanjälki (gha / as)	5,9	5,5
	Etelä-Savon Energia Oy:n uusiutuvilla energianlähteillä tuotetun energian osuus koko energiantuotannosta (%)	68	85
	Kaatopaikalle penkkaan loppusijoitetun jätteen määrä asukasta kohden laskettuna (kg/asukas)	107	75

Strategiset päämäärät	Indikaattorit	Lähtötaso	Tavoite 2017
	Luomumaatilojen %-osuus kaikista maataloista	8,7	15
	Luomussa olevan peltopinta-alan %-osuus kaikesta peltopinta-alasta	11,9	18
3. Rakennetun ympäristön laatu	Korjausvelka kaupungin omistamien kiinteistöjen osalta (euroa/as)	1 109	1 000
	Todetuista sisäilmaongelmista kärsivien kaupungin omistamien kiinteistöjen osuus kaupungin koko kiinteistökannasta	Kouluja Mikkeliissä 30 kpl, sisäilmaongelmia todettu 12 koulussa (40 %). Päiväkoteja 27 kpl + ryhmäperhepäiväkoteja 15 kpl. Sisäilmaongelmia tiedossa 5 päiväkodissa (12 %). Yhteensä 72 rakennusta, joissa sisäilmaongelmia 17 rakennuksessa eli 24 %.	Sisäilmaongelmaisten rakennusten määrä vähenee 20 %:a.
	Asiakastytytyväisyystutkimus - puistojen hoito - liikenneväylien hoito	3,51 3,29	4 4
	Hoidettuja kevyen liikenteen väyliä Mikkelin kaupungin alueella (km)	184	200

Hyvinvointiohjelmien kehittämistoimenpiteiden suunnittelu ja seuranta integroidaan talouden suunnitteluun ja seurantaan. Hyvinvointiohjelmat esitellään vuoden 2017 alussa valtuustossa. Asukkaiden hyvinvointiohjelma sisältää hyvinvointikertomuksen.

Kaupungin hyvinvointistrategian toimeenpano toteutetaan hyvinvointiohjelmien kehittämistoimenpiteiden avulla. Alla keskeiset kehittämistoimenpiteet vuodelle 2017 hyvinvointiohjelmittain.

Asukkaiden hyvinvointiohjelma

Lasten, nuorten ja perheiden osallistaminen ja voimavarojen vahvistaminen – päämäärään pyrkimiseksi jatketaan Ohjaamo Olkkarin toimintamallin vakiinnuttamista. Tajua mut! on kiinteä osa Ohjaamo Olkkari- toimintaa. Yhteen sovittavan johtamisen avulla kehitetään kaupungin, Etelä- Savon sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän ja muiden sidosryhmien rajapinta- yhteistyötä. Perheiden kanssa edelleen kehitetään ja rakennetaan tiivistä yhteistyötä moniammatillisen varhaisen tuen toimintamallien avulla. Perheneuvo ja kasvatuskumppanuus ovat keskeisiä perheitä tukevia matalan kynnyksen varhaisen tuen toimintoja.

Lasten ja nuorten palveluissa kehitetään ennaltaehkäisevää, hyvinvointia ylläpitävää ja etsivää työtä. Työtä monipuolistetaan ja vahvistetaan järjestö- ja muiden sidosryhmien yhteistyöllä. Yhtenä toimintamuotona on Neuvokas perhe- toimintamallin vakiinnuttaminen, jossa keskeistä on vanhempien osallisuus, vuorovaikutus neuvolassa, varhaiskasvatuksessa ja alakoulussa.

Etelä- Savon sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän aloittaessa toimintansa organisaatorajat ylittävä oppilas- ja opiskeluhuolto, rajapintojen tarkastelu, yhteistyömallien, hyvien käytäntöjen turvaaminen ovat keskeisiä kehittämis-kohteita.

Nuorten sosiaalisen kuntoutuksen Kuhan selviit- hankkeessa hyödynnetään nuorten kohtaamisessa taiteen ja luovien keinojen käyttöä kohdennetusti 25 nuorelle Mikkelin kaupungin, sosiaali- ja terveystoimen, Etelä- Savon ammattiopiston ja Mikkelin teatterin yhteistyönä.

Seksuaalisen uhan ja väkivallan ehkäisy: My Space Not Yours!- toimintamalli vakiinnutetaan yläkoulussa ja toimintaa laajennetaan Viola – väkivallasta vapaaksi ry:n, sosiaali- ja terveystoimen ja koulujen yhteistyönä lukiolle ja ammattiopistoon.

Päihteiden käytön vähentäminen terveitä valintoja ja elämänarvoja vahvistamalla. Päihteiden käytön ehkäisyn osallistavat toimintamallit, kuten Örebro- vaikutteiset vanhempainillat toteutetaan kaikille kouluille monitoimijaisessa yhteistyössä. Ehkäisevän päihdetyön järjestämislain mukaiset tehtävät turvataan kunnassa. Kaupunki resursoi ehkäisevän päihdetyön ohjaajan palkkaamiseen, mikä mahdollistaa ehkäisevän päihdetyön kohdentamisen kaiken ikäisille. Ehkäisevän päihdetyön ohjaaja on ehkäisevän päihdetyön asiantuntija, kouluttaja ja koordinoija. Hän jalkautuu kunta-laisten pariin eri tapahtumiin ehkäisevän päihdetyön teemoilla. Työ on etsivää, ennakkoivaa ja ennaltaehkäisevää yhteisöllistä verkostotyötä. Mikkeli on ehkäisevässä päihdetyössä lanseerattu Selvästi paras- tuoteperhe, johon kuuluvat mm. vaikuttavia toimintamalleja toteuttavat Selvästi paras- kuudesluokkalaisille, Selvästi paras seiska ja ysi, Selvästi hauskemmat opiskelijabileet. Yhteisöllistä työtä toteutetaan muun muassa Jukureiden kanssa.

Terveiden ja hyvinvoinnin lisääntyminen. Hyvinvoinnin ja liikunnan lisäämistä kaiken ikäisille on tavoitteena. Hyvinvoinnin virtaa Mikkeliissä -toiminnassa, jossa Liikkuva lapsuus, Liikkuva koulu, Voimaa vanhuuteen, kulttuuria kaiken ikäisille ovat keskeisiä toimintamalleja. Mikkeli Areenan sisällöllisessä ja toimintojen suunnittelun yhteistyössä tulee huomioida Areenan mahdollisuudet, niihin tutustumismahdollisuudet esimerkiksi mahdollisuudet työttömille ja muille ryhmille.

Osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisäämistä kuntalaisille toteutetaan vuosittaisessa kokemustietotyöpajassa ja muissa osallisuuden foorumeissa sekä muun muassa nuorisovaltuuston, vanhus- ja vammaisneuvoston kuulemisessa.

Vaikutusten ennakkoarvioinnin toteuttamista päätöksenteon valmistelussa ja valmiuksia arvioinnin tekemiseen vahvistetaan. Tarkoituksena on edistää läpinäkyvää päätöksentekoa, jossa eri näkökulmien tarkastelu on päätösvaihtoehdon perustana.

Asukkaiden hyvinvointiohjelman tavoitteisiin tähtäävää kehittämis-yhteistyötä tehdään seuraavissa hankkeissa:

- Voimaa vanhuuteen- mentorointihanke 2016-2018 (liikkumisen lisääminen, kotona asuvat 75+)
- Suomi 100 vuotta- hankkeen toimenpiteet juhluvuonna Yhdessä koti – koti yhdessä- teemalla
- Kansalaistoiminnan ja kuntien hyvinvointikumppanuus Etelä-Savossa- hanke 1.8.2016- 31.12.2018
- Paikkaperustainen hyvinvointitieto ja elinvoimakunnan hyvinvointiratkaisut- hankeyhteistyö 4/2016- 12/2017
- Hyvinvoinnin virtaa Mikkeliissä- hanke 2015–2017
- Saumuri- hanke (asiakkaiden tarpeista lähtevä väkivaltatyön toimintamallin luominen) 2014- 2018 & mahdollinen jatkohanke
- Ohjaava Olkkari- hanke
- Nuorten sosiaalisen kuntoutuksen Kuhan selviit - hanke (sosiaalihuoltolain § 17 mukainen sosiaalinen kuntoutus)
- My Space Not Yours!- hanke 2015–2017 (nuorten kokeman seksuaalisen häirinnän ja fyysisen uhan ennaltaehkäisevän toimintamallin kehittäminen, Viola ry/kaupunki)
- Rural Community Sheds (miesten hyvinvointi 55+)- hankehaku vireillä ajalle 2017- 2018
- Kumppanuustalo- konseptin suunnittelu vireillä. Yhteistyön koordinointi julkisen, järjestö- ja yksityisen toiminnan kesken.
- Hallituksen kärkihankkeet 2017- 2018: 1. Väestön mielenterveystaitojen ja eri alojen ammattihenkilöiden mielenterveysosaaminen. 2. Lape-hanke (lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma), jossa Mikkeli keskittyy varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemisen kehittämiseen, osin koskee kaikkia sivistystoimen tulosalueita.

Elinkeinojen hyvinvointiohjelma

Työllisyysohjelman käynnistäminen. Kaupunginhallituksen toimeksiannosta valmistellussa ohjelmassa vahvistetaan kehittämiskumppanuutta ja kaupungin omaa työllistämistä. Työllisyydenhoidossa painopistettä siirretään niin, että työttömyyteen vaikutetaan hyvissä ajoin ennen työmarkkinatuen maksulistalle joutumista. Nuorten kohdalla keskitytään edelleen ammatillisen tutkinnon saaneisiin, mutta ilman työkokemusta oleviin. Toimenpiteillä tavoitellaan työmarkkinatuen maksuosuuden painamista kolmeen miljoonaan euroon sillä edellytyksellä, että pitkäaikaistyöttömyyden määrä ei olennaisesti kasva.

Digitaalisen liiketoiminnan vahvistaminen. Tavoitteina on synnyttää uusia digitaalisen liiketoiminnan työpaikkoja, tunnistaa uusia sähköisiä liiketoiminnan mahdollisuuksia ja liiketoimintakonsepteja sekä tukea olemassa olevia yrityksiä hyödyntämään sähköisiä palveluita. Vuonna 2017 syvennetään kaupungin ja ammattikorkeakoulun Digitalian yhteistyötä mm. Memory Campus-konseptin jalkauttamisessa sekä Karjala- tietokantasäätöön tallennustyön loppuunsaattamisessa.

EcoSairila- konseptin jatkokehittäminen. EcoSairilan kehittäminen konkretisoituu uuden jätevedenpuhdistamon rakennustöiden edetessä sekä alueelle suunnitellun biokaasulaitoksen rakennustöiden käynnistyessä riippuen haetun ympäristöluvan saamisesta. Tulevaisuudessa EcoSairila tulee olemaan uudenlainen ympäristöalan ja kiertotalouden osaamiskeskittymä, jossa yritykset ja julkiset tahot toimivat kiinteässä yhteistyössä tutkimus- ja koulutuslaitosten kanssa.

Asuntomessut 2017. Mikkeliissä järjestettävät asuntomessut tuo kaupunkiin heinä- elokuussa noin 150 000 vierasta. Eri tahojen yhteistyöllä pyritään vaikuttamaan siihen, että messukävijät viipyvät alueella pidempään ja käyttävät alueen palveluja. Tavoitteena on maksimoida messujen aluetaloudellinen hyöty muun muassa yritysten markkinointia ja viestintää tehostamalla sekä luomalla yrityksille ja eri toimijoille mahdollisuuksia osallistua saman aikaan kaupungissa järjestettäviin tapahtumiin. Messukuljetusten ohjaaminen kaupungin keskustan sekä messujen oheiskohteiden vierestä mahdollistaa messuvieraista hyötymisen parhaalla mahdollisella tavalla.

Ympäristön hyvinvointia koskevat kehittämistoimenpiteet

Asuntomessut 2017- teemalla asumisen vaikutus ihmisen hyvinvointiin. Mielikuva mikkeliäisen asumisen muodosta vetovoimatekijänä.

Osa-yleiskaava edistetään päätöksentekoon. Osayleiskaavalla kaupunkirakennetta tiivistetään ja mahdollistetaan ulkopaikkakuntalaisittainkin vetovoimaisen rakentamisen mahdollisuuksia Asuminen 2024 -ohjelman mukaisesti.

Ympäristöturvallisuuden edistäminen. EcoSairila on ympäristöturvallisuuden kärkihanke, jossa tähdätään uuden ympäristöllisesti kestävä teollisuusalueen aikaansaamiseen. Alueelle sijoittuu jätteiden käsittelylaitos, jätevedenpuhdistamo, biokaasulaitos sekä kiertotaloutta tukevaa yritys- ja korkeakoulujen toimintaa. Alueen toiminnallinen kehitys varmistetaan yhdessä Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy:n kanssa.

Uusiutuvan energian hyödyntäminen. Biohiilipellettitehtaan aikaansaaminen kaupungin alueelle on yksi Mikkelin bioenergia-alan ja elinvoiman kärkihankkeista. Biokaasun tuotanto ja käyttöönotto liikenteessä. Pitkäjärven aurinkoenergiapuiston rakentaminen osana teknologiavientiä.

Matkailun ja pyöräilyn edistäminen. Kehitetään yhdessä Saimaa Geopark- hanketta ja edistetään luontomatkailun vahvistumista alueella. Kehitetään pyöräilykulttuuria, kaupunkialueen pyöräilyverkostoa ja hyödynnetään koko kunnan alueen luonnonkauniit pyöräilymaastot kehittäen kevyen liikenteen verkostoja. Talvipyöräilyn mahdollisuuksia parannetaan mm. pyöräteiden talvikunnossapitoa parantamalla.

Laskentaperuste

Verotulot

Kuntalain (410/2015 §112) mukaan kunnan on viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätettävä kunnan tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosenteista sekä muiden verojen perusteista.

Kaupunginvaltuusto päätti tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelmaa päivittäessään (Kvalt §8/ 19.1.2015), että tuloveroprosentti pidetään 20 %:n tasolla vuosina 2015- 2016 ja taloutta tasapainotetaan kuluja karsimalla. Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelman toimenpiteet ovat olleet päätöksenteossa, mutta kaupungilla on edelleen alijäämäinen reaalitalouden tilanne vuonna 2016. Vuodelle 2017 on vähintään 4 miljoonan euron talouden tasapainotustarve. Vuoden 2017 talousarvio on laadittu 20,50 tuloveroprosentin mukaan eli korotus on 0,50 prosenttiyksikköä. Kiinteistöveroja korotetaan 0,03- 0,30 prosenttiyksiköllä, mikä tarkoittaa 4- 10 prosentin korotusta kiinteistöveroissa.

Vuoden 2017 verotulojen arvioinnissa on käytetty sekä valtiovarainministeriön että kuntaliiton kuntakohtaisia verotuloennusteita. Vuonna 2017 kuntien verotulojen ennustetaan kokonaisuutena alenevan 0,7 % ja kunnallisverotulojen arvioidaan alenevan 1,6 %. Vuoden 2018 osalta verotulojen kokonaiskasvun arvioidaan olevan jo 2,4 %. Mikkelin kaupungin vuoden 2017 talousarviossa verotulot ovat 201,3 miljoonaa euroa. Vuoden 2016 toteutumaennuste on talousarvion mukainen 200 miljoonaa euroa. Mikkelin kaupungin verotulot kasvavat edellisestä vuodesta 0,6 % sisältäen em. verokorotukset. Vuonna 2015 verotulokertymä oli 199,3 miljoonaa euroa.

Kiinteistöveron tuoton perusteena on käytetty seuraavia kiinteistöveroprosentteja, jotka ovat käyttötarkoituksen mukaan ryhmiteltynä:

Vuosi	2016	2017
Yleinen kiinteistöveroprosentti	1,20 %	1,25 %
Vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentti	0,55 %	0,58 %
Muiden asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti	1,10 %	1,15 %
Rakentamaton rakennuspaikka	3,00 %	3,30 %
Yleishyödyllisten yhteisöjen veroprosentti	0,00 %	0,00 %
Voimalaitoksen kiinteistöveroprosentti	2,50 %	2,75 %

Taulukko 5: Kiinteistöveroprosentit 2016 ja 2017.

Kuntaliiton lokakuun ennusteen mukaan Mikkelin verotulot ilman veronkorotuksia kertyvät tulevina vuosina seuraavan taulukon mukaisesti (1000 eur).

Yhteenveto						
TILIVUOSI	2014	2015	2016**	2017**	2018**	2019**
Verolaji						
Kunnallisvero	167 621	168 983	168 486	164 534	167 554	171 905
<i>Muutos %</i>	2,5	0,8	-0,3	-2,3	1,8	2,6
Yhteisövero	10 697	12 366	11 283	11 533	12 054	12 649
<i>Muutos %</i>	16,1	15,6	-8,8	2,2	4,5	4,9
Kiinteistövero	17 977	17 988	17 970	17 970	17 970	17 970
<i>Muutos %</i>	22,3	0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0
VEROTULOKSI KIRJATTAVA	196 295	199 337	197 738	194 037	197 578	202 524
<i>Muutos %</i>	4,8	1,5	-0,8	-1,9	1,8	2,5

Taulukko 6: Mikkelin kaupungin verotulokertymät 2014- 2019 ilman veronkorotuksia.

Kuntaliiton ennuste vuodelle 2016 (toukokuussa 2015) oli 201 miljoonaa euroa ja verotulokertymä on toteutumassa lähes sen mukaisesti. Kaupunki ennustaa kuitenkin vuodelle 2017 hieman kuntaliiton ennustetta parempaa toteutuma, johtuen alueen merkittävistä työllistämistä edistävästä investoinneista. Kuntaliiton 194 miljoonan euron ennusteen pohjalta veronkorotuksilla lisätty ennuste olisi noin 199,7 miljoonaa euroa vuonna 2017. Kaupunki arvioi kuitenkin verotulot 201,3 miljoonaa euroon. Kunnallisveron 0,5 prosenttiyksikön korotuksesta arvioidaan saatavan 4,8 miljoonaa euroa ja kiinteistöveron korotuksista 0,87 miljoonaa euroa.

Valtionosuudet

Mikkelin kaupungin valtionosuuksien arvioidaan kasvavan vuonna 2017 noin 2 miljoonaa euroa edellisestä vuodesta.

VALTIONOSUUDEN MUUTOS

TA 2017	114 000 000
TA 2016	106 000 000
Tot.enn. 9/2016	112 000 000
Ero TA 2016	7,0 %
Ero Tot.enn. 9/2016	1,8 %
Ero TA 2016	8 000 000
Ero Tot.enn. 09/2016	2 000 000

Taulukko 7: Valtionosuuksien muutos 9/2016 seurantaan ja talousarvioon 2016 verrattuna.

MIKKELIN VALTIONOSUUKSIEN MUUTOKSET

Tot. enn. 2016	2017	muutos	muutos %	TP 2014	TP 2015	muutos %
Valtionosuudet	Valtionosuudet	muutos 2016 -> 2017		Asukasluku 31.12.2014	Asukasluku 31.12.2015	
112 000 000	114 000 000	2 000 000	1,8 %	54 616	54 630	0,0 %

Taulukko 8: Valtionosuuksien muutos 2016-2017 ja väestön muutos 2014 - 2015.

Mikkelin kaupungin valtionosuudet ovat kasvaneet valtionosuusuudistuksen sekä väestön ikääntyneisyyden ja sairaustavuuskertoimen myötä. Valtionosuusuudistuksen siirtymätasauksen vaikutus poistuu Mikkeliltä kokonaan vuonna 2017, millä on 1,2 miljoonan euron valtionosuuksia lisäävä vaikutus vielä vuonna 2017. Valtionosuusleikkauksia on tulossa kunnille peruspalvelujen valtionosuuteen 200 miljoonaa euroa vuosina 2018- 2019.

Kuntien peruspalveluiden valtionosuusprosentti on 25,23 % (arvio) vuonna 2017. Kuntien peruspalveluiden valtionosuusprosentti on muuttunut viime vuosina seuraavasti: 25,61 % vuonna 2016, 25,42 % vuonna 2015 ja 29,57 % vuonna 2014.

Julkisen talouden suunnitelmaa koskeva kansallinen säännöstö edellyttää, että hallitus päättää kuntatalouden menorajoitteesta. Kuntatalouden menorajoitteesta on päätetty vuosille 2017- 2020 seuraavasti:

2017	2018	2019	2020
-560 meur	-690 meur	-770 meur	-840 meur

Taulukko 9: Kuntatalouden menorajoitteet 2017 - 2020.

Tästä menojen säästötavoitteesta Mikkelin kaupungin laskennallinen osuus on 1 %.

Kuntatalouden menorajoite on vuoden 2019 tasolla -770 milj. euroa, ja sitä on kiristetty 230 milj. eurolla syksyn 2015 tasoon verrattuna. Tämä siis tarkoittaa, että hallituksen toimenpiteiden seurauksena kuntatalouden toimintamenojen taso olisi 770 milj. euroa alempi kuin mitä ennen hallituskautta ennakoitiin. Kuntatalouden menorajoite ei kuitenkaan takaa sitä, että kustannusvaikutukset toteutuvat sen suuruisina kuntataloudessa. Kunnat voivat itse päättää muun muassa siitä, missä laajuudessa ne toteuttavat tehtävien ja velvoitteiden vähentämistä.

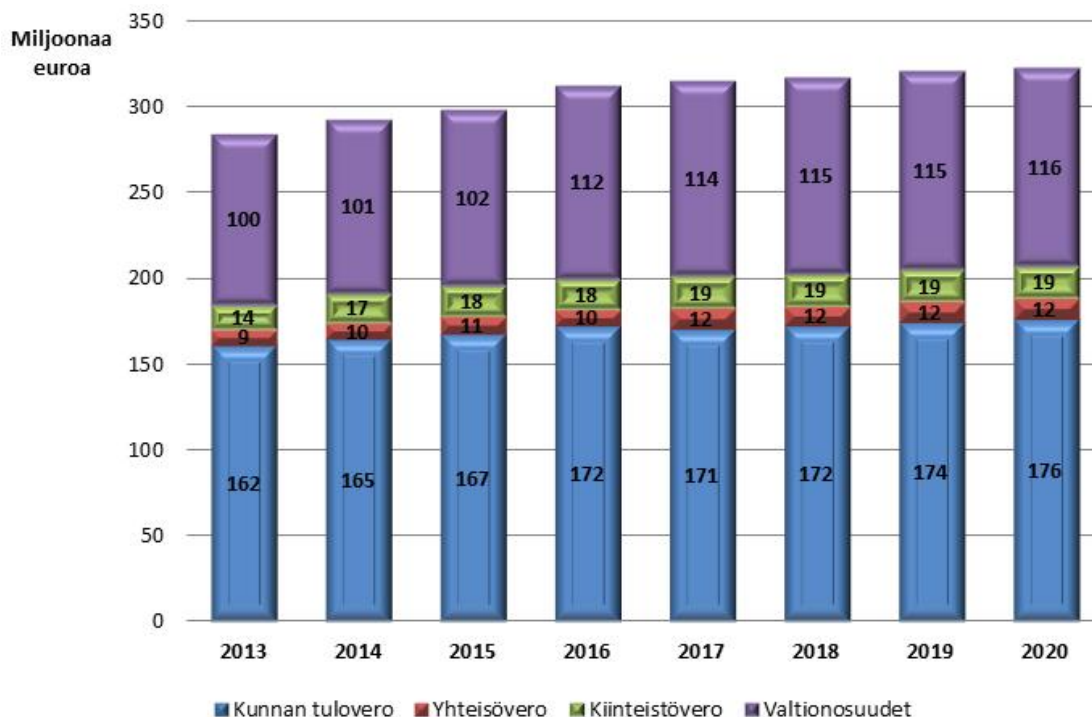
Menorajoitteen lisäksi hallitus vahvistaa kuntataloutta antamalla kunnille mahdollisuuden maksutulojensa lisäämiseen. Päivähoitomaksuja, koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä sosiaali- ja terveystalouden asiakasmaksuja korotetaan valtakunnan tasolla yhteensä 224 miljoonalla eurolla.

ERITTELY PERUSPALVELUIDEN JA MUIHIN OKM:N VALTIONOSUUKSIIN

2016	2017	muutos	2016	2017	muutos	2016	2017
Kunnan peruspalveluiden valtionosuus	Kunnan peruspalveluiden valtionosuus		Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus + 2016 järjestelmämuutostasaus	Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus		Muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	Muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet
(VM 28.9.2016)	(KL 30.9.2016)					(OKM 30.12.2015)	(OKM 30.12.2015)
113 639 079	113 520 753	-0,1 %	17 789 639	18 632 312	4,7 %	-1 155 754	747 092

Taulukko 10: Erittely peruspalveluiden ja muihin OKM:n valtionosuuksiin

Kokonaisuutena Mikkelin kaupungin verotulojen ja valtionosuuksien kasvu on ollut hyvä. Oheinen kuvio osoittaa verotulojen ja valtionosuuksien yhteenlasketun muutoksen vuosina 2013- 2020.

Kaavio 5: Mikkelin kaupungin verotulojen ja valtionosuuksien kertyminen vuosina 2013 - 2020

Käyttötalouden menoperusteet

Kaupunginhallitus vahvisti kokouksessaan 20.6.2016 § 246 alustavan talousarvioraamin ja oikeutti talouspalvelut valmistelemaan lautakunnille talousarvion valmisteluohjeet. Talousarvioraamissa toimintakate oli -296,8 miljoonaa euroa ja tulos oli 274.000 euroa alijäämäinen.

Talouspalvelut antoi ohjeet talousarviolaadinnasta 28.6.2016 mm. seuraavilla yleisillä linjauksilla:

- tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelman toimenpiteet on vietävä täysimääräisinä toimialojen talousarvioon; vuonna 2016 käynnistyneitä toimenpiteitä on 1,1 miljoonaa ja vuonna 2017 käynnistytviä 0,6 miljoonaa euroa

- kaupungin palveluprosesseja on arvioitava kriittisesti ja etsittävä tuottavampia toimintatapoja
- kunta-alan virka- ja työehtosopimuksiin ei tule sopimuskorotuksia sopimuskaudella 1.2.2017- 31.1.2018
- lomarahavarauksissa on huomioitu 30 %:n lomarahaleikkauksen -1,46 %:n vaikutus työvoimakustannuksiin

Lautakuntien talousarvioesitykset ylittivät talousarvioraamin toimintakatteen kasvatus- ja opetuslautakunnassa 1,74 miljoonaa euroa, kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntalautakunnassa 0,22 miljoonaa euroa ja teknisessä lautakunnassa 1,3 miljoonaa euroa.

Lopullisessa talousarviossa toimintatuottoja kertyy 111,3 miljoonaa euroa, valmistus omaan käyttöön on 0,4 miljoonaa euroa ja toimintakuluja kertyy 409,5 miljoonaa euroa. Toimintakate on -297,8 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksestä 2015 toimintakate heikkenee 2,9 miljoonaa euroa. Vuoden 2017 tulostavoite on 0,32 miljoonaa euroa.

Vuonna 2017 selvitetään ja toteutetaan talousarvion tuloslaskelmassa esitettyjä taloutta sopeuttavia toimenpiteitä.

Sisäiset erät

Sisäisissä erissä tapahtuu merkittäviä muutoksia vuonna 2017 johtuen sosiaali- ja terveystoimen palvelujen siirtymisestä Etelä-Savon sosiaali- ja terveystoimen kuntayhtymään 1.1.2017 ja hallintopalvelukeskuksen perustamisesta 1.6.2016. Sosiaali- ja terveystoimien palveluille kohdistuneet sisäiset erät olivat 1,6 miljoonaa euroa vuonna 2016. Vuonna 2017 nämä erät vyörytetään muille toimialoille. Kaupungin hallintopalveluissa ja konsernipalveluissa on toimintoja, joita ei voida kaupungin sote- muutoksesta johtuvan tuotantovolyymien aleneman mukaisesti sopeuttaa täysimääräisesti ja niiden sopeuttaminen tapahtuu ajan myötä. Tyypillisesti esimerkiksi sopimuksiin perustuvat järjestelmäkustannukset eivät muutu volyymien mukaisesti suoraan, mutta niitä voidaan sopeuttaa osittain seuraavissa järjestelmien kilpailutuksissa.

Hallintopalvelukeskuksen perustamisessa siirrettiin toimialoilta hallinto-, talous- ja henkilöstöpalveluita tuottavat henkilöt konsernipalveluihin kustannuksineen. Tämän seurauksena konsernipalveluiden vuotuiset vyörytyserät nousivat noin 3,2 miljoonaa euroa, mutta poistuvat vastaavasti toimialojen omista toimintakuluista. Hallinto-, talous- ja henkilöstöpalvelujen keskittämisellä konsernipalveluihin tavoitellaan tukipalvelujen tuottavuuden lisäämistä.

Sisäisistä eristä talouspalveluiden veloituksessa on huomioitu muun muassa Kunnan Taitoa Oy:n taloushallinnon palvelumaksut, taloussuunnittelun kustannukset ja KuntaERP:in vuosittainen poisto. Jakoperusteena on käytetty tositerivimääriä. Tietohallinnon kustannukset on jaettu toimialoille atk- ja tietoliikennepalveluiden sekä atk-ohjelmien käyttöoikeuksien kustannusten suhteessa. Kuntien Tiera Oy:n tai muun ulkoisen palveluntarjoajan laskut kirjataan tietohallinnossa keskitetysti ja vyörytetään ulkoisena kuluna toimialoille laitemäärien suhteessa ja osa laskuista suoraan aiheutumisperiaatteen mukaisesti. Tietohallinto kirjaa ja koordinoi kulut, jolloin tietohallinnon kokonaiskustannuksiin saadaan parempi kokonaishallinta. Hankintapalveluiden veloitusta perustuu palvelujen sekä aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostoihin toimialoilla. Henkilöstöpalveluiden veloitusta on jaettu toimialoille varattujen palkkojen ja palkkioiden määrärahojen suhteessa ja jyvitetty kulu pitää sisällään myös Kunnan Taitoa Oy:n henkilöstöhallinnon palvelumaksut sekä työnantajapalvelut. Yleishallinnon veloitusta perustuu toimialoille osoitettuun henkilöstömäärään. Puhelinvaihteen kustannukset kohdennetaan toimialoille liittymien mukaan. Ruoka- ja puhtauspalveluiden hinnoittelu perustuu toiminnan kustannuksiin ilman katetta. Ruoka- ja puhtauspalveluiden hintaan vaikuttaa suoraan asiakkaan tarvitseman palvelun laatu, määrä ja tuottamisajankohta. Tilakeskuksen vuokrat lasketaan Haahtela- tilahallintaohjelmalla vuokran jakautuessa ylläpitovuokraan ja pääomavuokraan.

Vertailtavuus

Merkittävistä organisaatiomuutoksista johtuen vuosi 2017 ei ole vertailukelpoinen edelliseen vuoteen toimintatuotto- ja toimintakuluerien osalta. Toimintakatteesta eteenpäin tuloslaskelman vertailua voidaan suorittaa.

Kaupungin talouden kehitysnäkymät

Kaupungin reaalitalous on ollut 4-5 miljoonaa euroa alijäämäinen vuosina 2013- 2015. Kaupungin taloudellinen tilanne on vuonna 2016 ennusteiden mukaan edelleen epätasapainossa, vaikka reaalitalouden taloustilanne on ennusteen mukaan hieman parempi. Mikkeli tasapainottaa taloutensa ja uudistaa merkittävästi organisaatorakennetta vuonna 2017.

Käyttötalous

Julkisen sektorin alijäämäisestä tilanteesta johtuen valtiovarainministeriö on tiukentanut edelleen kuntatalousohjelmaan sisältyviä kuntien menorajoitteita. Valtion ja kuntien on kyettävä sopeuttamaan toimintaansa pieneneviin tuloihin. Rakennepoliittisen ohjelman toimenpiteitä ja kuntien omia toimia tuotavuuden lisäämiseksi tulisi saada vietyä käytäntöön. Hallitusohjelman liitteessä on kuusi toimenpidettä, joiden tarkoituksena on tuottaa kustannussäästöjä tai vahvistaa kuntatalouden tulopohjaa vuosina 2017- 2020: 1) työllisyys ja kilpailukyky, 2) osaaminen ja koulutus, 3) hyvinvointi ja terveys, 4) biotalous ja puhtaat ratkaisut, 5) digitalisaatio, kokeilut ja normien purkaminen 6) rakennepoliittiset uudistukset.

Mikkeli jatkaa edelleen kaupungin menojen sopeutusta ja hakee keinoja tulojen lisäämiseen.

Toimintatulojen lisääminen

Hallituksen kuntatalousohjelman toimenpiteisiin sisältyy myös kuntien tuloihin vaikuttavia toimenpiteitä esimerkiksi maksuperustemuutoksista. Hallituksen maksuperustemuutoksia on tehty päivähoitoon maksuihin, koululaisten aamu- ja iltapäiväkerhotoimintaan ja sosiaali- ja terveyspalveluiden maksuihin. Tavoiteltu kokonaisvaikutus edellyttää tehtyjen päätösten, kuten maksuperustemuutosten, toimeenpanoa kunnissa.

Mikkelin on haettava edelleen kaupunginhallituksen linjausten mukaisesti toimintatuottojen lisäämistä palvelumaksujen aktiivisella tarkastelulla ja taksoja tarkistamalla. Kaupungin on toteutettava konsernissa tasejärjestelyjä ja tarkistettava konserniyhtiöiden osingonmaksuja tulojen lisäämiseksi. Lisäksi kaupunki on tehnyt päätöksen sekä tulovero- osuuden nostamisesta vuonna 2017. Sote- uudistuksen myötä ja kuntien elinvoimaisuuden kehittämistehtävän korostuessa Mikkelin elinkeinotoiminnan edistämistä vahvistetaan, työllisyyden hoitoon panostetaan lisää ja siten edistetään kaupungin kasvutavoitteita.

Toimintamenojen sopeuttaminen

Hallituksen kuntaohjelman mukaan kunnilla on suuri vastuu kuntatalouden tasapainottamisesta muun muassa rakenteellisia uudistuksia toteuttamalla ja tuottavuutta nostamalla. Valtio ei myöskään voi ohjata kuntatalouden investointeja eikä sitä kautta hillitä kuntatalouden velkaantumista.

Mikkeli jatkaa toimintamenojen sopeutusta suunnitelmakaudella 2017-2020. Keskeisiä toimenpiteitä ovat palveluiden tuotantoprosessien läpikäynti ja tehostaminen, hallinnon tehostaminen tukipalveluiden keskittämällä, toimitilojen käytön tehokkuuden lisääminen ja tehtävien järjestely eläköitymisen yhteydessä mahdollisuuksien mukaan sisäisesti.

Erityisesti erikoissairaanhoidon palveluiden ostojen kasvu on jatkunut voimakkaana. Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän laskutuksen on arvioitu ylittävän tilikaudella 2016 talousarvion noin 5 miljoonalla eurolla. Essote ja Mikkelin kaupunki ovat käyneet palvelu- ja kuntalaskutuksesta neuvotteluja, joiden perusteella on budjetoitu Mikkelin kuntalaskutukseksi 179 miljoonaa euroa. Väestörakenteesta johtuen palveluiden kysyntä kasvaa vanhus- kotihoidossa, avohoidossa sekä terveys- ja laitoshoidossa. Palvelutarpeeseen on kyettävä vastaamaan toimintatapojen uudistamisella.

Essoten ja kuntien neuvottelukunnan 18.11.2016 kokouksessa todettiin, että Essoten talousarvion laadinnan tavoitteena oli TP 2015 + 0,5 prosenttia lisättynä siirtymävaiheen kuluilla. Tavoitteeseen ei ole päästy talousarviossa 2017 ja kuntien maksuosuudet kasvavat yhteensä noin 2,6 prosenttia vuoteen 2015 verrattuna. Essoten talousarvio on laadittu alijäämäiseksi noin 3,4 miljoonaa euroa, joka oli tarkoitus kattaa vuonna 2016 syntyvällä ylijäämällä. Neuvottelukunta linjasi, että Essoten tulee palauttaa vuoden 2015 kertyneet ja vuonna 2016 kertyvät ylijäämät heti tilinpäätöksen valmistuttua kunnille peruspääomien omistuksien suhteessa, eikä Essoten esittämällä tavalla palvelujen käytön kunoja pienentämällä. Neuvottelukunnan linjausten mukaisesti Essote aloittaa taloutensa tasapainottamisen, johon neuvottelukunta myös osallistuu. Kevään 2017 aikana Essote valmistelee talouden tasapainottamisohjelman ja

vuoden 2017 talousarviota leikkaavan esityksen, jonka perusteella vuoden 2017 kuntien maksuosuudet yhteensä voivat kasvaa enintään 1,6 % vuoteen 2015 verrattuna.

Kaupungin edustajat Essoten valtuustossa, hallituksessa ja kunnanjohtajien neuvottelukunnassa huolehtivat osaltaan siitä, että Essoten talouden ja tuottavuuden parantamiseen tähtäävät muutostoimenpiteet tulevat välittömästi Essoten hallitukseen ja sitä kautta muutokset lähtevät etenemään palvelutuotannossa. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon integraation hyötyjä on kyettävä realisoimaan mahdollisimman nopeasti.

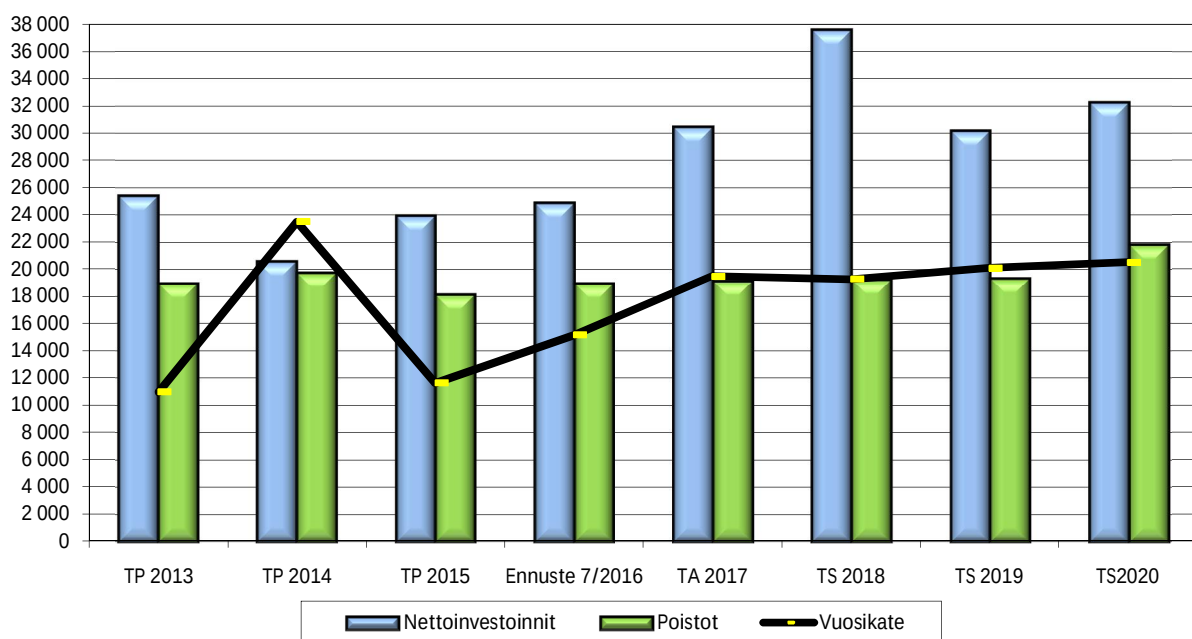
Tuloslaskelma taloussuunnitelmakaudelle 2017 - 2020

Taloussuunnitelmakauden tuloslaskelmat on laadittu tasapainoisiksi koko suunnitelmakaudelle. Valtionosuuksia on tarkastettu syyskuussa 2016 saatujen kuntaliiton julkaisemien ennusteiden valossa. Valtionosuuksien arviointi suunnitelmavuosille 2018-2020 on vaikeaa, koska kilpailukykysovimuksen valtionosuuskompensatioista ei ole vielä tietoa ja kuntatalousohjelmaan sisältyvää menorajoitetta voidaan muuttaa suunnitelmakaudella. Verotuloihin on oletettu noin 1 % kasvu suunnitelmavuosille 2018-2020, mutta veroprosenttien korottamistarvetta ei ole lähdetty arvioimaan. Vuosikate kattaa investointien poistot suunnitelmakaudella. Taloussuunnitelmavuosille sisältyy myös vaatimus elinkeinopolitiikan onnistumisesta.

Investoinnit ja tulorahoitus

Kaupungin talouden tasapainoa vahvistetaan ja kasvua tuetaan tarkasti priorisoitujen investointien avulla. Nettoinvestoinnit ovat 30,5 miljoonaa euroa vuonna 2017.

Vuosikate pidetään suunnitelmakaudella 20-22 miljoonan euron välillä ja vähintään poistojen suuruusena. Investointisuunnitelmissa on huomioitava kaupungille kertynyt korjausvelka. Vuosikate on riittänyt kohtuudella poistoihin, mutta investointien tulorahoitus on jäänyt reilusti alle 100 %:n.

Kaavio 6: Vuosikate, nettoinvestoinnit ja poistot 2013-2020 (tuhatta euroa)

Investoinnit ja tulorahoitus suunnitelmakaudella 2017- 2020

Kaupungin velkamäärä nousee 205,3 miljoonaan euroon vuoden 2017 lopussa. Kaupungin lainamäärä nousee vuoden 2017 aikana noin 13,5 miljoonaa euroa. Asukasta kohden lainamäärä on vuoden 2017 lopussa 3.759 euroa/ asukas. Taloussuunnitelmakauden lopussa 2020 lainaa on kaikkiaan 249,6 miljoonaa euroa eli 4.569 euroa/ asukas.

Investointiohjelman investointien rahavirta on kyettävä pitämään vuosina 2017-2020 keskimäärin alle 20 miljoonan euron tason ilman jäteveden puhdistamon investointia. Taloussuunnitelmakaudella vuosikate on kyettävä pitämään vähintään 20 miljoonan euron tasolla investointien rahoituksen turvaamiseksi. Tämä tarkoittaa käyttömenojen hillintää koko suunnitelmakaudella. Suunnitelmakauden investointeja tulee tarkastella uudelleen vuoden 2018 talousarviovalmistelun yhteydessä rahoitustasapainon hakemiseksi.

Tasapainoiseen kasvuun tähtäävät ohjelmat

Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelma ja Lupaus 2016 -ohjelma lakkaavat

Kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessa 21.1.2013 § 16 Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelman. Kaupunginvaltuusto päätti kokouksessa 17.6.2013 § 90, että mahdolliset uudet talouden tasapainotustoimenpiteet valmistellaan ja tehdään hyväksytyn ohjelman linjausten mukaisesti, ja että mahdolliset palvelustrategian muutostarpeet tuodaan kaupunginvaltuuston päätettäväksi erikseen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 19.1.2015 § 8 tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelmaan tehdyt päivitykset vuosille 2015-2016. Kaupunginhallitus täydensi 14.9.2015 §282 talouden tasapainottamisryhmää kaupunginvaltuustossa edustettuina olevien ryhmien edustajilla. Talouden tasapainottamisryhmä valmistelee esitykset talouden tasapainottamiseksi talousarviovuoden 2016 ja suunnitelmavuosien 2016- 2019 osalta. Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelmassa on keskeinen periaate, että "kaupunki jatkaa kasvustrategiaa, mutta hillitsee ja priorisoi investointeja siten, että absoluuttinen velkamäärä ei kasva. Palvelutuotannosta haetaan säästöjä siten, että peruspalvelutasosta pidetään huolta".

Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelmaan kirjatusta toimenpiteistä on tehty päätökset, mutta kaikkia tasapainotusohjelmassa olevia koulu- ja kirjastoverkkoa koskevia toimenpiteitä ei toteuteta vuonna 2017. Lukiokoulutuksen uusi organisaatio- ja johtamisjärjestelmän liittyvät selvitykset tullaan tekemään vuoden 2017 aikana erikseen, eikä niiden toimenpiteiden vaikutuksia ole sisällytetty talousarvioon 2017.

Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelma sekä Lupaus 2016- ohjelma lopetetaan talousarvion 2017 yhteydessä. Lupaus 2016- ohjelman tavoitteita, sähköisten palveluiden käyttöönottamiseksi toteutetaan osana kaupungin perustointia.

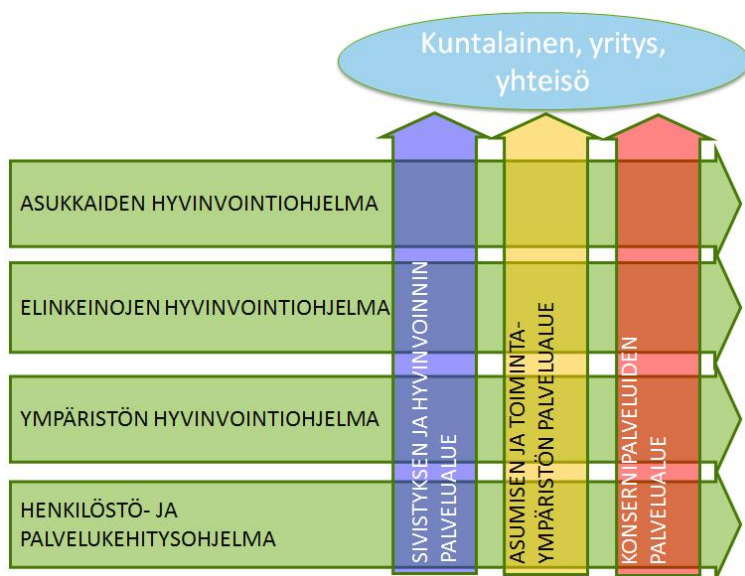
Työllisyysohjelma sisältyy Elinkeinojen hyvinvointiohjelmaan

Kaupunginhallitus on päättänyt 30.5.2016 § 203, että työllisyysohjelma tuodaan talousarvion 2017 yhteydessä käsitte-lyyn. Ohjelma on valmisteltu keväällä 2016 kaupungin työllisyysjaoksessa.

Alustavan Mikkelin kaupungin työllisyysohjelman valmistelun yhteydessä esille nousseet elinkeinopoliittiset toimenpi-teet sisällytetään ja huomioidaan Elinkeinojen hyvinvointiohjelmassa, jonka osana toteutetaan myös ohjelmaluonnok-sen työvoimapoliittiset toimenpiteet. Hyvinvointiohjelmien ja työllisyystoimikunnan organisointi suunnitellaan hallin-torakenneuudistuksen yhteydessä.

Henkilöstö- ja palvelukehitysohjelma 2017 - 2020 "Henkilöstön hyvinvointi ja palvelujen parantamisen toimintamal-lit"

Kaupungin strategian mukaiset hyvinvointiohjelmat ja henkilöstö- ja palvelukehitysohjelma 2017 – 2020 toimivat poikkihallinnollisesti kaupungin uudessa organisaatiossa:

Kuvio 3: Ohjelmat kaupunkiorganisaation johtamisessa

Henkilöstö- ja palvelukehitysohjelma pohjautuu kaupunginvaltuuston 3.12.2012 hyväksymään henkilöstöstrategiaan. Ohjelman tarkoituksena on kiteyttää henkilöstöstrategian painopistealueet vuosille 2017 – 2020. Henkilöstö- ja palvelukehitysohjelman pohjalta laaditaan vuosittaiset tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit toteutumisen seurantaan varten. Ohjelma tukee johdon, esimiesten ja koko henkilöstön työtä sekä tavoitteiden saavuttamista läpi kaupungin organisaation. Palvelujen kehittämisen tavoitteena on tehostaa toimintaa ja toiminnan laatua sekä parantaa tuottavuutta ja kustannustehokkuutta. Palveluprosessimuutoksilla on vaikutusta kaupungin palveluverkkoon, henkilöstömäärään ja –rakenteeseen.

Vaikutamme omalla käyttäytymisellämme, asenteillamme, arvostuksen osoituksillamme ja esimiestaidoillamme siihen, minkälainen kulttuuri organisaatiossamme vallitsee.

Kuvio 4: Henkilöstö- ja palvelukehitysohjelman painopistealueet

Johtaminen ja esimiestyö ovat avainasemassa yhdenmukaisten toimintamallien saamiseksi käytäntöön sekä avoimen keskustelukulttuurin rakentamisessa. Esimiestyö on osallistavaa ja valmennamme esimiehiä koko organisaation tasolla. Sovimme yhteisesti toimivista palaute- ja palaverikäytännöistä. Kannustamme henkilöstöä kehittämiseen ja palkitseminen sekä työhyvinvoinnin johtaminen on osa esimiestyötä.

Tavoitteena on, että *henkilöstön osaamista kehitetään tarve- ja asiakaslähtöisesti*.

Kuvio 5: Osaamisen kehittämisen painopistealueet 2017

Haluamme panostaa *henkilöstön hyvinvointiin* muun muassa varmistamalla, että toimintamme on tavoitteellista: meillä on yhteiset tavoitteet ja yhteinen visio. Varmistamme vaikutus- ja osallistumismahdollisuudet koko henkilöstölle ja hyödynnämme työhyvinvointikyselyiden tulokset kehittämisessä. Meillä on selkeät valtuudet ja vastuut sekä ajantasaista tehtäväkuvat ja viestintämme on ajantasaista ja avointa.

Kiinnitämme huomiota ennakoivaan työkyvyn ylläpitoon sekä käytämme monipuolisesti työkyvyn ylläpitämisen toimenpiteitä, kuten varhaisen välittämisen mallia. Työtapamme ovat joustavia: osallistutaan työryhmiin, autetaan työkaveria.

Palvelukehitys – Mikkelin Tapa Toimia, laadukkaat ja tehokkaat toimintamallit

”Tarkoitus ei ole juosta nopeammin vaan oppia kävelemään lyhyempi matka.”

Rakennamme yhdessä *toimivat, laadukkaat ja tehokkaat toimintamallit*. Tarkoituksena on, että hallinnollisen työn määrä vähenee ja palveluun käytetyn työn osuus kasvaa. Henkilöstösuunnittelu ja -resursointi on ennakoivaa ja hyödynnämme kumppanuuksia tehokkaasti. Työnkuvia, toimintaa ja tuottavuutta kehitetään, työprosessit ovat tehokkaita ja päällekkäisistä työvaiheista luovutaan. Sähköisiä palveluita ja tietojärjestelmien käyttöä tehostetaan ja osaamista kehitetään muun muassa sisäisen liikkuvuuden ja työnkierron avulla. Yhteistyötä palvelu- ja tulosalueiden välillä lisätään.

Tavoitteenamme ovat laadukkaat palvelut, paras osaaminen, tyytyväinen asiakas sekä hyvinvoiva ja motivoitunut henkilöstö.

Palvelukehityksen avulla luomme arjen työn avuksi suunnittelun, seurannan ja jatkuvan parantamisen järjestelmän:

- 1) helppokäyttöiset visuaaliset työkalut, jotka mahdollistavat ymmärtämisen yhdellä silmäyksellä,
- 2) työroolit ja vastuut ovat selkeät, poikkeamiin reagoidaan välittömästi ja kehittämistoimenpiteiden ja ongelmanratkaisun vastuu ja eteneminen on läpinäkyvää,
- 3) selkeät ja yhteisesti sovitut toimintamallit, joihin työntekijät voivat vaikuttaa ja joita kehitetään jatkuvan parantamisen periaatteilla.

Luodaan toimintakulttuuri jatkuvalla parantamisella

Vuoden 2017 alusta kaikki Mikkelin kaupungin palvelut on nimetty kansalliseen palvelutietovarantoon. Tuolloin käynnistetään palvelukehitystiimin toimesta palveluprosessien tarkastelu: millaisia palveluprosesseja asiakkaillemme toteutetaan ja kuinka toimintoja sujuvoitetaan turhia tai päällekkäisiä työvaiheita poistamalla. Tarkastelun kohteena ovat erityisesti toiminnot, joita voidaan tuottaa digitaalisesti tai tietojärjestelmiä tehokkaammin hyödyntäen. Prosessien tarkastelun yhteydessä tunnistamme sekä ulkoiset että sisäiset asiakkaat ja kuvaamme palvelut, joita asiakkaillemme tuotamme. Tavoitteenamme on tuottaa laadukasta palvelua kysyntätarpeen mukaisesti, mahdollisimman tehokkailla toimintamalleilla.

Tuetaan jatkuvassa muutoksessa

Kehitystiimin toimintaa vetää palvelukehityspäällikkö. Kehitystiimi koordinoi kaupungin kehityshankkeita ja tiimityöhön osallistuvat toimialojen moniammatilliset kehittäjäosaajat.

Kehitystiimi ohjaa palveluprosessien ja -kanavien poikkihallinnollista kehittämistä, analysoi toiminnan tarpeita ja teknisiä mahdollisuuksia, koordinoi ja priorisoi kehittämisprojekteja kaupungin tasolla sekä seuraa ja kehittää palvelutoiminnan laatua. Kehitystiimi tarjoaa työkaluja, osaamista ja tukea sekä aloitteellisuutta tilanteissa, joissa palvelualueiden työntekijät kaipaavat konsultointia ja tukea. Tässä yhteydessä tarkastellaan tarve myös koko organisaation tasolla, esimerkiksi uusien palvelujen käynnistämiset sekä järjestelmien integroiminen toimintaan. Kehitystiimi kehittää palveluja ja prosesseja kaupungin strategialinjausten mukaisesti sekä jalkauttaa uusia toiminta- ja palvelumalleja. Kehitystiimi tuo työpanoksellaan ja osaamisellaan lisäarvoa palvelutoiminnalle. Tiimi toimii tiiviissä yhteistyössä palvelualueiden kanssa prosessien kehittämisessä.

Riskienhallinta

Kuntalain 39 §:n mukaan kaupunginhallituksen on huolehdittava kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskien hallinnasta.

Vuonna 2016 on laadittu uusi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje. Sisäisen valvonnan ohjeen tarkoituksena on varmistaa ja edistää sisäisen valvonnan käytännön toteutusta Mikkelin kaupunkikonsernissa sekä tiedottaa sisäisen valvonnan merkityksestä, velvoitteista ja vastuista koko henkilöstölle. Mikkelin kaupungin konserniohjeen mukaisesti sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeita tulee noudattaa myös konserniyhtiöissä. Ohjeessa määritetään sisäisen valvonnan vastuita sekä tehtäviä toimenpiteitä ja toimintaan liittyviä raportointivelvoitteita.

Kuntalaki (410/2015) säättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Kaupunginhallituksella on vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistamisesta ja asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta. Kaupunginhallituksen alaiset toimielimet vastaavat omien tehtäväluidensa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta, tuloksellisuudesta sekä niistä raportoinnista hyväksytyjen ohjeiden mukaisesti. Johtavien viranhaltijoiden, erityisesti tilivelvollisten, tehtävänä on toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta vastuualueellaan ja raportoida niistä hyväksytyjen ohjeiden mukaisesti.

Konserniyhteisöjen hallitukset ja toimitusjohtajat vastaavat niiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta. Konserniyhteisöt raportoivat konsernijohtolle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta sekä merkittävien riskien hallinnasta konserniohjeen mukaisesti.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa toteuttavat myös kaikki työntekijät kaikilla organisaatiotasolla osana toimintarutiineita. Kaikkien tulosalueiden ja tulosyksiköiden on toimintaa suunnitellessaan otettava huomioon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asettamat vastuut ja velvoitteet sekä varattava niille tarvittavat resurssit.

Uusien ohjeiden myötä Mikkelin kaupunkiin jalkautetaan uusi Mikkelin kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointimalli. Mallipohja on liitetty sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen liitteeksi. Tavoitteena on tehdä mallin mukaiset arvioinnit sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta vuosittain. Arviointityö pyritään laajentamaan siten, että se kattaa kaupungin tulosyksiköiden lisäksi keskeisimmät konserniyhtiöt.

Yleisenä haasteena kunnissa ovat väestön ikärakenteen tuomat palvelurakenteen muutostarpeet. Kuntien talouden haasteena tulee olemaan valtionosuuksien ja verotulojen alhainen kasvu tulevina vuosina. Lisäksi julkisen sektorin velkaantuminen lähivuosina tulee aiheuttamaan paineita investointien tulorahoitusosuuden kasvattamiselle. Kaupungin riskit voidaan jakaa riskienhallinnassa taloudellisiin, strategiisiin, operatiivisiin ja vahinkoriskeihin.

Taloudellisissa riskeissä talousarvion toteutumiselle suurin riski sisältyy verotulojen kehitykseen. Erityisesti verotulojen kasvu pidemmällä aikavälillä on epävarmaa, koska BKT:n kasvuennusteet ovat erittäin maltillisia tuleville vuosille. Talouden tasapainotuksen ja mahdollisten toiminnan sopeuttamisen keinojen kartoittamista tullaan jatkamaan vuonna 2017.

Korkoriski on olemassa pidemmällä aikavälillä. Korkoriskiin vaikuttaa Euroopan taloudellisen tilanteen kehityksen epävarmuus. Maailmantalouden elvytystoimenpiteet ovat pitäneet korkotason maltillisena. Mikäli Euroopan talous alkaa elpyä selvästi, nousevat korot arvioiden mukaan nopeasti ainakin hieman korkeammalle tasolle. Korkojen nousulta on suojauduttu korkojohdannaisilla ja kaupungin lainojen suojaustaso on noin 40 % tasolla.

Strategisissa riskeissä suurin haaste on väestörakenteen muutoksen aiheuttama muutospainne palvelurakenteisiin ja palveluiden saatavuuteen. Ikääntyvä väestö aiheuttaa palvelutarpeen kasvua ja riskinä on, että jo tehty ja tuleva laajempi sosiaali- ja terveystoimen uudistustyö ei lunasta sille asetettuja taloudellisia tavoitteita. Sosiaali- ja terveystoimen menojen ennustaminen on ollut viime vuosina hankalaa ja riski Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän, Essoten, kuntalaskutuksen ylittymiselle nähdään suurena.

Operatiivisissa riskeissä keskeistä on henkilöstöresurssien hallinta ja henkilöstökulujen hillitseminen on keskeinen edellytys talouden tasapainottamisen onnistumiseksi. Työssä viihtyvyys, työkuorman hallinta ja sairaslomien ennaltaehkäisy ovat tekijöitä, joilla hallitaan henkilöstöriskejä.

Vahinkoriskeiltä voidaan suojautua muun muassa vakuuttamalla. Irtaimistohallintaan on alettu kiinnittää tarkempaa huomiota ja irtaimiston kartoitustyö ja inventointi on aloitettu. Irtaimistohallinnan kehittämistyötä tullaan jatkamaan vuonna 2017. Irtaimistohallinnan kehittämisellä ennaltaehkäistään irtaimistoon kohdistuvia vahinkoriskejä.

Kaupungin talouden hoidon kannalta merkittävänä riskinä on myös kiinteistöjen korjausvelka, joka on kaikkiaan noin 70,5 miljoonan euron suuruinen. Korjausvelan määrää seurataan vuosittain. Korjausvelka on kasvanut seuraavasti vuosina 2011- 2015:

Vuosi	euroa	euroa, ilman C- salkkua
2011	54 milj. euroa	24 milj. euroa
2012	60 milj. euroa	28 milj. euroa
2013	61 milj. euroa	30 milj. euroa
2014	66 milj. euroa	32,5 milj. euroa
2015	70,5 milj. euroa	35,3 milj. euroa

Taulukko 11: Mikkelin kaupungin kiinteistöjen korjausvelan kehittyminen⁶

⁶ A = pidettävät rakennukset, B = kehitettävät rakennukset, C = realisoitavat rakennukset, D = kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset

Henkilöstö

Henkilöstömenot

Vuoden 2017 talousarviossa palkat ja palkkiot ovat 74,7 miljoonaa euroa. Tulevalla taloussuunnitelmakaudella pääpainon tulee olla menojen kasvua hillitsevissä rakenteellisissa toiminnaissa. Henkilöstömenot muodostavat valtaosan kuntatalouden menoista, joten erityisesti palkkamenojen kasvun hillitseminen on välttämätöntä. Henkilöstömenojen karsimisella tavoitellaan palkkamenojen kohoamisen vaikutuksen nollaamista. Vuoden 2017 talousarvion saavuttaminen vaatii onnistunutta henkilöstösuunnitelman toteuttamista.

Lasketut henkilösivukulut vuonna 2017 ovat keskimäärin 22,50 %. Maatalouslomittajien tapaturmavakuutusmaksu on 2,58 % (muilla 0,22 %). Vuonna 2017 työnantajalta perittävä palkkaperusteinen maksu on noin 6,9 milj. (vuoden 2016 eläkeperusteinen ennakkomaksu x 0,76 %). Varhe- maksun määrä kuitenkin vaihtelee jäsenyhteisöittäin maksun piirin kuuluvien eläkkeiden alkamisen mukaan. Eläkemenoperusteisella maksulla katetaan se osa kunnallisen eläkejärjestelmän rahoitustarpeesta, joka ylittää palkkaperusteisen ja varhe- maksun tuoton. Se on riippumaton talousarviovuoden palkoista ja perustuu niihin maksussa oleviin eläkkeisiin, jotka ovat karttuneet ennen vuotta 2005. Vuoden 2017 varhaiseläkemenoperusteinen maksu (varhe- maksu) perustuu eläkemenoihin, jotka aiheutuvat 1.1.2013 - 31.12.2016 alkaneista työkyvyttömyyseläkkeistä, työttömyyseläkkeistä ja yksilöllisistä varhaiseläkkeistä sekä kuntoutustuista.

Henkilösivumenot on laskettu

410000 Palkkaperusteinen KuEL	17,10 %
411000 Muut työeläkemaksut (VAEL)	18,57 %
415000 K.eläke- ja sairausvak.maksu	2,12 %
416000 Työnantajan tyött.vakuutusmaksu	3,85 %
417000 Tapaturmavakuutusmaksu	0,22 %
417000 Tapaturmavakuutus maat.lomitus	2,58 %
418000 Muut sos.vakuutusmaksut (ryhmähenk.)	0,05 %
419000 Tuntipalkkojen palkkavarauksen sotu-osuus	50,00 %
406000 Tuntipalkkojen palkkavaraus	30,00 %

Henkilöstömäärän kehitys

Suunniteltu henkilöstömäärä vuoden 2017 lopussa on 2343 henkilöä. Suunnitelmat sisältävät vakinaisen ja määräaikaisen henkilöstön sekä liikelaitokset ja taseyksiköt. Tiedossa ei ole kuntaliitoksia tai sen kaltaista seudullisen yhteistoiminnan kehittämistä, jolla olisi olennaisia henkilöstövaikutuksia. Henkilöstömäärän kehitystä analysoidaan tarkemmin erillisessä henkilöstösuunnitelmassa.

Henkilöstötoimenpiteet 2017-2018

Tehtävien avautuessa poistuman yhteydessä, tulee tehtävän täyttämisen tarvetta tarkastella kriittisesti palvelutarpeen näkökulmasta. Mahdollisuuksien mukaan tehtäviä järjestellään uudelleen tai tehtävä täytetään sisäisesti. Sisäiset tehtäväjärjestelyt eivät kuitenkaan saa lisätä ulkoisten palveluiden ostoa. Kuntarakennelain ja kuntaliitossopimuksen mukainen irtisanomissuoja on voimassa vuoden 2017 loppuun.

Sopimuskaudella 1.2.2017 - 31.1.2018 palkkoihin ei tule sopimuskorotuksia. Lomarahavarauksena on 3,85 %, jossa on huomioitu 30 % lomarahaleikkaus (vaikutus työvoimakustannuksiin keskimäärin -1,46 %). Työajan pidennys tulee olemaan 24 tuntia vuodessa pysyvästi. Vuosittaista työaikaa pidennetään 24 tunnilla ansiotasoa muuttamatta, siten että työaika pitenee viikossa 30 minuuttia. Työajan pidennyksen laskennallinen vaikutus työvoimakustannuksiin on keskimäärin -1,32 %.

Vuosityöajan pidennys ei suoraan vaikuta kaupungin menoihin, mutta pienentää kuitenkin osaltaan työvoimatarvetta ja vähentää sitä kautta kunnallisveroa. Luo mahdollisuuden alentaa toimintamenoja, mutta vaatii päätöksiä ja toimenpiteitä kaupungin toiminnan suunnittelussa.

Työnantajan työeläkemaksua, työttömyysvakuutusmaksua ja sosiaaliturvamaksua alennetaan asteittain vuosina 2017 - 2020 yhteensä 2,05 %. Maksurasitus työnantajamaksujen alenemisesta siirretään palkansaajalle. Hallitus tukee palkansaajan ostovoimaa veropakettilla, jonka verotuottomenetykset on kompensoitava kunnille.

Vuonna 2016 kuntatyönantajan palkkaperusteinen eläkemaksu on 17,10 %, johon muutos tulee kumulatiivisesti vuosina 2017- 2020 seuraavasti:

- 2017: -0,20 prosenttiyksikköä
- 2018: -0,40 prosenttiyksikköä
- 2019: -0,80 prosenttiyksikköä
- 2020: -1,20 prosenttiyksikköä

Työnantajan keskimääräinen työttömyysvakuutusmaksu laskee 0,85 prosenttiyksiköllä vuosina 2017- 2018. Maksu-
muutoksista tullaan neuvottelemaan elokuussa 2016. Kaikkien työnantajien sairausvakuutusmaksua (vuonna 2016:
2,12 %) alennetaan minimissään seuraavasti: alennus 2017 - 2020: -0,94/-1,00/-1,04/-0,58 %- yksikköä.

Henkilöstösuunnitelma 2017 (koko organisaatio)

Toimiala	Henkilöstömäärä 31.12.2015	Henkilöstömäärä (toteutuma-arvio) 31.12.2016	Talousarvio 2017	Muutos 2016/2017
Keskushallinto	314	380*)	333	-47
Sivistystoimi	1302	1224**)	1235	11
Tekninen toimi	230	183	182	-1
Pelastuslaitos	197	197	191	-6
Otavan opisto	87	71	73	2
Vesilaitos	41	35	39	4
Yhteensä	2171	2090	2053	-37

Taulukko 12: Henkilöstömäärä 2015- 2017

*) 39 henkilöä siirtyy Essoteen ruoka- ja puhtauspalveluista, 4 Reitistä ja 1 tietohallinnosta

**) 12 koulukuraattoria ja psykologit siirtyvät sivistyksestä Soteen

Henkilöstöohjelmasta johdettavina toimenpiteinä vuosina 2017 - 2018 ovat muun muassa:

- johtamisen ja esimiestyön kehittäminen,
- vuorovaikutteisen toiminta- ja palvelukulttuurin rakentaminen,
- toimintamallien ja prosessien kehittäminen yhdessä henkilöstön kanssa: tehokkaat ja laadukkaat toimintamallit,
- hallintorakenneuudistus 1.7.2017,
- toimialojen palvelutuotantoon liittyvien ulkopuolisten palvelujen ostojen tarkastelu,
- sisäisen liikkuvuuden edistäminen,
- täyttölupakäytännön tiukentaminen hallinto- ja päällikkötehtävissä,
- toimialojen yhteistyön tiivistäminen ja siihen liittyvä tehtäväkuvien kokonaistarkastelu: asiakaslähtöinen osaamisen johtaminen ja kehittäminen,
- työaikajärjestelyt,
- palkitsemiskäytänteiden uudistaminen ja
- työhyvinvoinnin ja työkyvyn johtaminen: ennakoiva ja varhainen välittäminen.

Henkilöstökustannuksiin vaikutetaan muun muassa suosimalla säästösyistä harkinnanvaraisia palkattomia vapaita, tehostamalla sisäistä tehtäväkiertoa, vähentämällä ylitoita ja lomapalkkavelkaa sekä tehostamalla prosesseja ja toimintamalleja. Erityisen tärkeää on kiinnittää huomiota työkykyjohtamiseen, kuten osatyökykyisten uudelleensijoittamiseen ja varhaisen välittämisen mallin tehokkaaseen hyödyntämiseen. Myös työhyvinvoinnin kokonaisuuden johtaminen on painopistealueitamme ja työhyvinvoinnin edistäminen linkitetään osaksi jokaista henkilöstöjohtamisen ja -hallinnon prosessia. Eläköitymisen ja mahdollisen muun poistuman myötä tarkastellaan kriittisesti erityisesti hallinnon tehtävien sekä esimiestehtävien täyttöä. Määräaikaisten lukumäärää pyritään aktiivisesti vähentämään vakinaistamalla henkilöstöä tehtäviin, joihin todetaan olevan pysyvä tarve.

Kaupunkikonserni

- konserniin kuuluvat tytäryhtiöt ja – yhteisöt
- osakkuusyhteisöt
- omistajapolitiikka ja konserniohjaus
- tytäryhtiöiden sitovat tavoitteet

Mikkelin kaupunkikonserni

Konserniin kuuluvat tytäryhtiöt ja -yhteisöt

Kaupunkikonsernilla tarkoitetaan kuntalain 6 § mukaan kaupungin sekä yhden tai useamman juridisesti itsenäisen yhteisön muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jossa kaupungilla (emoyhteisö) yksin tai yhdessä muiden konserniin kuuluvien yksiköiden kanssa on kirjanpitolain 1 luvun 5§:n tarkoittama määräamisvalta yhdessä tai useammassa yhteisössä (tytäryhteisö). Mikkelin kaupunki ja sen liikelaitokset ja taseyksikkö yhdessä määräamisvallassa olevien yhteisöjen (tytäryhteisöt) kanssa muodostavat kaupunkikonsernin. Määräamisvalta merkitsee kaupungin mahdollisuutta ohjata tytäryhteisöjen toimintaa niin, että konsernin tavoitteet ja edut tulevat otetuksi huomioon.

Kuntalain 114 §:ssä on säädetty konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuudesta ja sisällöstä sekä niihin liittyvistä poikkeuksista. Kuntakonsernin tulee laatia täydellinen konsernitilinpäätös, joka sisältää konsernitaseen, konsernituloslaskelman ja konsernin rahoituslaskelman sekä liitetiedot.

Kaupunginvaltuusto päättää kuntalain 14 §:n mukaan kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Valtuusto antaa tytäryhteisöjen ohjausta ja valvontaa koskevia periaatteita kunnan konserniohjodolle. Valtuuston asettamat tavoitteet ohjaavat kunnan edustajia tytäryhteisöjen toimielimissä. Kyseiset tavoitteet eivät kuitenkaan sido oikeudellisesti tytäryhteisöjä. Tavoiteasettelu on luonteeltaan välillistä, pääomistajan tahdon esiintuomista.

Talousarviossa asetetaan tytäryhteisökohtaiset vuoden 2017 toiminnalliset tavoitteet merkittävillä tytäryhteisöille. Kaupungin edustajien tulee toimia tytäryhteisöjen päätöksentekoeleimissä kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti sekä noudattaa konserniohjeita. Tytäryhtiöiden ja yhteisöjen toiminnasta raportoidaan syys- marras- kuussa ja tilinpäätöksessä. Lisäksi yhtiöt, joille on asetettu tavoitteita esittelevät toimintaansa kaupunginhallitukselle kerran vuodessa.

Konserniin kuuluvat tytäryhtiöt ja muut yhteisöt

Mikkelin kaupunki ja sen määräysvallassa olevat tytäryhteisöt muodostavat kuntakonsernin, jossa on yhteensä 12 merkittävää osakeyhtiötä ja 12 asunto- tai kiinteistöyhtiötä, jotka katsotaan omistusosuudeltaan tai määräysvallan kautta kuuluvan konsernin tytäryhtiöksi. Kaupungilla on myös omistusta 15 osakkuusyhteisössä sekä 5 kuntayhtymässä ja lisäksi kaupunki on mukana kolmen säätiön toiminnassa.

Konsernirakenteessa vuonna 2016 tapahtuneet muutokset ovat Kiinteistöosakeyhtiö Kyyhkylän osakkeiden ostaminen Kyyhkylä-säätiöltä Naistinki Oy:n 100 % omistaman Kiinteistöosakeyhtiö Kyyhkylän lukuun (kv 13.6.2016 §83 ja kv 14.11.2016 §132) sekä YIT Kuntatekniikka Oy:n liiketoimintakauppa (kv 14.11.2016 §133). Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy:n 100 % omistaman tytäryhtiö Miktech Consulting Oy:n myyntiä käsitellään talousarvion hyväksymisen yhteydessä.

Konsernirakenne 2017	kaupunki	konserni
Tytäryhteisöt		
Etelä-Savon Energia Oy (konserni)	100,00 %	
Etelä-Savon Työterveys Oy	100,00 %	
Kiinteistökehitys Naistinki Oy	100,00 %	
Metsäsairila Oy	100,00 %	
Mikalo Oy	100,00 %	
Mikkelin Asumisoikeus Oy	100,00 %	
Mikkelin opiskelija-asunnot Oy	100,00 %	
Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy	100,00 %	
Mikkelin Jäähalli Oy	74,88 %	89,10 %
Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy	79,80 %	
Etelä-Savon Koulutus Oy	62,50 %	
YIT Kuntatekniikka Oy	60,00 % (yhtiö puretaan vuonna 2017)	
Mikkelin Ravirata Oy	52,70 %	

	kaupunki	konserni
Mikkelin Matkailu Oy (ei toimintaa)	100,00 %	
Miktech Consulting Oy (Miksei Oy:n tytär)	100,00%	
<i>Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt</i>		
As Oy Pirttitie III	100,00 %	
Kiint.Oy Jääkärintie 31 (Naistinki Oy:n tytär)		100,00 %
Kiint.Oy Kyyhkylä (Naistinki Oy:n tytär)		100,00 %
As Oy Tuppuru	97,00 %	
As Oy Hirvipari	95,69 %	
Kiint.Oy TeknoGraani (Naistinki ja Ese omistavat)		75,64 %
As Oy Mikkelin Nuottapuisto (Mikalo Oy: tytär)	70,00 %	
As Oy Mikkelin Hauki-Koivikko	70,00 %	
Kiint. Oy Ristiinan Suopursu	70,00 %	
Kiint.Oy Kenkäveronniemi	66,70 %	
Kiint.Oy Mikkelin Takoajankatu 1	58,63 %	
Mikkelin Arkistotalo Oy	56,00 %	
Kiint.Oy Mikkelin Tietotaitokortteli	51,56 %	
<i>Kuntayhtymät</i>		
Etelä-Savon kampuskiinteistöt kuntayhtymä	72,30 %	
Etelä-Savon Sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymä	57,42 %	
Etelä-Savon Maakuntaliitto	33,02 %	
Vaalijalan ky	12,80 %	
Itä-Suomen Päihdehuollon ky	6,79 %	
<i>Osakkuusyhteisöt</i>		
Kiint.Oy Suksimäki (Mikalo Oy omistaa)		50,00 %
Kyyhkylän Asuntolat Oy	49,20 %	
Kiint.Oy Vaahteranlehti	48,99 %	
Kiint.Oy Otavan Ketola	47,26 %	
Mikkelin Pesula Oy	42,86 %	
Kiint.Oy M:lin mlk:n Kuuselan kulma	41,02 %	
As Oy Mikkelin Lehmusrivi	40,60 %	
Etelä-Savon Kaapelitelevisio (ei toimintaa)	36,80 %	
Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy (konserni)	35,80 %	
Mikkelin Mikaeli Oy	33,33 %	
Kiint.Oy Kattilansillan kauppakeskus	32,11 %	
As Oy Partinkartano	30,64 %	
Kiint.Oy Mikkelin Musiikkiopistotalo	21,24 %	
Kiint. Oy Mikkelin Torikioski	17,70 %	44,30 %
<i>Säätiöt, joissa Mikkelin kaupunki on mukana</i>		
Haukivuoren Vanhustentalosäätiö		
Kyyhkylä säätiö		
Suomen elinkeinoelämän keskusarkiston säätiö		

Omistusyhteisyyttä pidetään osakkuusyhteisönä, jos kunnalla on vähintään viidesosa ja enintään puolet omistusyhteisyyden osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä. Kaupungilla voi olla huomattava vaikutusvalta ja mahdollisuus vaikuttaa yhteisön taloudellisten ja operatiivisten päätösten tekemiseen, mutta sillä ei ole konsernisuhteelle ominaista määräysvaltaa.

Omistajapolitiikka ja konserniohjaus

Tehokkaalla omistajapolitiikalla kaupunki pyrkii pääoman ja omaisuuden tehokkaaseen käyttöön; pääomia vapauttamalla ja uudelleen kohdistamalla kaupunki pyrkii lisäämään kunnan pääomien tuottavuutta ja kehittämään kaupunkia sekä luomaan hyvän kuntatalouden. Omistuksille on kaupungin talousarviossa määritelty yhteisökohtaiset tuotto- ja muut toiminnalliset tavoitteet.

Valtuusto päättää kunnan omistajapolitiittisista linjauksista talousarviovuodelle 2017. Omistajapolitiikassa on kyse omistajastrategian valinnasta ja sen onnistuneisuuden arvioinnista sekä konserniohjauksesta. Omistajapolitiittisissa linjauksissa määritellään omistukselle asetettavat tuotto- ja muut tavoitteet sekä omaisuuden käytöstä vastuussa olevat tahot. Elinkeino- ja kilpailukykystrategiassa on määritelty, että elinkeinopolitiikallaan kaupunki mahdollistaa työllisyyden, laadukkaat palvelut ja kaupungin elinvoimaisuuden.

Konserniohjaus

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 23.5.2016 § 57 konserniohjeen, joissa on määritelty konsernin johtosuhteet ja johtamisen säännöt. Kaupungin johtoryhmän 5.9.2014 tekemän päätöksen mukaisesti kaupunginjohtaja on perustanut konserniohjausryhmän. Konserniohjausryhmä on valmistellut Mikkelin kaupunkikonsernin konserniohjeen päivittämistä. Konserniohje koskee kaupunkikonserniin kuuluvia tytäryhteisöjä. Konserniohjeella on tarkoitus yhtenäistää ohjausta, lisätä toiminnan läpinäkyvyyttä ja tehostaa tiedonkulkua.

Konserniohjauksella tarkoitetaan omistajaohjausta ja tytäryhteisöjen valvontaa koskevien ohjeiden antamista. Omistajaohjaus on kunnan edustajien päätösvallan käyttöä, käytön ohjaamista yhtiökokouksissa tai vastaavissa elimissä sekä muita toimenpiteitä, joilla kunta osakkeenomistajana myötävaikuttaa yhtiön hallintoon ja toimintaperiaatteisiin. Tytäryhtiöiden valvontaa koskevia ohjeita taas annetaan kunnan omille toimielimille ja viranhaltijoille. Lisäksi kunta voi antaa teknisluonteista ohjeistusta tytäryhtiöille sovitussa konsernin toiminnoissa, kuten tilinpäätösraportoinnissa ja rahoituksen taikka hankintojen järjestämisessä. Konserniohjauksen piiriin katsotaan usein kuuluvan myös kunnan omistusohjaus liikelaitoksissa ja valvontaohjeiden antaminen liiketoimintaa valvoville kunnan toimielimille ja liikelaitoksen johdolle.

Kaupunginhallitus on hyväksynyt 22.6.2009 konserniohjauksen järjestämistä koskevat periaatteet. Periaatteiden mukaan konserniohjauksen ja -valvonnan käytännön järjestämiseksi on tarkoituksenmukaista, että valvonta- ja seuranta-vastuu delegoidaan kaupungin johtoryhmään kuuluville viranhaltijoille. Uusimman delegointipäätöksen on tehnyt konserniohjeen nojalla kaupunginjohtaja vuonna 2016. Konsernivalvonnan vastuuhenkilöt esitetään myös talousarviokirjassa (Liite 1).

Kuntalakiin vuoden 2015 aikana tehdyillä muutoksilla on uudistettu, laajennettu ja selkeytetty erityisesti omistajapolitiikan ja konsernijohtamisen säännöksiä. 1.6.2017 voimaan tulevat uudet säännökset terävöittävät kunnan toiminnan strategista johtamista, omistajaohjausta sekä riskienhallinnan ja arvioinnin merkitystä. Kuntaliitto on antanut uuteen Kuntalakiin perustuvan ja sitä täydentävän johtamissuosituksen kuntakonserneille⁷.

Mikkelin kaupunginhallitus on hyväksynyt Mikkelin kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen ja sisäisen tarkastuksen toimintaohjeen 2.5.2016 §148. Kaupungin hankintatoiminnan yhteiset periaatteet ja kriteerit on hyväksytty kaupunginhallituksessa 24.11.2014 §429 ja hankintasäännön päivitys 2.5.2016 §149.

Konserniohjausprosessi

Mikkelin kaupungin tytäryhteisöjen tavoitteet määritellään vuosittain kaupungin talousarviossa. Yhteisöjen tavoitteet valmistellaan yhteistyössä tytäryhtiön ja yhteisön konsernivalvontavastuuhenkilön kanssa. Konsernitavoitteiden toteutumista raportoidaan kaupunginhallituksen jaostolle vuosittain (syys- marraskuussa) siten, että kaupungin seuraavan vuoden talousarvion tavoitteiden määrittelyssä voidaan huomioida kuluvan vuoden tavoitteiden toteutuminen. Valtuusto arvioi konsernin tavoitteiden toteutumista vuosittain tilinpäätöksissä. Kaupunginhallitus antaa konsernitalinpäätöksen yhteydessä tiedot kaupunginvaltuustolle konsernin toiminnasta ja taloudesta. Konsernin strategiasta johdetut tavoitteet riittävät konsernin ja sen tyttärien menestykselliseen johtamiseen. Arviointi perustuu konsernin toiminnasta ja taloudesta saatuihin tietoihin. Konserniyhtiöiden seurantaa on täsmennetty ja yhteydenpitoa on tiivistetty. Yhtiöt

pyydetään kaupunginhallituksen kuultavaksi vuosittain. Lisäksi keskeisten konserniyhtiöiden kesken järjestetään konsernipäivä, jossa käydään läpi konserniyhtiöitä koskevia yleisiä asioita.

Tytäryhteisöjen valtuuston nähdn sitovat tavoitteet

Kaupunki on määritellyt 12 tytäryhtiölle valtuustoon nähdn sitovat tavoitteet. Näiden yhtiöiden tehtävänä on palvelutuotannon hoitaminen tai kaupungin kehittämistoimintaan keskeisesti osallistuminen. Konsernivastuuhenkilöiden tulee toimia kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti sekä noudattaa konserniohjetta.

Etelä-Savon Energia Oy (konserni)

Omistus: 100 %

Toimiala: sähkön ja lämmön yhteistuotanto, sähköjakelu, sähköverkkojen rakentaminen

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2017- 2020

Energia-ala etsii uusia liiketoimintamahdollisuuksia sillä sähkön hinta on niin alhainen, että taloudellisesti kannattavaa ei ole rakentaa muuta kuin tuettua sähköntuotantokapasiteettia. Energiapoliittisesti pyritään vähähiilisempään tulevaisuuteen, mutta tuettu uusiutuva energia on sotkenut sähkömarkkinoita.

Metsävarojen käytön lisäämiseen energiantuotannossa pyritään, joten kilpailu puupolttoaineista tulee kiristymään. Myös erilaisia biomassoja otetaan käyttöön energiantuotannossa.

Maalämpöratkaisut haastavat kaukolämmön kilpailukyyn samalla, kun uudet rakennukset ovat entistä energiatehokkaampia.

Sähkön siirrossa alkoi uusi valvontakausi 2016- 2020 ja uusi valvontamalli mahdollistaa edelliskautta korkeamman tuottotason sähkön siirrolle. Pientuotantoa on jonkin verran, mutta ei vielä vaikuta sähkön siirtomääriin.

Tulostavoitteet 2017-2020

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Lähtötaso	Tavoitetaso	Mittari
1. Ympäristöystävällisen energian hankinta ja tuotanto	1.1 Polttoaineiden saatavuutta ei ole täysin varmistettu 1.2 Pursialan tuotannon tulos negatiivinen 1.3 Mankala -hintojen liukuva 5 v. keskiarvo ei ole laskenut	1.1 Varmistetaan ympäristöystävällisen ja paikallisten polttoaineiden saatavuus 1.2 Tuotannon ympäristöystävällisyyden ja kannattavuuden varmistaminen 1.3 Sähköntuotanto-osuuksien kannattavuuden parantaminen	1.1 Polttoaineiden saatavuus 100% 1.2 Pursialan tuotannon tulos positiivinen 1.3 Mankala -hintojen 5 v. liukuvan keskiarvon lasku vuosittain
2. Luotettava ja tehokas energian siirto sekä myynti	2.1 Sähkön siirtohäviöt ja lämmön verkosto- sekä mittaushäviöt keskitasoa 2.2 Tulos positiivinen, mutta kilpailun kiristyminen ennustaa tulostason laskevan 2.3 Kiristynvä kilpailu ja lämpimämmät vuodet haastavat nykyisen tulostason	2.1 Siirto- ja lämpöverkkojen käytön ja rakentamisen optimointi 2.2 Sähkön myynnin kannattavuuden parantaminen 2.3 Kaukolämmön kilpailukyvyn turvaaminen	2.1 Sähkön siirtohäviöiden ja lämmön verkosto- sekä mittaushäviöiden osalta kaupunkiyhtiöiden keskiarvo 2.2 Tulos positiivinen 2.3 Nykyisen tulostason säilyminen
3. Uudet energiapalvelut	3.1 Aurinkoliiketoiminta aloitettu v. 2016 3.2 Biokaasutuotannolle ei vielä asiakkaita 3.3 Yhtään jäähdytysratkaisua ei ole toteutettu 3.4 Ei säännöllistä uusien liiketoimintojen kartoittamista	3.1 Aurinkoliiketoiminnan kasvu 3.2 Kannattava biokaasutuotanto 3.3 Jäähdytysratkaisujen toteutukset 3.4 Uusien liiketoimintamahdollisuuksien säännöllinen kartoittaminen	3.1 Aurinkoliiketoiminnan kasvu 20% vuodessa 3.2 Biokaasutuotannosta 80% liikennekäyttöön 3.3 Useita kannattavia jäähdytyskohteita

Tavoite	Lähtötaso	Tavoitetaso	Mittari
4. Osaamisen kehittäminen	4.1 Henkilöstökysely asiasta tehdään ensimmäisen kerran v. 2016	4.1 Osaamisen kehittäminen	4.1 Henkilöstökyselyssä koulutukseen liittyvien vastauksen arvosana >4

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Vuoden 2016 budjetoitu tulos on noin 600.000 euroa ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja ja ennuste on, että tulos on noin 1,5 milj. euroa budjetoitua parempi.

Tunnusluvut

	TP 2015	TA2016	Ennuste 2016	TS 2017
Liikevaihto	49,2 milj. euroa	51,2 milj. euroa	52 milj. euroa	52 milj. euroa
Tilikauden voitto/tappio	1,2 milj. euroa	0,6 milj. euroa	2,1 milj. euroa	1,5 milj. euroa
Osinko	2,86 milj. euroa	2,86 milj. euroa	2,86 milj. euroa	2,86 milj. euroa
Investoinnit	7,8 milj. euroa	13 milj. euroa	13 milj. euroa	17 milj. euroa
Ulkoisen velka (ilman liittymismaksuja ja laskennallista verovelkaa)	74,3 milj. euroa	82 milj. euroa	89 milj. euroa	92 milj. euroa
Sisäinen velka	14,3 milj. euroa	14,3 milj. euroa	14,3 milj. euroa	14,3 milj. euroa
Konsernitilin limiitti	4 204 698,16 euroa	4 204 698,16 euroa	4 204 698,16 euroa	4 204 698,16 euroa
Omavaraisuusaste	20,4%	18,5%	17%	16%
Henkilöstö vakituinen	93	94	94	95
määräaikainen	8	7	7	8

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Riskienhallinta perustuu johtoryhmässä tunnistettuihin riskeihin. Riski on mahdollinen tapahtuma tai tapahtumaketju, joka voi vaarantaa taloudellisten tai toiminnallisten tavoitteiden saavuttamisen lyhyellä tai pitkällä aikavälillä tai uhata organisaation mainetta. Riski ei ole ainoastaan negatiivisen asian mahdollinen tapahtuminen, vaan myös se, että jokin voimavarojen mahdollistama hyvä jää toteutumatta. Tapahtuneista vahingoista tehdään poikkeama, joka käsitellään asiassa vastuullisen henkilön toimesta.

1. Strategiset riskit

Etelä-Savon Energian strategiset riskit liittyvät Pursialan voimalaitoksen tuotannon kannattavuuteen sekä sähkön ja kaukolämmön myynnin kannattavuuteen. Lämpimät vuodet pitävät Pursialan voimalaitoksen tuotantomäärät alhaisella tasolla ja ns. minimikuormalla ajaminen heikentää tuotannon hyötysuhdetta. Pursialan voimalaitos pystyisi tuottamaan enemmän lämpöä kuin tällä hetkellä on olemassa lämpökuormaa. Sähkönmyynnissä katteet ovat erittäin pienet, sillä markkina on hyvin kilpailtu ja tukkumarkkinahinnat ovat historiallisen alhaiset. Kaukolämmössä haasteena on energiankulutuksen väheneminen sekä maalämpöratkaisujen imagoetu markkinoinnissa.

Sähkön hintariskeihin varaudutaan riskipolitiikalla, jonka Etelä-Savon Energian hallitus on hyväksynyt. Riskipolitiikka määrittelee, miten tulee varautua markkinahintariskiin, määräriskiin, vastapuoliriskiin, likviditeettiriskiin, aluehintariskiin, tarjousriskiin ja luottoriskiin. Lisäksi riskipolitiikka määrittelee rajat, joissa riskien tulee pysyä.

Energian tuotantokustannusten nousua on pyritty estämään uudistamalla polttoaineenhankintaa, keskittämällä hankinta suuremmille toimijoille sekä ottamalla toimitusehdoksi toimitus terminaaliin tai voimalaitokselle. Näin ei kanneta itse enää riskiä tienvarsikasojen hävikistä. Lisäksi pyritään hankkimaan polttoaineita omien yhteyksien kautta vähemmän kilpailluilta Venäjän markkinoilta.

2. Operatiiviset riskit

Operatiivisista riskeistä huomattavimmat ovat puupolttoaineen saannin turvaaminen Pursialan voimalaitoksella, lämmöntuotantokapasiteetin riittävyys ja toimivuus sekä sähkönjakelun varmistaminen.

Polttoaineiden saantia on pyritty turvaamaan riittävillä polttoainesopimuksilla, omilla polttoaineiden varmuusvarastoilla sekä keskittämällä polttoaineterminaalitoiminnot Mikkelin Metsäsairilaan. Puupolttoaineiden saatavuutta varmistaa lisäksi oman polttoaineiden hankinnan kehittäminen Venäjällä.

Lämmöntuotantokapasiteetin riittävyys häiriötilanteissa ja suurissa kuormissa on varmistettu vara- ja huippulämpökeskusten kapasiteetilla. Pursialan lämmöntuotantokapasiteetti on noin 130 MW ja vara- ja huippulämpökeskusten kapasiteetti noin 110 MW. Vara- ja huippulämpökeskusten kapasiteetin tulee vastata kaukolämmön myyntimäärien kehitystä.

Verkkotoiminnan riskeinä ovat sähkönjakelun häiriöt ja sallitun tuoton laskentaan vaikuttavat viranomaissäädökset. Sähköverkon kehittämiseksi on laadittu suunnitelma, joka ohjaa verkkoon tehtäviä investointeja, joilla pyritään turvaamaan sähköverkon toimintavarmuus sekä kehittämään verkkoa. Sähkönjakelun häiriöitä pyritään lisäksi ennaltaehkäisemään siten, että verkon toimintakunnosta huolehditaan muun muassa huoltotoimenpiteillä ja verkonraivauksella. ESE- Verkko jatkaa maakaapelointiasteen nostamista.

Muita riskejä ovat päästöoikeuksien riittävyys ja muutokset sähkön markkinahinnassa. Yhtiön saamat ja edellisiltä vuosilta yli jääneet päästöoikeudet riittävät Pursialan voimalaitoksen tarvitsemaan turpeen polttomäärään, koska Pursialan kattilateknikka mahdollistaa puunkäytön aina 85 %:iin saakka. Sähkön hintariskeihin on varauduttu riskipoliitiikalla.

3. Rahoitusriskit

Konsernin rahoitusriskeihin on varauduttu joko kiinteäkorkoisilla lainoilla tai hankkimalla lainoille suojaustuotteita. Tällä tavoin suojattuja lainoja tulee olla noin 60-80% konsernin lainakannasta aina seuraavien 10 vuoden ajan.

4. Vahinkoriskit

Konsernissa on tunnistettu seuraavat vahinkoriskit: omaisuusvahinkoriskit, vastuuvahingot, tuotannon keskeytysriskit, ympäristövahingot ja tapaturmat. Vakuutusmäärät tarkastetaan vuosittain.

Omaisuusvahinkoriskeihin on varauduttu omaisuusvakuutuksilla, joita ovat muun muassa laitosten ja irtaimiston vakuutukset sekä ajoneuvovakuutukset. Toiminnan vahinkojen varalta yhtiöllä on toimitusjohtajan, hallituksen, johtoryhmän ja toiminnan vastuuvakuutukset. Pursialan voimalaitoksen sekä Tikkalan tuotantojen mahdollisen keskeytyksen varalta on keskeytysvakuutus.

Ympäristövahinkoihin on varauduttu muun muassa valitsemalla vähäpäästöisiä polttoaineita, parantamalla tulipalotilanteiden toimintavalmiuksia, vaihtamalla sähköverkkoon ympäristöystävällisiä muuntajia sekä ympäristövahinkovakuutuksiin.

Työtapaturmia pyritään ehkäisemään järjestämällä Työturvallisuuskorttikoulutusta koko henkilöstölle ja lisäämällä näin tietoisuutta turvallisista työtavoista. Lisäksi yhtiössä järjestetään säännöllisesti ensiapukoulutusta. Työtapaturmien varalta henkilöstöllä on lakisääteinen tapaturmavakuutus sekä matkavakuutus työmatkoille. Henkilöstölle on otettu myös vapaaehtoinen sairauskuluvakuutus, joka on voimassa sekä töissä että vapaa-ajalla.

Etelä-Savon Koulutus Oy (Esedu)

Omistus: 62,5 %

Toimiala: toisen asteen ammatillinen ja lukiokoulutus sekä koulutusta tukeva palvelu-, majoitus-, ravintola-, tutkimus- ja kehittämistoiminta

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2017- 2020

Ammatillisen toisen asteen uudistus etenee tarkastelujaksolla vauhdikkaasti. Keskiössä on asiakaslähtöisyys, osaamisperusteisuus sekä elinikäisen oppimisen varmistaminen. Vuoden 2018 alusta lukien tulee yksi, yhtenäinen tapa suorittaa toisen asteen ammatillinen tutkinto. Koulutuksessa keskitytään vain tutkinnon perusteiden mukaisten osaamisten puutteisiin ja koulutuksen järjestäjältä edellytetään aiemman osaamisen tunnistamista ja tunnustamista sekä aitojen henkilökohtaisten opintopolkujen tarjoamista opiskelijoille. Ryhmämuotoinen opetus tulee vähenemään ja opintopolut muodostuvat modulaarisesta tarjonnasta. Opettajan rooli muuttuu oppituntien pitäjämästä osaamisen kehittymisen valmentajaksi ja keskeinen opettajan tehtävä on käytännön työelämäyhteistyöstä vastaaminen.

Osaamisen kehittymistä siirretään entistä vahvemmin työelämään ja työelämän osaajatarpeeseen tulee vastata alueen elinkeinoelämän vaatimukset huomioiden. Tutkinnot suoritetaan vain näyttöjen avulla, joiden arvioinnista vastaa koulutuksen järjestäjä yhdessä työelämän kanssa.

Ammatillisen toisen asteen rahoitusta leikataan perustutkintokoulutuksen osalta vuonna 2017 kerralla 12,5 % mikä tarkoittaa Etelä-Savon Koulutus Oy:n tuottojen vähentymistä 3,32 miljoonaa euroa. Kun samaan aikaan oppisopimuksen tulovirta on kääntynyt laskuun, laskevat ulkoiset tuotot vuoden 2016 toteutumaennusteesta (36,327 milj. euroa) kaikkiaan noin 3,5 miljoonaa euroa. Kehityksessä on arvioitu, että työvoimakoulutusten tuotot kasvavat tilinpäätöksestä 2015 noin 100.000 euroa.

Vuoden 2018 alusta uusiutuu ammatillisen toisen asteen toiminta- ja rahoituslainsäädäntö. Perusrahoituksen osuus putoaa 30- 50 %:iin ja loppuosa perustuu tutkinnonosien ja kokonaisten tutkintojen suorituksiin sekä työllistymiseen ja jatko-opintoihin siirtymiseen.

Muutoksen läpivienti edellyttää tilojen käytön merkittävää vähentämistä ja vahvaa panostamista opiskelijoiden ohjaukseen. Tilojen osalta Etelä-Savon Koulutus Oy siirtyy Pieksämäellä Kuusitien 13.700 m²:n suuruisista tiloista Hiekanpään kampukselle 1.8.2019, jonne Pieksämäen kaupunki rakentaa 2.500 m²:n suuruisen teknologiaoppimisympäristön. Lisäksi Etelä-Savon Koulutus vuokraa tarvitsemansa muut opetustilat Kirkkopalveluilta tai kaupungilta.

Mikkelissä Otavankadun ja Raviradantien kiinteistöihin neuvotellaan yritys- ja yhteisövuokralaisia osaan tiloista. Mikkelin kaupungilla, Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy:llä ja Etelä-Savon Koulutus Oy:llä on voimassa valtuuston 4.9.2012 § 72 hyväksymä kolmikantasopimus, jonka mukaan Etelä-Savon Koulutus Oy vuokraa käyttöön tarvitsemansa tilat ja ne tilat, joita Etelä-Savon Koulutus Oy ei tarvitse toiminnassaan eivät voi aiheuttaa välillisiä kustannuksia, jotka korotaisivat Etelä-Savon Koulutus Oy:n käytössä olevien tilojen kustannuksia ja sitä kautta vähentäisivät opetukseen käytettäviä taloudellisia resursseja.

Tulostavoitteet

Etelä-Savon Koulutus Oy edistää alueen elinvoimaa ja kilpailukykyä tuottamalla alueen työelämän tarvitsemia osaajia. Akvas- tulosten mukaan noin 83 % Etelä-Savon ammattiopistosta valmistuneista jää asumaan Etelä-Savoon. Samoin alueella perustettavista yrityksistä noin 70 % on Etelä- Savon ammattiopistosta osaamisensa hankkineiden perustamia. Etelä- Savon ammattiopisto on alueen elinvoiman ja kilpailukyvyn merkittävä edistäjä. Seuraavat tavoitteet on asetettu elinvoiman ja kilpailukyvyn edistämisen näkökulmasta vuoteen 2020.

Tavoite	Lähtötaso 2016	Tavoitetaso 2020	Mittari
Uusia yrityksiä Etelä-Savoon	500/ vuosi	500/ vuosi	Uudet yritykset
Valmistuneet jäävät Etelä-Savoon	83 %	85 %	Lähde Akvas-raportti
Alueen työttömyyden vähentäminen		Keino: Rekrytointi- haastattelut ja täsmäkoulutukset Pajat	Työttömyysaste alle 10 %
Alueen työelämän osaamisen vahvistaminen	Osaamis- kartoituksia 100/vuosi	Aloitettuja täsmäkoulutuksia 100 hlöä/ vuosi	Aloitettut täsmäkoulutukset
Ketään ei jätetä!	Esedu keskustelee aktiivisesti omistajensa kanssa lukio- koulutuksen ja pajatoiminnan järjestämisestä	Jokainen perustajan päättävä löytää opintopolun Esedu on yhtiöjärjestyksensä mukainen aktiivinen toisen asteen koulutuksen tuottaja Esedun pajatoiminta käynnistynyt	Keskeyttämisprosentti koko toisen asteen osalta
Teknologia integroitu vahvasti osaamisen kehittämiseen	Esedussa digi- oppiminen on mahdollista kaikille	Esedun digi- opintojen määrä on 20 %	Mittarina Esedun digi- opintojen määrä

Tavoite	Lähtötaso 2016	Tavoitetaso 2020	Mittari
Alueen kansainvälisyysosaamisen vahvistaminen	Koulutusvienti-lupaa haetaan Työssäoppimista ulkomailla	Koulutus- ja valmennusvienti saatu hyvään alkuun Työssäoppimista ulkomailla joka alalla	Mittarina Esedun koulutusviennin volyymi (euroa) Ulkomaan TOP
Osaamisen kehittymistä siirretty vahvasti työelämään	Arviolta 40 - 50 % oppimisesta tapahtuu autenttisisissa oppimisympäristöissä	Oppimisesta yli 60 % tapahtuu autenttisisissa ympäristöissä	Oppimisen kehittyminen autenttisisissa ympäristöissä.

Tunnusluvut

	TP 2015	TA2016	Ennuste 2016	TS 2017
Liikevaihto (ulk., euroa)	36.562.215	33.990.000	34.118.903	30.379.000
Tilikauden voitto/tappio	+1.361.723	-899.294	-400.000	-986.000
Osinko	-	-	-	-
Investoinnit	1.814.481	1.199.700	1.199.700	1.000.000
Ulkoinen velka	0	0	0	0
Sisäinen velka	0	0	0	0
Konsernitilin limiitti	3 milj. euroa, ei käytetty	3 milj. euroa, ei käytetty	3 milj. euroa, ei käytetty	3 milj. euroa, ei käytetty
Omavaraisuusaste	58,3 %	50,6 %	47,5 %	46,9 %
Henkilöstö	413	407	370	340
vakuinen	333	357	330	300
määräaikainen	80	50	40	40

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Osaamisen vahva siirtyminen työelämään aiheuttaa tarpeen luopua merkittävästä osasta nykyisiä vuokratiloja, tilojen osalta on käytävä jatkuvaa neuvottelua omistajien kanssa.

Opiskelijoiden eteneminen opinnoissaan ja työllistyminen tai jatko-opintoihin siirtyminen määrittävät jatkossa 50-70% perusrahoituksesta, joten opiskelijan ohjauksen merkitys kasvaa entisestään. Lisäksi työllistymiseen on panostettava entistä paljon vahvemmin. Etelä- Savon ammattiopisto kokeilee oman osuuskunnan mallia opiskelijoiden työllistymisen edistämiseksi.

Koulutusalaavaliiketoiminta tulee pitää laajana ja turvata monialaiset osaajat Etelä-Savoon. Tämä edellyttää teknologia-alojen osalta yhteisinvestointeja oppimisympäristöihin ja monipuoliseen koulutustarjontaan sekä yksilöllisiin opintopolkuihin perustuvaa koulutustuotantomallia.

Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen vahva kehittäminen edellyttää opetusmetsien vastikkeetonta käyttöoikeutta 2018 jälkeenkin ja puunmyyntitulojen osoittamista jatkossakin koulutuksenjärjestäjälle.

Etelä-Savon Työterveys Oy

Omistus:100 %

Toimiala: työterveyshuollon palvelut

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2017- 2020

Valtakunnallinen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelu edistyy ja tuo mukanaan suuret muutokset sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen ja organisoitumiseen. Vuoden 2019 maakuntahallintoon siirtyvä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvelvoite tulee edelleen sisältämään työterveyshuollon järjestämisen maakunnan alueella toimiville yrityksille ja yrittäjille. Etelä-Savon Työterveys Oy toimii jo yhtiönä, jolla on mahdollisuus palveluiden tuottamiseen maakunnan alueella. Maakuntauudistus ja siihen liittyvä sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön uudistaminen sisältää toimeenpanosäädösten osalta myös linjauksia kuntien omistamien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita tuottavien yhtiöiden omistuksista.

Työterveyshuollon rahoitusta ei ole tässä vaiheessa sidottu muuhun sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen uudistukseen.

Tulostavoitteet

Tavoite	Lähtötaso	Tavoitetaso	Mittari
Toiminnan tavoitteena on kumppanuus asiakasyritysten kanssa. Työterveyshuolto pystyy antamaan riittävää ja asiakasyrityksiä palvelevaa raportointia. Yritystytytyväisyyskyselyt vuosittain yritysjohtolle.	4,82	yli 4,82/6	Asiakastytytyväisyysmittaus 1-6, Päättäjäkysely
Yhtiöllä on riittävä henkilöstömäärä kysyntään nähden ja henkilöstö on osaavaa ja ammattitaitoista.	5,15	yli 5,15/6	Asiakastytytyväisyysmittaus 1-6, Henkilöasiakas-kysely
Etelä-Savon työterveys Oy tekee ennaltaehkäisevää työtä työpaikoilla sekä toteuttaa yksilötapaamisissa sairauksia ja tapaturmia ehkäisevää ohjausta ja neuvontaa. Tavoitteena on lisätä työhyvinvointia ja tuotavuutta yhdessä yritysten kanssa ja seurata työelämän kehitystä sekä monipuolistaa toimintaa.	KL1/KL2 suhde 46,4/53,6	KL1/KL2 suhde 50/50	Ennaltaehkäisevän työn ja sairaanhoidon suhde (KL1/KL2)

Tunnusluvut

	TP 2015	TA2016	Ennuste 2016	TS 2017
Liikevaihto (euroa)	6.326.475	6.400.000	6.600.000	6.650.000
Tilikauden voitto/tappio	544.584	300.000	300.000	300.000
Osinko	200.000	300.000	0	0
Investoinnit	0	0	0	0
Ulkoinen velka	0	0	0	0
Sisäinen velka	0	0	0	0
Konsernitilin limiitti	500.000	500.000	500.000	500.000
Omavaraisuusaste	75,46 %	75 %	75 %	75 %
Henkilöstö vakituinen	49	51	51	52
määräaikainen	4	2	4	2

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Toimintaan liittyviä riskejä ovat asiakkuuksien säilyttäminen ja varautuminen digitaalisten palveluiden käyttöönottoon.

Kiinteistökehitys Naistinki Oy

Omistus: 100 %

Toimiala: Kiinteistöjen hallinta, vuokraaminen, ylläpito ja investoinnit.

Kiinteistökehitys Naistinki on Kiinteistö Oy Kyyhkylän (kiinteistökaupat 06/2016) ja Kiinteistö Oy Jääkärintähti 31:n (TUMA) 100% omistaja. Lisäksi yhtiöllä on useita osaomistuksia muun muassa Kiinteistö Oy Teknograanissa, Kiinteistö Oy Kuvernöörissä, Kiinteistö Oy Mikkelin Torikioskissa ja Mikkelin jäähalli Oy:ssä. Kyyhkylän ja Jääkärintähtien luvut eivät sisälly kokonaisuudessaan kaupungin talousarvioon.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2017- 2020

Yleinen taloudellinen tilanne jatkuu kireänä ja se vaikuttaa toimitilojen kysyntään ja yritysten maksukykyyn. Luoton saaminen toimitilainvestointeihin vaikeutuu edelleen. Sijoittajien kiinnostus toimitilarakentamista kohtaan Mikkelin seudulla säilyy varovaisena. Mikkelin kaupungilla on käynnissä useita tärkeitä aluerakennushankkeita. Uusien hankkeiden käynnistyminen Mikkelin seudulla edellyttää kaupunkikonsernin aktiivisuutta hankkeiden kehittäjänä. Alueiden rakennuttamisessa Kiinteistökehitys Naistinki Oy:n rooli tulee olemaan tarkastelujaksona merkittävä, investoinnit arviolta 20 milj. euroa. Yhtiön rooli elinkeinopolitiikan tekijänä vahvistuu.

Tulostavoitteet

Kiinteistökehitys Naistinki Oy:n strategiset tavoitteet ovat talouden tasapainottaminen, markkinoinnin kehittäminen yhteistyössä kehitysyhtiön kanssa ja 1-3 uuden aluehankkeen käynnistäminen, joilla voidaan lisätä Mikkelin toimitilatarjontaa ja tukea elinkeinoelämän virkistymistä.

Yhtiön omistamista tiloista on vuokrattuna 98%, minkä vuoksi uusien toimitilojen rakentaminen ja hankkiminen on perusteltua ja tavoitteena on kiinteistöomistusten järjestelyitä kaupungin kanssa. Veturitallien alueen 1.vaiheen rakennushanke (kustannusarvio 15- 20 milj. euroa) on riippuvainen maanomistusratkaisuista, mutta myös rahoitusratkaisusta. Seuraavien vaiheiden suunnittelu ja valmistelu pääsee käyntiin tarvittaessa maanomistuksen ratkettua. Yhteistyössä kehitysyhtiön kanssa pyritään toteuttamaan myös muita hankkeita, jotka toteuttavat yhtiön talouden tasapainottamistavoitetta sekä lisäävät ja monipuolistavat kaupungin elinkeinoelämää. Suuren kokoluokan elinkeinoinvestointeja on valmistelussa noin 20 milj. euron edestä.

Yhtiön nykyisen kiinteistöomaisuuden korjausvelkaa tulee edelleen pienentää. Investoinnit vuonna 2016 kohdistuvat kaupungin strategisesti tärkeiden yritysten kehittämisedellytysten turvaamiseen ja kiinteistökannan korjaustöihin.

Tunnusluvut

	TP 2015	TA2016	Ennuste 2016	TS 2017
Liikevaihto (euroa)	4.376 914	4.400.000	4.400.000	5.100.000
Tilikauden voitto/tappio	126.242	200.000	200.000	300.000
Osinko	0	100.000	0	0
Investoinnit	0	8 000 000	5 000 000	3 500 000
Ulkoisen velka	16.171.744	23.000.000	20.000.000	22.500.000
Sisäinen velka	195.201	150.000	150.000	150.000
Konsernitilin limiitti	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
Omavaraisuusaste	31,8%		27,3%	25,3%
Henkilöstö vakituinen	5	5	5	6
määräaikainen	0	0	0	0

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Suurimpia yhtiön toimintaan liittyviä riskejä on yleisen taloudellisen tilanteen mahdollistavien yritysten eli vuokralaisten talousongelmat, jolloin vuokrasaatatavat voivat kasvaa ja tilojen vuokraaminen hidastua sekä vuokrataso laskea. Riskinä on, että yhtiön vuokratuloista merkittävä osa on muutaman sellaisen ison teollisuusyrityksen vuokria, joiden tiloille olisi vaikeata löytää uutta käyttöä. Toisaalta kaikki n. 100 vuokralaista ovat hyvin erityyppisiä yrityksiä teollisista, kaupallisista ja konsulttialan yrityksistä julkivhallinnon toimijoihin, mikä tasaa mahdollisia ongelmia tilojen vuokraamisessa. Vuoden 2016 aikana merkittävästi riskiä alentavana on sovittu kolmen suuren vuokralaisen kanssa pitkäaikainen (3-8 vuoden) sopimus.

Yhtiöllä on merkittävä määrä pitkäaikaisia lainoja, jolloin korkokannan mahdollinen nopea nousu aiheuttaisi ongelmia yhtiön tulokselle. Osa lainoista on suojattu korkojen nousua vastaan koronvaihtosopimuksilla. Toisaalta yhtiön pääomarakenne on vahva, jolloin tase kestää myös joitakin tappiollisia vuosia.

Metsäsairila Oy

Omistus: 100 %

Toimiala: Jätehuolto

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2017- 2020

Metsäsairila Oy:n toimintaa on ohjannut periaate saada jätemateriaalit hyötykäyttöön. Jätemateriaalien hyötykäyttöä on ohjattu voimakkaasti lainsäädännöllä. Jätteen loppusijoituksen määräykset ovat muuttuneet vuonna 2016 siten, että vain poikkeusluvalla saa loppusijoittaa jätettä. Lähes kaikki jäte tulee hyödyntää materiaalina tai energiana. Tähän on varauduttu siten, että jätettä voidaan toimittaa Kotkan Energia Oy:lle sekä Riikinvoima Oy:lle energiahyötykäyttöön. Eri jätelajien lajittelutyö ja kuljetukset tulevat lisääntymään. Jätteenkäsittelyn kustannukset pysyvät nykyisellään, jos kuljetushinnat ja jätevero eivät nouse eikä jätteen energiahyötykäytölle tule uutta veroa.

Metsäsairilan alueelle suunniteltu biokaasulaitos luo mahdollisuuden hyödyntää biojätteiden ja jätevesilietteiden energiasisällön korkean jalostusasteen liikennebiokaasun tuotannossa ja jakelussa.

Tulostavoitteet

Tavoitteena on hyödyntää kaikki jäte mahdollisimman kustannustehokkaasti kustannukset ja ympäristövaikutukset huomioiden.

Metsäsairila Oy:n tavoitteena on varmistaa, että jätteen käsittely ja kierrätys ovat kustannustehokkaita ja palvelevat koko Mikkelin talousaluetta.

Tunnusluvut

	TP 2015	TA2016	Ennuste 2016	TS 2017
Liikevaihto (tuhatta euroa)	5 833	5 900	5 456	5 600
Tilikauden voitto/tappio	761	696	623	500
Osinko	301	301	301	301
Investoinnit	680	1 000	411	1 000
Ulkoisen velka	443	443	295	148
Sisäinen velka	0	0	0	0
Konsernitilin limiitti	500	500	500	500
Omavaraisuusaste	79	79	79	79
Henkilöstö vakituinen	13	13	13	13
määräaikainen	3	3	3	4

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Hankintalain muutosesityksellä rajataan kuntien jätelaitosten markkinoilla toimimista. Mahdollinen lain muutos tulee rajoittamaan markkinoilla oloa, josta seuraa liikevaihdon lasku. Toiminnan vajaakapasiteetistä johtuva yksikkökustannusten nousu tulee vaikuttamaan kuntien jätemaksuihin korottavasti.

Lain muutokseen pyritään vaikuttamaan muun muassa Jätelaitosyhdistyksen kautta. Samalla selvitetään keinoja, joilla voitaisiin edelleen palvella alueen yrityksiä lakimuutoksesta huolimatta.

Jätemaksujen nousua voidaan hillitä muun muassa jätetilustusten kilpailutuksella Mikkelin taajaman alueella. Jätemaksujen läpinäkyvyyttä ja vertailtavuutta muiden kuntien välillä helpottaisi perusmaksun käyttöönotto. Perusmaksun käyttöönotto toisi läpinäkyvyyttä jätemaksurakenteeseen.

Mikalo Oy

Omistus: 100 %

Toimiala: Rakennuttaa, omistaa ja hallita kiinteistöjä ja niillä olevia rakennuksia, ostaa ja vuokrata alueita, rakennuksia ja huoneistoja sekä niiden omistukseen ja hallintaan oikeuttavia osakkeita ja vuokrata kiinteistöjä ja huoneistoja sekä huolto- ja isännöintitoiminta.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2017-2020

Kunnan väestökehityksen muutos, väestö ikääntyy ja vähenee. Yhden henkilön ruokakuntien määrä lisääntyy, jolloin isoja asuntoja tarvitaan aikaisempaa vähemmän. Ihmiset muuttavat keskustaajamiin ja niiden läheisyyteen. Asuntojen kysyntä kohdistuu alueille, joissa palvelut ovat toimivia tai niitä on tarjolla. Väestö ei vähene muuttotappioalueilla pelkästään syrjäseuduilta, vaan se koettelee myös pienempiä kaupunkiseutuja. Taantuvien alueiden ongelma ei ole pelkästään muuttoliike, vaan väestörakenteen muutos aiheuttaa omat koettelemuksensa. Taantuvat alueet menettävät tuottavaa työvoimaa, kun ammattitaitoinen ja nuorempi työvoima siirtyy vetovoimaisiin kasvukeskuksiin. Alueelle jää ikääntyvä väestö, jonka suhteellinen osuus väestöpohjasta kasvaa hyvin merkittävästi. Erityisesti kerrostaloalueet menettävät kilpailukykyään asuntomarkkinoilla, mikä heijastuu myös vuokra-asuntojen kysyntään.

Tulostavoitteet

Asuntojen kysyntään pyritään vastaamaan parhaalla mahdollisella tavalla. Yksioita ja pieniä kaksioita on tarjonnassa liian vähän. Asuntojen sijainnilla on entistä suurempi merkitys.

Käyttöaste pyritään pitämään yli 94 %. Vuosittain tehtävän asukastytyvyyden painotettu keskiarvo pyritään pitämään vähintään 1,50 % alapuolella. Käytetyssä vertailumenetelmässä tulos on sitä parempi mitä pienempi luku on.

Tavoite	Lähtötaso	Tavoitetaso	Mittari
Käyttöaste	94	94	toteutunut/tavoite
Asukastytyvyys	1,44	1,42	kyselyn tulos

Tunnusluvut

	TP 2015	TA2016	Ennuste 2016	TS 2017
Liikevaihto (euroa)	22.936.975	23.200.000	23.200.000	23.200.000
Tilikauden voitto/tappio	11,30	0	0	0
Osinko	-	-	-	-
Investoinnit	5.380.966	4.400.000	4.400.000	2.000.000
Ulkoinen velka	70.199.866	66.450.000	66.450.000	63.000.000
Sisäinen velka	7.034.142	6.528.000	6.528.000	5.960.000
Konsernitilin limiitti	-	-	-	-
Omavaraisuusaste	21,20	21,50	21,50	22,00
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	65	65	65	66

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Yhtiön toimialan merkittävin riski on käyttöasteen heikkeneminen. Lähitulevaisuuden haasteena on kuntaliitosalueiden asuinrakennusten kunto, korjausvelka ja käyttöaste. Kaupungin väkiluvun väheneminen ja vuokratason nouseminen yli markkinavuokratason, josta on seurauksena asuntojen vajaa käyttö. Edellä mainittu aiheuttaa määrärahojen riittämättömyyden asuntojen kunnostamiseen ja sitä kautta korjausvelan kasvamisen. Yleinen taloudellinen tilanne lisää luottotappioiden määrää sekä vuokrasaattavia. Yhtiö joutuu kysyntään vastatakseen lähivuosina vähentämään merkittävästi asuntokantaansa sekä muuttamaan asuntotyyppejä suuremmista pienempiin.

Mikkelin Asumisoikeus Oy

Omistus: 100 %

Toimiala: asuntojen omistaminen ja hallinnointi

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2017–2020

Asumisessa ei tapahdu suuria muutoksia.

Tulostavoitteet

Yhtiön tavoite on pitää käyttövastikkeet kohtuullisena ja käyttöaste 100 %

Tavoite	Lähtötaso	Tavoitetaso	Mittari
Käyttövastiketaso	9,86 euroa/m ² /kk	10,50 euroa/m ² /kk	euroa
Käyttöaste	94	96	%

Tunnusluvut

	TP 2015	TA2016	Ennuste 2016	TS 2017
Liikevaihto (euroa)	1.656.523,53	1.634.651	1.634.651	1.648.816
Tilikauden voitto/tappio	0,00	0,00	0,00	0,00
Osinko	-			
Investoinnit				
Ulkoinen velka	7.876.465,17	7.255.390	7.255.390	6.626.097
Sisäinen velka				
Konsernitilin limiitti				
Omavaraisuusaste	22 %			
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	-	-	-	-

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Käyttöasteen huonontuminen alle tavoitetason, johon varaudutaan markkinoinnilla ja asuntojen kunnostamisella sekä tulevaisuudessa perusparannuksilla.

Mikkelin Jäähalli Oy

Omistus: suora omistus 74,88%, konsernin omistus 89,10%

Toimiala: Jäähallikiinteistöjen ylläpito. Jääurheilun edistäminen.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2017- 2020

Mahdollisen monitoimihallin mahdollinen sijoittuminen jäähallin ja raviradan viereen aiheuttaa muutoksia liikennejärjestelyihin ja parkkialueisiin. Monitoimihallin ja jäähallin välille rakennetaan sisäänkäynti /aulatila. Osakas Jukurit HC pelaa Liigaa, mikä aiheuttaa investointeja.

Tavoitteet

Tavoitteena jäähalliyhtiöllä on olla vaikuttamassa alueen suunnitteluun ja markkinointiin yhteistyössä Mikkelin Ravirata Oy:n ja Areena Oy:n kanssa. Kehittää Mikkeliläistä jääurheilua tarjoamalla seuroille ja kuluttajille toimivat ja laadukkaat puitteet.

Merkittävät investoinnit ja niiden toteutuminen

Isot investoinnit päähallin osalta on tehty pitkäksi aikaa. Jäähallin ja raviradan välille rakennetaan yhdyskäytävä, kustannukset noin 100.000 euroa maksavat sopimukseen perustuen Mikkelin kaupunki ja Mikkelin Ravirata Oy.

Toimintaan sisältyvät riskit

Kiinteistöyhtiön toimintaan sisältyvät tavanomaiset kiinteistöriskit, joihin on varauduttu vakuutuksin.

Tunnusluvut

	TP 2015	TA2016	Ennuste 2016	TS 2017
Liikevaihto (euroa)	577.770	600.000	600.000	630.000
Tilikauden voitto/tappio	0	30.000	0	0
Osinko				
Investoinnit	30.000	40.000	50.000	50.000
Ulkoisen velka	8.833.336	8.500.004	8.500.004	8.166.672
Sisäinen velka				
Konsernitilin limiitti				
Omavaraisuusaste	25%			
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	1	1	1	1

Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy

Omistus: 80,65 %

Toimiala: Liiketoiminnan ja matkailun kehitys

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2017-2020

Kaupungin elinvoiman ja elinkeinojen kehittämisen painoarvo tulee kasvamaan sote- palveluiden siirtyessä kuntayhtymälle. Kehittämistä tekevät organisaatiot joutuvat kuitenkin sopeutumaan niukempiin resursseihin ja organisaatioiden välisen yhteistyön ja työnjaon merkitys korostuu. Maakuntauudistuksen myötä maakunnilla on elinkeinotoiminnan edistämistehtäviä, millä voi olla vaikutusta myös kehitysyhtiöiden asemaan. Asiakaskentässä digitalisaatio etenee monella rintamalla. Osalla yrityksiä tulee olemaan haasteita muutoksessa mukana pysymisessä. Erilaisissa vaikeuksissa olevien yritysten määrä on kasvussa ja se vaikuttaa neuvontapalveluiden kysyntään. Mikkelissä on käynnissä ja käynnistymässä lukuisia hankkeita, jotka luovat positiivista kaupunkikuvaa. Näillä on vaikutusta vetovoiman kasvuun.

Tulostavoitteet

Kirjoittamishetkellä yhtiön toiminnan organisoinnin ja talouden suunnittelu sekä sopeuttaminen virkamiesesityksen mukaiseen kumppanuussopimuksen raamiin ovat kesken. Tarkoituksena on sopia kolmen vuoden aikajänteelle rahoitustaso sekä mittarit ja niihin liittyvät tavoitteet. Yhtiön hallituksen kesällä 2015 vahvistamat strategiset tavoitteet ovat:

1. Mikkelin elinvoimaisuuden ja vetovoiman lisääminen
2. Yritysten toimintaedellytysten ja menestymisen tukeminen siten, että toiminnan fokus on mikro- ja pk-yrityksissä
3. Kannattavien yritysten määrän kasvu
4. Uusien työpaikkojen syntyminen

Tavoite	Lähtötaso	Tavoitetaso	Mittari
Mikkelin elinvoimaisuus ja vetovoima	sija 17 (2015)	sija 15	EK:n seuturanking
Yritysten toimintaedellytysten ja menestymisen tukeminen	-	4/5	Asiakastytytyväisyys
Uusien yritysten määrä	noin 140	140	Perustettujen uusien yritysten lukumäärä (yhteistyössä Uusyrityskeskus Dynamon kanssa)

Tunnusluvut

	TP 2015	TA2016	Ennuste 2016	TS 2017
Liikevaihto (euroa)	2.910.140	3.928.832	n. 4.000.000	n. 3.900.000
Tilikauden voitto/tappio	-309.021	16.729	20.000	10.000
Osinko				
Investoinnit	45.000			
Ulkoisen velka	767.467		800.000	
Sisäinen velka	510.205		700.000	
Konsernitilin limiitti	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000
Omavaraisuusaste	12,94 %		13 %	
Henkilöstö vakituinen	37	38	35	32
määräaikainen	20	20	20	
	17	18	15	

Loppuvuoden aikana tulevat rahoituspäätökset haussa olevista hankkeista vaikuttavat vielä 2017 liikevaihtoennusteseen. Tulosvaikutusta näillä on vähän.

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Toiminnan rahoitus on vaarassa ohentua, erityisesti kaupungin osoittama rahoitus ja maakunnallisen EU-rahoituksen kehittyminen. Yrityspalvelutoiminta voi resurssien puutteessa jäädä reaktiiviseksi, eikä tuloksia tuottavaan ennakkoivaan työhön pystytä panostamaan suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti. Vaatimaton panostus elinkeinopoliittiseen ja sijaintipaikkamarkkinoitiin vähentää välttämätöntä näkyvyyttä ja syö Mikkelin uskottavuutta yrityskaupunkina ja kiinnostavana yritysten sijaintipaikkana. Näiden riskien välttämiseksi yhtiön rahoituspohjaa pyritään edelleen laajentamaan (mm. EU-ohjelmat). Mikäli yleinen talouskasvu jää hitaaksi, se jarruttaa yritysten kehittämisvalmiutta ja vaikeuttaa yritysten saamista (ja pysymistä) mukaan kehittämishankkeisiin.

Mikkelin opiskelija-asunnot Oy (MOAS)

Omistus: 100 %

Toimiala: Yleishyödyllisenä yhteisönä toimien asuntojen ja asuinkiinteistöihin liittyvien liiketilojen rakennuttaminen, omistaminen, hallitseminen, vuokraaminen ja osakkeiden omistaminen. Omistamia ja hallintaansa saamia asuntoja yhtiö vuokraa peruskoulun jälkeisissä oppilaitoksissa opiskeleville opiskelijoille sekä muille nuorille ja erityisryhmille asunnoiksi. Asuinrakennuksiin mahdollisesti liittyvät muut tilat yhtiö vuokraa ensisijaisesti sosiaalisiin tarkoituksiin. Lisäksi yhtiö voi vuokrata asuntoja myös muille tilapäistarkoitukseen mm. kansainvälistä opiskelija-, tutkija- ja nuorisovaihtoa edistävään toimintaan sekä kesähotellitoimintaan. Yhtiö voi harjoittaa isännöinti- ja kiinteistöhoitotoimintaa.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2017- 2020

Eduskunnan päättämä lukukausimaksu EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tuleville kansainvälisille opiskelijoille toteutuu eri oppilaitoksissa vuodesta 2017 alkaen, maksun vähimmäismäärän ollessa 1.500 euroa lukukaudessa. Tällä saattaa olla alentava vaikutus tutkinto-opiskelijoiden asuntokysyntään. Vuoden 2015 syyskuun tilaston mukaan MOAS:illa asui 313 kansainvälistä tutkinto-opiskelijaa, joista peräti 94 % (294) oli juuri Eta-maiden ulkopuolelta ja vain 19 eli 6 % Eta-maista. Sen sijaan yhtiön asunnoissa asuvista vaihto-opiskelijoista kuitenkin lähes 76 % oli EU- ja Eta-maista.

Euroopan Unioni on käynnistänyt Erasmus+ -ohjelman (2014- 2020), jonka myötä seitsemän vuoden aikana yli neljä miljoonaa eurooppalaista lähtee ulkomaille opiskelemaan, harjoitteluun tai vapaaehtoistyöhön. Suomeen on arvioitu tulevan kymmeniä tuhansia ulkomaalaisia, ensisijaisesti Saksasta, Ranskasta ja Espanjasta. Heistä osa tulee myös Mikkelin lisäksi ainakin tilapäisesti asuntojen kysyntää ohjelmakauden 2014- 2020 aikana. Lisäksi Lappeenrannan Teknillisen yliopiston (LUT) ja siellä muun muassa kestävä kehityksen ja vihreän teknologian tutkimus eli Green Kampuksen toiminta Mikkeliin on jo lisännyt määräaikaistutkijoiden tarvetta asua hotellin sijaan MOAS:in kalustetuissa lyhytaikaisissa vuokra-asunnoissa. Vuoden 2016 syyskuussa yhtiön asunnoissa asui jo 26 tutkijaa eri puolilta maailmaa.

Asuntojen vuosikorjaukset lisääntyvät asukkaiden vaihtuvuuden ja lyhytaikaisen asumisen kasvun myötä. Lisäksi asumiskustannusten nousu (muun muassa kiinteistövero) osalta asumistukijärjestelmä ei seuraa riittävän nopeasti vuokrien nousua, joka saattaa aiheuttaa ainakin tilapäisesti vuokratien kasvua. Eduskunnan päättämä opintorahan leikkaus noin 150 milj. eurolla vuonna 2017 vaikuttaa opiskelijoiden maksukykyyn jo lyhyellä aikavälillä, vaikka opiskelijat siirretään lainmuutoksella ensi vuonna yleisen asumistuen piiriin.

Tulostavoitteet

Vastaaminen erityisryhmien (opiskelijat ja nuoret sekä myös määräaikaiset tutkijat) asuntojen kysyntään erityyppisellä ja laadukkaalla pienasuntarjonnalla; kalustetut solut, ns. sinkkuyksöt, ns. joustoyksöt, perhekaksiot sekä kalustetut ja varustellut lyhytaikaiset asunnot, jotka kaikki kilpailukykyisellä markkinoiden tasoa alemmalla vuokratasolla.

Käyttöastetavoitteena 94 % yhtiön omakustannusperiaatteen ja muiden tunnuslukujen saavuttamiseksi sekä yhtiön PTS-suunnitelman mukaisen peruskorjausprojektin toteutus kohtuullisella neliöhinnalla edullisen vuokratason takaamiseksi peruskorjattavissa asunnoissa.

Tavoite	Lähtötaso	Tavoitetaso	Mittari
Asuntojen käyttöaste	94,0 %	94,0 %	toteutuma
Keskivuokra	ka 10,68 €/as- m2/kk	ka 10,68 €/as- m2/kk eli ei vuokrankorotusta	toteutuma
Suomalaisten ja kansainvälisten opiskelijoiden asunonsaanti vs. asuntojen kysyntä/uudet hakijat	55,0 % (v. 2015)	55,0 %	toteutuma

Tunnusluvut

	TP 2015	TA2016	Ennuste 2016	TS 2017
Liikevaihto (milj. euroa)	4,23	4,31	4,20	4,30
Käyttöaste %	94,2	94,45	94,15	94,00
Tilikauden voitto/tappio	0,66 euroa	0	0	0
Osinko	0	0	0	0
Investoinnit (milj. euroa)	0,9	0,8	0,80	1,1 *
Ulkoinen velka (milj. euroa)	19,85	19,50	19,50	19,40
Sisäinen velka (milj. euroa)	0,9	0,9	0,9	0,9
Konsernitilin limiitti	-	-	-	-
Omavaraisuusaste	8,0	8,0	8,0	8,0
Henkilöstö vakituinen	10	10	10	10
määräaikainen	3	3+2 **)	3+2 **)	3+2 **)

*) Sis. MOAS 7, Raviradantie 17 (neljä rakennusta/45 asuntoa ja 95 asutopaikkaa) kahden rakennuksen peruskorjauksen v. 2017, jossa osa soluasuntoja samalla myös peruskorjataan kysyntää vastaaviksi yksiöiksi. Peruskorjauksen suunnittelu käynnissä.

**) 3 opiskelijaa kesällä (2 ulkoaluetöissä ja 1 toimistolla) sekä lisäksi 2016 kesällä 2 nk. nuorta kesämaalaria eri maalaustöissä yhtiön kiinteistöissä ja ulkopuuosien maalauksissa.

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Yhtiön johto arvio säännöllisesti riskejä, mm. käyttöasteen eli asuntojen kysynnän ja tarjonnan kehitystä sekä yhtiön tulojen (vuokrien) kertymää. Lisäksi vuokrasaataviin reagoidaan nopeasti maksuhuomautuksin ja siirretään perintään tarvittaessa. Edellä mainittu lukukausimaksu saattaa ainakin tilapäisesti vähentää kansainvälisten opiskelijoiden määrää Mikkeliissä, joskin yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen oma stipendijärjestelmä tasoittanee määriä. Yhtiön arvio on, että riski on kuitenkin pidemmällä aikavälillä aika pieni, koska koulutusta tarjoavilla tahoilla on tahtotila myös kansainvälisen koulutuksen järjestämiseen stipendijärjestelmällä houkuttelemalla.

Yhtiön vuosittaisen talousarvion yhteydessä esitetään myös arviot tilikauden investoinneista ja rahoituksesta hallitukselle, joka päättää niistä sekä hyväksyy yhtiölle myös pidemmän aikavälin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä omaisuuden hankinnan riskien minimoimiseksi. Edellä mainituista asioista informoidaan konsernia sekä tarvittaessa neuvotellaan yhtiön konserni vastuuhenkilön kanssa.

Mahdolliseen korkotason nousuun on varauduttu hajottamalla yhtiön vapaarahoitteisten peruskorjauslainojen korot erityyppisiin perusteisiin korkoriskin vähentämiseksi. Valtion arava- ja yhtenäislainojen korkojen osalta on luottamus, että valtio pitää erityisryhmien korkoehdot kohtuullisella tasolla pitkälläkin aikajänteellä omakustannus- ja aravalain periaatteiden mukaisesti kilpailukykyisen vuokratason saavuttamiseksi.

Yhtiöllä on yritysvakuutus tiettyjen riskien osalta.

Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy

Omistus: 100%

Toimiala: Omistaa ja hallita kiinteistöjä. Tämän lisäksi toimialana on rakennuttaa, omistaa, ylläpitää koulutus- ja opetustoiminnan, muun julkisen palvelutoiminnan, majoitustoiminnan sekä asuinhuoneistotoiminnan tarvitsemia tiloja sekä vuokrata niitä käyttäjille.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2017- 2020

Yhtiön päävuokralainen on Etelä-Savon Koulutus Oy, joka vastaa ammatillisen opetuksen järjestämisestä. Yleinen taloudellinen tilanne saattaa vaikeutua entisestään ja valtakunnallisissa koulutusjärjestelmissä ja niiden rahoituksessa tapahtuvat muutokset todennäköisesti lisääntyvät ja vaikuttavat tilojen vuokrausasteeseen ja niiden muutostarpeisiin. Koulutuskäytöstä vapautuvien tilojen kysyntä saattaa tulevaisuudessa olla entistä haasteellisempaa. Pitkällä aikavälillä korkokannassa saattaa tapahtua nousua. Otavan kiinteistöjen uudelleenvuokraus yritys- ja asumisympäristöksi on käynnistynyt. Alueen kehittäminen taloudellisesti kannattavaksi on haasteellista, sekä purkutoiminnot että korjausvelan hoitaminen vaativat investointeja, joiden kattaminen vuokratuloilla on tarkastelujakson aikana mahdotonta.

Tulostavoitteet

Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy toteuttaa investointiohjelman, joka on laadittu yhdessä Etelä-Savon Koulutus Oy:n kanssa ottaen huomioon koulutusjärjestelmässä ennakoituvat muutokset. Investointien vaikutus rahoitusmenoihin on huomioitu vuokrasopimuksissa. Yhtiön tavoitteena on tehdä vuosittain nollatulos, koska yhtiön tavoitteena ei ole tuottaa voittoa eikä toisaalta ole tarkoitus maksaa veroa tuloksesta. Vuoden 2015 alusta lähtien yhtiön vastuulle on siirtynyt myös kiinteistöjen ylläpitotehtävät vuokralaiselta, mikä kasvattaa yhtiön liikevaihtoa ja vastuuta ylläpitotoimen organisoinnista. Yhtiö ostaa kiinteistönhoitopalvelut yksityiseltä palvelutuottajalta. Koulutuskäytöstä vapautuville tiloille pyritään löytämään uutta käyttöä mahdollisimman nopeasti ja siten turvaamaan yhtiön taloudellinen tilanne. Lähivuosien suurimpana tavoitteena on uudistaa entinen maatalousoppilaitos, Otavan koulutila asumisen, maatalouden harjoittamisen ja yritystoiminnan monipuoliseksi keskittymäksi.

Investoinnit

Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy:lle on laadittu yhdessä päävuokralaisen Etelä-Savon Koulutus Oy:n kanssa investointiohjelma ammatillisen opetuksen tilojen uudistamiseksi ja toiminnan tehostamiseksi. Lisäksi investointeja toteutetaan koulutuskäytöstä vapautuvien tilojen muuttamiseksi uuteen käyttöön.

Vuonna 2016 arvioidaan investointeja olevan noin 2 milj. euroa ja vuonna 2017 noin 1 milj. euroa. Laadittu investointiohjelma kestää 8-10 vuotta ja on suuruudeltaan noin 20 milj. euroa (alv 0%). Lainakannan korkoriski on huomattava. Otavan koulutilan kiinteistöjen peruskorjaus/tekninen taso aiheuttaa investointien ja purkutoiminnan kautta merkittäviä kustannuspaineita.

Tunnusluvut

	TP 2015	TA2016	Ennuste 2016	TS 2017
Liikevaihto (milj. euroa)	3,44	3,8	3,9	4,0
Tilikauden voitto/tappio	972,18 euroa	0	0	0
Osinko	0	0	0	0
Investoinnit (milj. euroa)	3,8	2	2	1
Ulkoinen velka (milj. euroa)	21,2	22,5	22	22
Sisäinen velka	0	0	0	0
Konsernitilin limiitti	0	0	0	0
Omavaraisuusaste	25,1%	22,4%	22,4%	23,0%
Henkilöstö vakituinen	1	1	1	1
määräaikainen	0	0	0	0

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Suurimpana toimintaan liittyvänä riskinä on ammatillisessa opetuksessa tapahtuvat rahoitusmuutokset sekä oppilasmäärien kehitys, mikä vaikuttaa päävuokralaisen tilatarpeeseen ja vuokrien maksukykyyn. Lisäksi riskinä on vapautuvien tilojen kysyntä uusille toimijoille ja toisaalta niistä aiheutuvat kustannukset.

Otavan koulutilan kiinteistöjen alueen alhainen vuokrahintataso ja siihen liittyvät investointitarpeet aiheuttavat kustannusriskejä. Otavan koulutilan tulevaisuuden visiot asumis- ja yritys ympäristöksi ovat haastavat. Tavoitteet ylläpitää maatalouden ja kasvinviljelyn yritystoimintoja koulutilalla vaativat niin investointeja kuin innovaatioita ja hyvää markkinointia. Koulutukseen suunniteltujen tilojen muuttaminen yritysliiketoimintaan sisältää paljon nykyisten kiinteistöjen teknisiä riskejä ja nämä lisäävät investointeja.

Valtiolta luovutettujen tilojen hankinta opetusministeriöstä tulee vaikuttamaan lyhytaikaisiin menoihin korottavasti sekä aiheuttamaan investointien ja purkutoiminnan kautta pitkäaikaisia kuluvaikutuksia.

Mikkelin Ravirata Oy

Omistus: 52,7%

Toimiala: ravikilpailujen järjestäminen

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2017- 2020

Rahapeliyhtiöiden yhdistyminen yhdeksi yhtiöksi, uudeksi Veikkaukseksi 1.1.2017 alkaen. Veikkaus tulouttaa ravitaloudelle 4% yhtiön tuotosta, joka nykytilalla arvioituna on noin 39 milj. euroa.

Suomen Hippos tulouttaa radoille palkintomaksuvelvoitteen mukaisen rahasumman ja ainakin vuonna 2017 kiinteän tukisumman. Tämä aiheuttaa Mikkelin Ravirata Oy:n liikevaihdon pienenemisen. Tulevaisuudessa osa kiinteästä tukisummasta muutetaan kannustavaksi osaksi suunnitteilla olevan mittariston mukaisesti. Rata voi maksaa palkintoja yli velvoitetason. Tämä kyky ylittää velvoitepalkintotaso on yksi kannusteosan päämittareista.

Tulevaisuudessa raviradoista tulee selkeämmin tapahtumajärjestäjiä ja uusi peliyhtiö järjestää totopelin. Myös kansainväliset pelikohteet valitsee Veikkaus.

Tulostavoitteet

Tavoite	Lähtötaso	Tavoitetaso	Mittari
taloudellinen tulos (euroa)	20.000	50.000	tilinpäätös
kyky maksaa palkintoja/liikevaihto	34%	36%	tilinpäätös
yleisömäärä tapahtumissa yhteensä	33 000	36 000	oma tilastointi

Tunnusluvut

	TP 2015	TA2016	Ennuste 2016	TS 2017
Liikevaihto (euroa)	1.851.965	1.925.326	2.100.000	1.850.000
Tilikauden voitto/tappio	122.741	5.848	20.000	50.000
Osinko	-	-	-	-
Investoinnit	10.048			
Ulkoisen velka	336.879	281.333	281.333	234.445
Sisäinen velka				
Konsernitilin limiitti				
Omavaraisuusaste	52%			
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	2	2	3	3

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Uusi toimintaympäristö ja Mikkelin raviradan asema siinä. Kyky säilyttää St Michelin asema kansainvälisessä kilpailussa. St Michel -tapahtuman sääriski.

YIT Kuntatekniikka Oy

Omistus: 60 %

Toimiala: Rakentaa, ylläpitää ja kehittää hyvää elinympäristöä sekä tarjota tekniseen infrastruktuuriin liittyviä palveluita ensisijaisesti Mikkelin talousalueella ja Itä-Suomessa.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuonna 2017

Kaupunginvaltuuston päätöksellä 14.11.2016 §133 YIT Kuntatekniikka Oy:n infraliiketoiminta myydään kokonaisuudessaan liiketoimintakaupalla (liikkeen luovutus). Liiketoimintakauppa toteutuu 1.2.2017 mennessä. Liiketoimintakaupan jälkeen YIT Kuntatekniikka Oy:n hallituksen toimesta aloitetaan yhtiöön jäävien toimintojen lakkauttamiseen ja lopettamiseen johtavat toimenpiteet. Yhtiön purkautumisen jälkeen (arvio vuoden 2017 aikana) yhtiön varat jaetaan omistusosuuksien suhteessa omistajille.

Tunnusluvut

	TP 2015	TA2016	Ennuste 2016	TS 2017*
Liikevaihto (milj. euroa)	13,59	6,1	6,5	-
Tilikauden voitto/tappio	0,15	0,25	0,25	-
Osinko	0	0	0	-
Investoinnit	0	0	0	-
Ulkoisen velka	0	0	0	-
Sisäinen velka	0	0	0	-
Konsernitilin limiitti	0	0	0	-
Omavaraisuusaste	45	50	50	-
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	35 6	35 6	33 6	-

*) Yhtiölle ei liiketoimintakaupasta johtuen aseteta tavoitteita vuodelle 2017

Käyttötalousosa

- Talousarvio 2017
- Toimielinten palvelusuunnitelmat, vaikuttavuustoimenpiteet sekä sitovat määrärahat

TALOUSARVIO 2017

1 000 euroina	Mikkeli TP 2015			Mikkeli TA 2016			Mikkeli Talousarvioraami 2017			TA 2017 Ltk esitys			TA 2017		
	Tulot	Kulut	Tkate	Tulot	Kulut	Tkate	Tulot	Kulut	Tkate	Tulot	Menot	Tkate	Tulot	Menot	Tkate
Keskusvaalilautakunta	93	98	-5	12	-12		148	290	-142	138	-138		138	-138	
Tarkastuslautakunta		88	-88	86	-86			87	-87	86	-86		86	-86	
Kaupunginvaltuusto		249	-249	230	-230			230	-230	226	-226		226	-226	
Konsernipalvelut	20 361	43 440	-23 079	22 064	43 076	-21 012	20 600	50 454	-29 854	20 847	50 443	-29 596	20 847	50 443	-29 596
Muu konsernipalvelut	7 423	30 946	-23 523	9 065	30 582	-21 517	9 600	39 954	-30 354	10 804	40 464	-29 660	10 804	40 464	-29 660
Ruoka- ja puhtauspalvelut	12 938	12 495	444	12 999	12 494	505	11 000	10 500	500	10 043	9 979	64	10 043	9 979	64
Ympäristölautakunta	753	1 832	-1 079	649	1 788	-1 139	651	1 786	-1 135	947	2 082	-1135	947	2 082	-1135
Sosiaali- ja terveyslautakunnat	42 638	227 602	-184 964	40 408	220 192	-179 784		181 000	-181 000	179 000	-179 000		0	179 000	-179 000
Tuotantolautakunta (Mikkeli)	42 554	227 284	-184 730	40 313	219 819	-179 506									0
ESSOTE laskutus							181 000	-181 000		179 000	-179 000		179 000	-179 000	
Mikkelin kaupungin sosiaali- ja terv.palvelut	42 554	147 045	-104 491	40 313	141 023	-100 710									
Etelä- Savon sairaanhoitopiirin laskutus		80 239	-80 239		78 796	-78 796									
Seudullinen sosiaali- ja terveystk.	84	318	-234	95	373	-278									
Sivistystoimi yhteensä	8 017	105 169	-97 152	7 818	104 280	-96 462	8 189	104 759	-96 570	7 647	106 183	-98 536	7 647	106 243	-98 596
Kasvatus- ja opetuslautakunta	5 680	88 161	-82 481	5 369	87 303	-81 934	5 870	87 759	-81 889	5 349	88 981	-83 632	5 349	89 041	-83 692
Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisolautakunta	2 337	17 008	-14 671	2 449	16 977	-14 528	2 319	17 000	-14 681	2 298	17 202	-14 904	2 298	17 202	-14 904
Tekninen lautakunta (sis. Tilakesk. 2017)	6 789	17 268	-10 479	5 666	15 974	-10 308	43 316	36 714	6 602	40 535	35 191	5344	40 535	35 191	5344
Muu tekninen ltk										8 397	18 308	-9911	8 397	18 308	-9911
Tilakeskus										32 138	16 882	15 256	32 138	16 882	15 256
Maaseutu- ja tielautakunta	5 191	7 491	-2 300	5 562	7 832	-2 270	5 589	7 871	-2 282	5 567	7 849	-2 282	5 567	7 849	-2 282
Rakennuslautakunta	1 378	1 047	331	1 437	1 146	291	1 499	1 207	292	1 695	1 482	213	1 695	1 482	213
Kaupunki yhteensä	85 220	404 284	-319 064	83 604	394 616	-311 012	79 992	384 398	-304 406	77 238	382 681	-305 443	77 238	382 742	-305 504
Otavan Opistoliikelaitos	6 154	6 018	136	6 292	5 973	319	5 800	5 800	0	5 800	5 793	7	5 800	5 793	7
Etelä-Savon pelastuslautakunta	17 004	16 091	913	17 365	16 391	974	17 089	16 171	918	16 791	15 859	932	16 791	15 859	932
Mikkelin Vesiliikelaitos	11 623	5 530	6 093	11 200	4 967	6 233	11 886	5 152	6 734	11 886	5 152	6734	11 886	5 152	6734
Liikelaitokset ja pelastus yht.	34 781	27 639	7 142	34 857	27 331	7 526	34 775	27 123	7 652	34 477	26 804	7673	34 477	26 804	7673
Mikkelin kaupunki yhteensä	152 770	447 677	-294 907	150 763	439 017	-288 254	114 767	411 521	-296 754	111 715	409 486	-297 771	111 715	409 546	-297 830

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat erät

Toimielinten palvelusuunnitelmat, vaikuttavuustoimenpiteet sekä sitovat määrärahat

Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on hoitaa kunnalle kuuluvia tehtäviä vaalilain mukaisesti. Vuonna 2017 järjestetään kuntavaalit 9.4.2017. Vaalilain muutoksen vuoksi kunnallisvaalien vaalipäivä siirrettiin lokakuusta 2016 huhtikuulle 2017.

Talous

	TP 2015	TA 2016	Ltk esitys 2017	TA 2017
Toimintatulot	92 805	0	0	0
Toimintamenot	-97 805	-11 500	-137 853	-137 853
Toimintakate (netto)	-5 000	-11 500	-137 853	-137 853

Tarkastuslautakunta

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Talous

	TP 2015	TA 2016	Ltk esitys 2017	TA 2017
Toimintamenot	-87 937	-86 018	-85 800	-85 800
Toimintakate (netto)	-87 937	-86 018	-85 800	-85 800

Kaupunginvaltuusto

Talous

	TP 2015	TA 2016	Ltk esitys 2017	TA 2017
Toimintamenot	-219 033	-249 157	-225 948	-225 948
Toimintakate (netto)	-219 033	-249 157	-225 948	-225 948

Konsernipalvelut

Konsernipalveluiden tehtävänä on tukea päätehtävätehtäväalueiden ja liikelaitoksien ja taseyksikön tuloksellista toimintaa ja seurata asetettujen tavoitteiden toteutumista. Konsernipalvelut tuottavat johtamista, kehittämistä ja päätöksentekoa varten ajantasaista tietoa kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnasta ja toimintaympäristön muutoksista. Konsernipalvelut tuottavat toimialoille keskitetyt tukipalvelut. Konsernipalvelut sisältää hallintopalvelut, talouspalvelut, henkilöstöpalvelut sekä ruoka- ja puhtauspalvelut.

Palvelusuunnitelma

Hallintopalvelut tuottaa hallinnon tukipalveluita, toteuttaa ja kehittää työllisyys-, koulutus- ja asumispalveluita, vastaa kaupunkimarkkinoinnista ja kehittää koko kaupungin monikanavaista asiakaspalvelukeskusta yhteistyössä valtiovainministeriön kanssa. Sähköisten asiointipalvelujen kehittämistä jatketaan vakiinnuttamalla Lupaus 2016-ohjelman toiminta kaupungin toiminnaksi. *Talouspalvelut* toteuttaa tasapainoiseen kasvuun tähtääviä ohjelmia yhteistyössä toimialojen kanssa, tuottaa talous- ja tietohallinnon sekä hankinnan tukipalveluita, koordinoi kaupunkistrategian toteuttamiseen ja kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä, vastaa seutuhallinnon valmistelu- ja toimeenpanotehtävistä sekä tukee sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä omistajaohjauksen valmistelua ja toimeenpanoa. *Henkilöstöpalvelut* toteuttaa henkilöstöstrategiaa Henkilöstöohjelman 2017- 2020 mukaisesti tukemalla johdon, esimiesten ja koko henkilöstön työtä sekä tavoitteiden saavuttamista läpi kaupungin organisaation. *Ruoka- ja puhtauspalvelut* toteuttaa palvelusopimuksien mukaista toimintaa.

ASUKKAIDEN OSALLISTAMINEN HYVINVOINNIN TUOTTAMISEEN

Kaupunkistrategian toimeenpano		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Koskee kaikkia indikaattoreita	Varmistaa laadukkaan henkilöstön saatavuus (rekrytointien oikea kohdistuminen), tukea toimialoja kehittämistyössä, huolehtia esimiesten osaamisesta (verkostot ja tiedolla johtaminen)	Henkilöstöpalvelut

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KOKO KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat, %-osuus: tavoite 7,5 %	Kehittämiskumppanuussopimus astui voimaan 4/2014. Kumppanuussopimuksen toimeenpano edellyttää useita toiminnallisia parannuksia ja muutoksia mm. asiakasohjauksessa.	Hallintopalvelut/ työllisyyspalvelut, kehityspäällikkö
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Osaavan työvoiman saatavuus ja Mikkelin mainekuvan kehitys	Työnantajamielikuvan systemaattinen kehittäminen. Voidaan mitata esim. oppilaitosyhteistyön määrällä, medianäkyvyyden määrällä (liittyen työnantaja-asioihin), tilaisuuksiin (messut, rekrytapahtumat) osallistumisien ja järjestämisen määrällä sekä työnantajaimago-tutkimuksella.	Henkilöstöpalvelut/ henkilöstöjohtaja, talouspalvelut/ strategia- ja kehityspäällikkö

Kaupunkistrategian toimeenpano		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Työpaikkakehitys sekä Mikkelin väkiluvun kehitys	SOLMU-hankkeella 300 uutta asukasta seudulle hankkeen aikana.	Kehityspäällikkö, SOLMUn projektipäällikkö
	Etelä-Savon alueella tuotetun tai jatkojalostetun ruoan ja elintarvikkeiden ostomäärän lisääminen	Ruoka- ja puhtauspalvelut/palvelujohtaja

LUONNON JA YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Ekologinen jalanjälki	Kehitetään sähköisiä asiointipalveluita, jatketaan sähköisten kokouskäytäntöjen käyttöön ottoa sekä etäpalvelun mahdollisuuksia sisäisessä ja ulkoisessa asiakaspalvelussa.	Hallintopalvelut, talouspalvelut
	Luomutuotteiden ostomäärä pidetään vähintään v. 2016 tasolla. Pesu- ja puhdistusaineina sekä siivousvälineinä käytetään ympäristömerkittyjä tuotteita niissä tuoteryhmissä, joilla on ympäristömerkki.	Ruoka- ja puhtauspalvelut/palvelujohtaja
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Rakennetun ympäristön laatu	Työsuojelu mukaan tilojen korjaamiseen ja suunnitteluun ennakkoivasti	Henkilöstöpalvelut/ työsuojelu
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Sisäilmaongelmaisten rakennusten määrä	Kiinteistöjen sisäilmaan vaikuttavien tekijöiden kuvaamisen jatkaminen ja vastuualueiden määrittäminen erityisesti uudisrakennus- ja korjauskohteiden loppusiivouksessa	Ruoka- ja puhtauspalvelut/palvelujohtaja

Talous

Kaupunginhallitus yhteensä

TP 2015	TA 2016	Ltk esitys 2017	TA 2017
---------	---------	-----------------	---------

Toimintatulot	25 260 917	22 063 322	20 847 446	20 847 446
Toimintamenot*	-43 659 696	-43 076 465	-229 443 555	-229 443 555
Toimintakate (netto)	-18 398 780	-21 013 143	-208 596 109	-208 596 109

Konsernipalvelut (ilman Ruoka- ja puhtauspalveluja)

TP 2015	TA 2016	Ltk esitys 2017	TA 2017
---------	---------	-----------------	---------

Toimintatulot	12 409 687	9 064 625	10 804 400	10 804 400
Toimintamenot*	-31 194 939	-30 582 578	-219 464 093	-219 464 093
Toimintakate (netto)	-18 785 253	-21 517 953	-208 659 693	-208 659 693

*) 2017 menot sisältävät sosiaali- ja terveystalouden ostot Essotelta 179 milj.

Kohderahoitteinen
Ruoka- ja puhtauspalvelut

	TP 2015	TA 2016	Ltk esitys 2017	TA 2017
Myyntitulot	12 786 227	12 942 197	9 997 446	9 997 446
Valmistus omaan käyttöön	0			0
Tuet ja avustukset	65 003	56 500	45 600	45 600
Toimintatulot	12 851 230	12 998 697	10 043 046	10 043 046
Materiaalit ja palvelut	-5 278 337	-5 025 700	-4 279 961	-4 279 961
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 816 589	-2 665 800	-2 356 550	-2 356 550
Palvelujen ostot	-2 461 748	-2 359 900	-1 923 411	-1 923 411
Henkilöstömenot	-6 676 912	-6 981 420	-5 328 011	-5 328 011
Palkat ja palkkiot	-5 267 073	-5 389 192	-4 045 172	-4 045 172
Henkilösivukulut	-1 409 839	-1 592 228	-1 282 839	-1 282 839
Muut menot	-509 508	-486 767	-371 490	-371 490
Toimintamenot	-12 464 757	-12 493 887	-9 979 462	-9 979 462
Toimintakate (netto)	386 473	504 810	63 584	63 584

Ympäristölautakunta

Ympäristölautakunta ja sen alaisuudessa toimiva ympäristöpalvelut -yksikkö vastaa kuntatason ympäristöterveydenhuollon ja ympäristösuojelun tehtävistä Mikkeliässä, Hirvensalmella, Kangasniemellä, Mäntyharjussa ja Pertunmaalla.

Palvelusuunnitelma

Palveluja tuotetaan ensisijaisesti ympäristöpalvelujen toimintaa säätelevien lakien ja asetusten mukaisesti. Lisäksi resurssien puitteissa toteutetaan erilaisia selvityksiä vuorotellen toimialueen eri kuntien alueella. Tavoitteena on antaa palvelut samantasoisina koko toiminta-alueella ympäristöpalvelusopimuksen mukaisesti. Ympäristöpalvelut osallistuu myös erilaisiin ympäristöntilaa koskeviin selvityshankkeisiin ja yhteisselvityksiin muiden tahojen kanssa.

Vuosina 2017 ja 2018 ympäristöpalvelut valmistautuu vuoden 2019 maakuntaudistukseen, jonka myötä ympäristöterveydenhuolto (yleinen terveysvalvonta ja eläinlääkintähuolto) ovat siirtymässä maakunnalliseksi toiminnaksi, kun taas ympäristönsuojelu on jäämässä kuntiin. Kunnat voivat kuitenkin jatkaa seudullista toimintaa ympäristönsuojelun osalta.

Uutena tehtävänä Mikkelin seudun ympäristöpalvelut on saanut maa-aineslain mukaiset tehtävät 1.7.2016 alkaen, kun ympäristönsuojelu- ja maa-aineslain muutoksen seurauksena maa-aineslupien ja ympäristölupien käsittely yhdistyi, ja maa-aineslupien käsittely ja valvonta siirtyi kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Kuluttajaturvallisuuslain mukainen valvonta on sen sijaan siirtynyt turvallisuus- ja kemikaaliviranomaiselle (Tukes) 1.5.2016 lähtien.

ASUKKAIDEN OSALLISTAMINEN HYVINVOINNIN TUOTTAMISEEN

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Tupakointi päivittäin (% osuus)	Tupakanmyynnin lainmukaisuuden valvonta	Terveysvalvonta, terveysvalvonnan johtaja, terveystarkastaja
Kulttuuri- ja liikuntapalveluiden käyttö 4.1) Kävijämäärät omissa ja muiden kanssa yhteistyössä järjestetyissä tapahtumissa	Urpolan luontokeskuksessa järjestetyt tapahtumat ja Urpolan luontokeskuksen kävijämäärien lisääminen	Ympäristönsuojelu, ympäristöpäällikkö, ympäristötarkastaja
	Uimarantojen ja uimaveden laadun valvonta	Ympäristöterveydenhuolto, terveysvalvonnan johtaja

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KOKO KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Kaupungin mainekuvan kehitys	Laadukkaat, hyvin toimivat palvelut ja ilmoitusten ja lupien kohtuulliset käsittelyajat (luvat 4-6 kk ja ilmoitukset 1 kk). Kaikki keskeiset ilmoitukset ja lupahakemukset täytettävissä sähköisesti vuonna 2017.	ympäristöpalvelujen johtaja, ympäristöpäällikkö, koko henkilöstö
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Asukkaiden koulutustaso: tutkinnon suorittaneiden %-osuus	Yhteistyö Mikkelin ammattikorkeakoulun kanssa, harjoittelupaikkojen ja opinnäytetöiden ohjaaminen.	ympäristöpalvelujen johtaja, ympäristöpäällikkö

LUONNON JA YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Vesistöistä hyvässä kunnossa olevien luokiteltujen vesimuodostumien määrä (%-osuus)	Tehostetaan hajajäteasetuksen (209/2011) laillisuusvalvontaa ja suunnataan käytössä olevia resursseja riskiperusteisesti valituille alueille (tavoitteena 150 tarkastuskäyntiä vuonna 2017). Tehostetaan jätelain (646/2011) valvontaa mm. edistämällä jätelain 143 §:n tarkoittaman rekisterin kokoamista asiakuntiin. Osallistutaan aktiivisesti vesihuollon kehittämissuunnitelmien laadintaan ja valvotaan järjestettyyn vesihuoltoon liittymistä. Osallistutaan vesienhoidon suunnitteluun ja suunnitelmien toimeenpanon edistämiseen. Seurataan ympäristön tilaa resurssien mahdollistamissa rajoissa ja keskitetään seuranta vesienhoitosuunnitelmissa määriteltäviin painopistealueisiin.	Ympäristöpäällikkö, ympäristöpalvelujen johtaja, ympäristösuunnittelija, ympäristötarkastaja
Luokitelluista pohjavesimuodostumista hyvässä tai erinomaisessa kunnossa olevien muodostumien osuus (%)	Osallistutaan Mikkelin seudun pohjavesialueiden suojelun yhteistyöryhmän toimintaan (pohjavesityöryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuonna 2017). Pohjavesien suojelu huomioidaan osana normaalia viranomaistehtävien hoitoa.	Ympäristöpäällikkö, ympäristöpalvelujen johtaja, ympäristösuunnittelija, tarkastajat
Kasvihuonekaasupäästöt (t CO ₂ -ekv./as)	Mikkelin ilmasto- ja energiastrategian toteuttaminen ja seuranta	Ympäristöpäällikkö, ympäristötarkastaja, koko henkilöstö
Ekologinen jalanjälki (gha / as)	Mikkelin kaupunginvaltuuston hyväksymän strategian toteuttaminen ja seuranta	Ympäristöpalvelujen johtaja, ympäristöpäällikkö, koko henkilöstö
Todetuista sisäilmaongelmista kärsivien kaupungin omistamien kiinteistöjen osuus kaupungin koko kiinteistökannasta	Aktiivinen toimiminen sisäilmatyöryhmässä (sisäilmatyöryhmä kokoontuu neljä kertaa vuodessa).	Ympäristöpalvelujen johtaja, terveystarkastaja

Tunnusluvut

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	KS 2018	KS 2019	KS 2020
Terveysvalvonnan tarkastukset	922	1000	1000	1 000	1 000	1 000
Eläinlääkintähuollon virka- ja sairasmatkat*	1399	1500	1300	1500	1 500	1 500
Hoidetut pieneläimet	4318	4000	4200	4 000	4000	4 000
Ympäristölupavolvollisten kohteiden tarkastukset	63	50	50	50	50	50
Ympäristönsuojelun kirjallinen asiakassuorite (pää tökset, lausunnot, kehotukset)	727	550	700	700	700	700

Talous

Ympäristölautakunta

TP 2015	TA 2016	Ltk esitys 2017	TA 2017
---------	---------	--------------------	------------

Toimintatuotot	753 225	649 200	946 889	946 889
Toimintamenot	-1 831 998	-1 787 720	-2 082 199	-2 082 199
Toimintakate (netto)	-1 078 773	-1 138 520	-1 135 310	-1 135 310

Kasvatus- ja opetuslautakunta

Lautakunta vastaa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen järjestämisestä ja tuottamisesta. Lautakunta luo edellytyksiä ja toteuttaa laadukasta varhaiskasvatusta ja perusopetusta lapsille ja nuorille. Lukiokoulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Lisäksi lautakunta vastaa kansalaisopistotoiminnassaan yleissivistävästä koulutuksesta, jonka painopistealueina ovat taide- ja taitoaineet, tietotekniikka, kielet sekä elämänhallintaa ja terveyttä edistävät aineet. Lautakunta tukee lasten, nuorten ja aikuisten edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen sekä henkiseen että myös fyysiseen hyvinvointiin.

Palvelusuunnitelma

Lautakunnan palvelut ovat pääasiassa lähipalveluja, joiden järjestäminen maantieteellisesti laajalla alueella yhä niukenevilla resursseilla on vaikeaa. Palveluverkkoselvitykseen sisältyvillä toimenpiteillä pyritään turvaamaan laadukkaita, tasavertaiset ja pedagogisesti toimivat sekä kohtuullisesti saavutettavissa olevat kasvatus- ja opetuspalvelut ja terveelliset ja turvalliset oppimisympäristöt koko kaupungin alueella. Lautakunnan alaisen toiminnan merkitystä ja vaikuttavuutta asukkaiden hyvinvointiin, sen synnyttämiseen, ylläpitämiseen ja kehittämiseen, tullaan korostamaan.

ASUKKAIDEN OSALLISTAMINEN HYVINVOINNIN TUOTTAMISEEN

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat, %-osuus: tavoite 7,5	Tajua Mut!-toimintamalli osaksi etsivää nuorisotyötä myös lukioissa, yhteistyö sosiaali- ja terveystoimen sekä ammatillisen koulutuksen kanssa	Etsivä nuorisotyö, oppilas- ja opiskelija-huoltoryhmä, opinto-ohjaajat, kuraattorit, rehtorit
Ei yhtään läheistä ystävää, %-osuus: tavoite: 8-9 lk:t 6,5 tavoite: ammattikoululaiset 5,8 tavoite: lukiolaiset 5	Oppilaskunta- ja tukioppilastoiminta. Koulujen kerhotoiminta. KAMU-toiminta MLL:n kanssa. Yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä kaikilla kouluilla. Yläkoulujen Olkkari-yhteistyö. KiVa koulu-ohjelma kaikkien koulujen käytössä.	Kasvatus- ja opetushenkilöstö, oppilashuollon henkilöstö
Vanhemmuuden puutetta %-osuus: tavoite: 8-9 lk:t 19 tavoite: ammattikoululaiset 24 tavoite: lukiolaiset 5	Kasvatuskumppanuustoiminnan vakinaistaminen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa: vanhempainillat, huoltajataapaamiset. Neuvottelukunta- ja vanhempainneuvosto-toiminta.	Varhaiskasvatusjohtaja, kasvatus- ja opetusjohtaja, sivistystoimenjohtaja, rehtorit
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa %-osuus: tavoite: nollatoleranssi	Suunnitelmat lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä ovat ajan tasalla koko tulosalueella. Lasten vuorovaikutussuhteiden sensitiivinen havainnointi ja välitön puuttuminen. Kiusaamiskyselyt KiVa-koulutoiminta Tunnetaitoihin liittyvää täydennyskoulutusta esi- ja alkuopettajille My space, not yours –hanke (seksuaalista ja fyysistä väkivaltaa ehkäisevä hanke)	Kasvatus- ja opetusjohtaja, rehtorit

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Päihteiden käytön vähentäminen terveitä valintoja ja elämänarvoja vahvistamalla (alkoholin käyttö, humalajuominen, tupakointi, laittomat huumeet - %-osuus)	Aikuisten esimerkki ja ohjaus. Varhainen puuttuminen ja huolen puheeksi otto. Nollatoleranssi koulujen arjessa. Selvästi Paras-tapahtuma kaikille kuudesluokkalaisille Teemavanhempainillat (Örebro-malli). Oppiaineiden sisällä tapahtuva päihdekasvatus/ terveyskasvatus. Verkostoituminen ja aktiivinen yhteistyö poliisin, nuorisotoimen, kouluterveydenhuollon, Olkkarin ja huoltajien kanssa.	Kasvatus- ja opetushenkilöstö, oppilashuolto, ulkopuoliset asiantuntijat
Kulttuuri- ja liikuntapalveluiden käyttö: Kirjaston käyttö tavoite 500.000 Museoiden kävijät tavoite 30.000 Orkesterin kuulijamäärä tavoite 17.000 Uimahallikäynnit tavoite 230.000 Teatterin kävijämäärät tavoite 55.000	Mahdollistetaan kohdeikäluokkien osallistuminen toimintaan: Kulttuurikameli varhaiskasvatuksessa ja Kulttuuripolku perusopetuksessa, Liikkuva koulu –hanke, kansalaisopiston monipuolinen kurssitarjonta Hyvinvoinnin virtaa Mikkelissä –hankkeen jatkuminen Hyvien toimintamallien rakentaminen yhteistyössä ESSOTEn kanssa	Sivistystoimenjohtaja, ko. tulosaluejohtajat hankkeen projektipäällikkö kehittämispäällikkö

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KOKO KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Mikkelin mainekuvan kehitys: tavoite imagotutkimuksessa 4.sija tavoite Yleinen yritysilmasto 3,5	Verkkopalvelujen ajan tasalla pitäminen, tiedottamisen oikea-aikaisuus	Varhaiskasvatusjohtaja, kasvatus- ja opetusjohtaja, sivistystoimenjohtaja
Asukkaiden koulutustaso, tutkinnon suorittaneiden %-osuus: tavoite 75	Rekrytointiprosessi – houkuttelevat työpaikkailmoitukset -> kelpoisuusehdot täyttävä työvoima, tavoite 100 %	Varhaiskasvatusjohtaja, kasvatus- ja opetusjohtaja, sivistystoimenjohtaja

LUONNON JA YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Koululaisten luontopäivien määrä/koululainen/vuosi: tavoite 3,5	Luonnossa liikkuminen, toimiminen ja luontoretket	Kasvatus- ja opetusjohtaja, rehtorit
Ekologinen jalanjälki: tavoite 5,5 Kaatopaikalle penkkaan loppusijoitetun jätteen määrä asukasta kohde laskettuna: tavoite 75	paperin käytön vähentäminen, sähköisten oppimateriaalien käytön lisääminen	koko henkilöstö
Sisäilmaongelmaisten rakennusten määrä vähenee 20 %:iin.	Sisäilmatyöryhmän toiminnan tehostaminen (käyttäjäpalaute, oikea-aikaiset kunnossapitotoimet ja peruskorjaustoimet)	Varhaiskasvatusjohtaja, kasvatus- ja opetusjohtaja, sivistystoimenjohtaja

Talous

Sivistystoimi yhteensä

	TP 2015	TA 2016	Ltk esitys 2017	TA 2017
Toimintatulot	8 017 426	7 818 300	7 647 000	7 647 000
Toimintamenot	-105 169 678	-104 279 881	-106 183 454	-106 243 473
Toimintakate (netto)	-97 152 253	-96 461 581	-98 536 454	-98 596 473

Talous

Kasvatus- ja opetuslautakunta

	TP 2015	TA 2016	Ltk esitys 2017	TA 2017
Toimintatulot	5 680 324	5 369 100	5 348 700	5 348 700
Toimintamenot	-88 161 439	-87 302 811	-88 981 368	-89 041 387
Toimintakate (netto)	-82 481 115	-81 933 711	-83 632 668	-83 692 687

Palvelut tuotteittain

Palvelu: Johtamisen tukipalvelut
Vastuhenkilö: Virpi Siekkinen

		Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016	Talousarvio 2017 (lautakunta)	Talousarvio 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos-% 2017 / 2016
Kasvatus- ja opetuslautakunta							
Kokousten määrä yhteensä	<i>kpl</i>	11	11	11	11	0	0,0
Nettokustannus/kokous	€	2 367	3 172	3 509	3 509	336	10,6
Kustannukset netto	€	26 044	34 900	38 600	38 600	3 700	10,6
Yleiset tukipalvelut							
Kustannukset	€	414 725	434 116	376 013	436 031	1 915	0,4
Tuotot	€	-5 476	-12 700	-2 700	-2 700	10 000	-78,7
Netto	€	409 250	421 416	373 313	433 331	11 915	2,8
Projektit							
Projektien kustannukset yhteensä	€	54 684	372 000	352 674	352 674	-19 326	-5,2
Projektien tuotot yhteensä	€	0	-318 000	-288 300	-288 300	29 700	-9,3
Projektien netto yhteensä	€	54 684	54 000	64 374	64 374	10 375	19,2
Johtamisen tukipalvelut yhteensä							
Kustannukset	€	495 454	841 016	767 287	827 305	-13 711	-1,6
Tuotot	€	-5 476	-330 700	-291 000	-291 000	39 700	-12,0
Netto	€	489 978	510 316	476 287	536 305	25 989	5,1

Viestit tilaajalle:

Johtamisen tukipalvelujen henkilöstöstä suurin osa on siirtynyt hallintopalvelukeskuksen eri tiimeihin 1.6.2016 alkaen. Hyvinvoinnin virtaa Mikkelissä -hanke jatkuu päättyen 6/2018. Esitys sisältää päihdetyöntekijän palkkaamisen.

Palvelu: Lukiokoulutus ja toisen asteen yhteistyö

Vastuuhenkilö: Virpi Siekkinen

		Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016	Talousarvio 2017 (lautakunta)	Talousarvio 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos-% 2017 / 2016
Varsinaiset opiskelijat	<i>kpl</i>	826	816	808	808	-9	-1,0
€ / varsinainen opiskelija	<i>€/opiskelija</i>	7 469	7 235	7 358	7 358	123	1,7
Aineopiskelijoiden lukumäärä	<i>kpl</i>	195	172	172	172	0	0,0
Opetuskurssien lukumäärä	<i>kpl</i>	1 003	891	889	889	-2	-0,2
€ / opetuskurssi	<i>€/kurssi</i>	6 150	6 626	6 683	6 683	57	0,9
Opetuskurssit / opiskelija	<i>kpl/opiskelija</i>	1	1	1	1	0	0,8
Yhteensä	€	6 165 710	5 903 847	5 941 565	5 941 565	37 717	0,6
Tuotot	€	-208 006	-115 600	-100 700	-100 700	14 900	-12,9
Netto	€	5 957 704	5 788 247	5 840 865	5 840 865	52 617	0,9
Toiminnan kulut yhteensä	€	6 358 265	6 172 265	6 145 947	6 145 947	-26 318	-0,4
Tuotot	€	-236 075	-120 600	-119 900	-119 900	700	-0,6
Tuotot % kuluista	%	4	2	2	2	0	-0,2
Netto	€	6 122 190	6 051 665	6 026 047	6 026 047	-25 618	-0,4

Viestit tilaajalle:

Lukiokoulutuksen hallinto- ja johtamisjärjestelmän uudistaminen käynnistetään opetus- ja kulttuuriministeriön Ota-
van opiston nettilukion rahoitus pohjaa koskevan päätöksen jälkeen. Toteutetaan projektiviikko toisen asteen toimi-
joiden ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa keväällä 2017. Mikkelin lukio osallistuu opetus- ja kulttuuriministe-
riön nuorten lukiokoulutuksen tuntijakokokeilun kokeiluohjelmaan ja sekä Mikkelin lukio että Otavan Opiston nettilu-
kio osallistuvat lukiokoulutuksen kehittämiseen opetus- ja kulttuuriministeriön Uusi lukio - Uskalla kokeilla -
kehittämisohjelmassa. Lukiokoulutuksen tuntiresurssia on pienennetty.

Palvelu: Varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut

Vastuuhenkilö: Seija Manninen

		Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016	Talousarvio 2017 (lautakunta)	Talousarvio 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos-% 2017 / 2016
Päiväkoti							
Päiväkoti, asiakkaat	<i>kpl</i>	937	983	1 129	1 129	146	14,9
Alle 3-vuotiaita	%	13	16	16	16	0	0,0
Erityisasiakkaita (kahdenpaikalla ja erityistä tukea tarvitsevat)	%	12	10	14	14	3	30,0
€ / asiakas	<i>€/asiakas</i>	10 383	10 170	9 585	9 585	-585	-5,8
Kulut	€	9 728 608	9 997 093	10 821 630	10 821 630	824 537	8,3
Tuotot	€	-1 271 842	-1 257 600	-1 508 300	-1 508 300	-250 700	19,9
Netto	€	8 456 766	8 739 493	9 313 330	9 313 330	573 837	6,6
Esipetusesiakkaita	<i>kpl</i>	375	467	476	476	9	1,9
pelkässä esipetuksessa	<i>kpl</i>	99	124	133	133	9	7,3
€ / asiakas	<i>€/asiakas</i>	7 488	7 023	8 175	8 175	1 152	16,4
Kulut	€	2 807 938	3 279 510	3 891 413	3 891 413	611 903	18,7
Tuotot	€	-48 392	-20 000	-20 000	-20 000	0	0,0
Netto	€	2 759 545	3 259 510	3 871 413	3 871 413	611 903	18,8
Vuorohoito, asiakkaat	<i>kpl</i>	400	378	423	423	45	11,9
€ / asiakas	<i>€/asiakas</i>	12 700	12 350	11 849	11 849	-501	-4,1
Kulut	€	5 079 811	4 668 387	5 012 094	5 012 094	343 706	7,4
Tuotot	€	-515 484	-513 400	-568 600	-568 600	-55 200	10,8
Netto	€	4 564 326	4 154 987	4 443 494	4 443 494	288 506	6,9
Päivähoitoasiakkaita (sis. pv. koti, erityis- ja vuorohoito)	<i>kpl</i>	1 439	1 485	1 685	1 685	200	13,5
€ / asiakas	<i>€/asiakas</i>	12 261	12 084	11 706	11 706	-378	-3,1
€ / läsnäolopäivä	<i>€/pvä</i>	64	62	68	68	6	9,7
Kulut	€	17 643 734	17 944 990	19 725 136	19 725 136	1 780 146	9,9
Tuotot	€	-1 835 718	-1 791 000	-2 096 900	-2 096 900	-305 900	17,1
Netto	€	15 808 016	16 153 990	17 628 236	17 628 236	1 474 246	9,1

		Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016	Talousarvio 2017 (lautakunta)	Talousarvio 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos-% 2017 / 2016
Ryhmis, asiakkaat	<i>kpl</i>	157	108	95	95	-13	-12,0
€ / hoitopaikka (asiakas)	<i>€/asiakas</i>	12 745	14 038	13 772	13 772	-266	-1,9
Kulut	€	2 000 965	1 516 072	1 308 313	1 308 313	-207 759	-13,7
Tuotot	€	-237 934	-167 700	-150 700	-150 700	17 000	-10,1
Netto	€	1 763 031	1 348 372	1 157 613	1 157 613	-190 759	-14,1
Perhepäivähoito hoitajan kodissa, asiakkaat	<i>kpl</i>	150	142	143	143	1	0,7
€ / hoitopaikka (asiakas)	<i>€/asiakas</i>	12 753	12 965	11 405	11 405	-1 560	-12,0
Kulut	€	1 913 008	1 841 055	1 630 919	1 630 919	-210 136	-11,4
Tuotot	€	-214 160	-207 200	-193 600	-193 600	13 600	-6,6
Netto	€	1 698 849	1 633 855	1 437 319	1 437 319	-196 536	-12,0
Perhepäivähoitopaikat yhteensä	<i>kpl</i>	307	250	238	238	-12	-4,8
Alle 3-vuotiaita	%	47	52	50	50	-2	-3,9
Erityisasiakkaita (kahdenpaikalla ja erityistä tukea tarvitsevat)	%	2	3	3	3	0	0,0
€ / hoitopaikka (asiakas)	<i>€/asiakas</i>	12 749	13 429	12 350	12 350	-1 079	-8,0
Kulut	€	3 913 973	3 349 527	2 939 232	2 939 232	-410 295	-12,2
Tuotot	€	-452 094	-374 900	-344 300	-344 300	30 600	-8,2
Netto	€	3 461 879	2 982 227	2 594 932	2 594 932	-387 295	-13,0
Kotihoidontuella hoidettavat lapset	<i>kpl</i>	747	748	718	718	-30	-4,0
€ / hoitopaikka (asiakas)	<i>€/asiakas</i>	3 560	3 677	3 719	3 719	42	1,1
Kulut	€	2 659 605	2 750 100	2 670 100	2 670 100	-80 000	-2,9
Tuotot	€	0	0	0	0	0	0,0
Netto	€	2 659 605	2 750 100	2 670 100	2 670 100	-80 000	-2,9
Yksityisen hoidon tukilapset	<i>kpl</i>	450	438	486	486	48	11,0
€ / hoitopaikka (asiakas)	<i>€/asiakas</i>	5 965	6 053	5 463	5 463	-590	-9,8
Kulut	€	2 684 069	2 651 400	2 655 100	2 655 100	3 700	0,1
Tuotot	€	0	0	0	0	0	0,0
Netto	€	2 684 069	2 651 400	2 655 100	2 655 100	3 700	0,1
Muu kuntakohtainen tuki, asiakas	<i>kpl</i>	66	83	83	83	0	0,0
€ / asiakas (tai muu suorite)	<i>€/asiakas</i>	3 726	3 452	3 983	3 983	531	15,4
Kulut	€	245 916	286 502	330 572	330 572	44 069	15,4
Tuotot	€	-12 641	-10 000	-11 500	-11 500	-1 500	15,0
Netto	€	233 275	276 502	319 072	319 072	42 569	15,4
Yhteensä hoidon tuella	<i>kpl</i>	1 263	1 269	1 287	1 287	18	1,4
€ / hoitopaikka (asiakas)	<i>€/asiakas</i>	4 426	4 482	4 395	4 395	-88	-2,0
Kulut	€	5 589 590	5 688 002	5 655 772	5 655 772	-32 230	-0,6
Tuotot	€	-12 641	-10 000	-11 500	-11 500	-1 500	15,0
Netto	€	5 576 949	5 678 002	5 644 272	5 644 272	-33 730	-0,6
Hallinto ja muut yhteiset erät							
Kulut	€	1 680 834	1 812 678	2 007 521	2 007 521	194 843	10,7
€ / asiakas	<i>€/asiakas</i>	559	603	627	627	24	4,0
Tuotot	€	-152 401	-119 600	-107 000	-107 000	12 600	-10,5
Netto	€	1 528 434	1 693 078	1 900 521	1 900 521	207 443	12,3
Kulut yhteensä	€	28 828 131	28 802 797	30 327 660	30 327 660	1 524 863	5,3
€ / asiakas	<i>€/asiakas</i>	9 690	9 760	9 597	9 597	-163	-1,7
Tuotot yhteensä	€	-2 452 853	-2 295 500	-2 559 700	-2 559 700	-264 200	11,5
Yhteensä lapsia	<i>kpl</i>	2 943	2 921	3 119	3 119	198	6,8
Päivähoito netto	€	26 375 278	26 507 297	27 767 960	27 767 960	1 260 663	4,8

		Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016	Talousarvio 2017 (lautakunta)	Talousarvio 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos-% 2017 / 2016
Perusopetuspalvelut							
Peruskoulut, oppilaita joista erityistä tukea tarvitsevat oppilaat	<i>kpl</i>	4 829	4 839	4 833	4 833	-6	-0,1
Tuntia, koulut	<i>kpl</i>	403	383	409	409	26	6,8
€ /oppilas	<i>h</i>	9 266	9 101	8 917	8 917	-184	-2,0
Tuntiresurssit per oppilas	€	9 438	9 364	9 541	9 516	152	1,6
Luokkien keskikoko	<i>h/oppilas</i>	1,92	1,88	1,85	1,85	0	-1,9
Koulut yhteensä	<i>hlö</i>	19,1	19,4	19,1	19,1	0	-1,3
Tuotot	€	45 573 225	45 310 205	46 109 700	46 109 700	799 496	1,8
Netto	€	-1 371 299	-1 254 600	-1 234 100	-1 234 100	20 500	-1,6
	€	44 201 926	44 055 604	44 875 600	44 875 600	819 996	1,9
11-v oppivelvollisuus, oppilaita	<i>kpl</i>	105	106	99	99	-7	-6,6
€ /oppilas	<i>€/oppilas</i>	21 605	18 893	19 897	19 897	1 004	5,3
11-v oppivelvollisuus yhteensä	€	2 270 657	2 002 622	1 969 802	1 969 802	-32 820	-1,6
Tuotot	€	-50 839	0	0	0	0	0,0
Netto	€	2 219 818	2 002 622	1 969 802	1 969 802	-32 820	-1,6
Aamu- ja iltapäivätoiminta, osallistujia	<i>kpl</i>	437	410	380	380	-30	-7,3
€ / osallistuja	<i>€/osallistuja</i>	1 465	1 717	1 616	1 616	-101	-5,9
Aamu- ja iltapäivätoiminta, yhteensä	€	640 225	703 867	614 082	614 082	-89 785	-12,8
Tuotot	€	-67 556	-75 000	-75 000	-75 000	0	0,0
Netto	€	572 669	628 867	539 082	539 082	-89 785	-14,3
Perusopetus yhteensä, oppilaita	<i>kpl</i>	4 934	4 945	4 932	4 932	-13	-0,3
Tuntia, perusopetus	<i>h</i>	9 543	9 457	9 263	9 263	-195	-2,1
€ /oppilas	<i>€/oppilas</i>	10 193	10 004	10 091	10 091	87	0,9
Perusopetus yhteensä	€	48 944 171	48 491 153	48 693 584	48 693 584	202 431	0,4
Tuotot	€	-1 493 014	-1 329 600	-1 309 100	-1 309 100	20 500	-1,5
Netto	€	47 451 157	47 161 553	47 384 484	47 384 484	222 931	0,5
Toiminnan kulut yhteensä	€	50 289 868	49 469 931	49 766 938	49 766 938	297 006	0,6
Tuotot	€	-2 406 750	-2 121 600	-1 902 100	-1 902 100	219 500	-10,3
Netto	€	47 883 118	47 348 331	47 864 838	47 864 838	516 507	1,1
Kulut	€	79 245 513	78 272 728	80 094 598	80 094 598	1 821 870	2,3
Tuotot	€	-4 911 899	-4 417 100	-4 461 800	-4 461 800	-44 700	1,0
Netto	€	74 333 614	73 855 628	75 632 798	75 632 798	1 777 170	2,4

Viestit tilaajalle:

Esitys pitää varhaiskasvatuksen osalta sisällään suhdeluvun muutoksesta 1/7:stä 1/8:an johtuvan arvioidun säästön 90 000. Säästö jää arvioitua pienemmäksi, koska lapsia ei ole voitu sijoittaa alun perin kaavaillusti tiloista ja sisäilmasta johtuen. Huomioitava on lisääntynyt lasten määrä (160 lasta kunnallisessa ja 36 lasta yksityisessä varhaiskasvatuksessa enemmän tp/2015 verrattuna), mikä on tarkoittanut henkilöstömäärän lisätarvetta ja palkkakustannusten nousua. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaki ei tullutkaan voimaan ja kaavailtu maksutuottojen lisäys ei sen vuoksi tule toteutumaan. Suomenniemen koulu resursoidaan siten, että tasokas opetus koululla toteutuu.

Palvelu: Kansalaisopisto
Vastuuhenkilö: Matti Laitsaari

		Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016	Talousarvio 2017 (lautakunta)	Talousarvio 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos-% 2017 / 2016
Vapaa sivistystyö, opiskelija	<i>kpl</i>	6 418	7 300	6 800	6 800	-500	-6,8
€ / opiskelija	<i>€/opiskelija</i>	306	266	290	290	24	9,1
Opetustunnit	<i>kpl</i>	26 435	25 000	24 000	24 000	-1 000	-4,0
€ / opetustunti	<i>€/opetustunti</i>	74	78	82	82	5	5,9
Kurssilaisia	<i>kpl</i>	12 284	13 000	12 000	12 000	-1 000	-7,7
€ / kurssilainen	<i>€/kurssilainen</i>	160	149	164	164	15	10,1
Peittävyys-%	%	12	13	12	12	-1	-6,8
Toiminnan kulut yhteensä	€	2 007 642	1 950 768	1 973 537	1 973 537	22 769	1,2
Tuotot	€	-526 874	-500 700	-476 000	-476 000	24 700	-4,9
Tuotot % kuluista	%	-26	-26	-24	-24	2	-6,0
Netto	€	1 480 769	1 450 068	1 497 537	1 497 537	47 469	3,3

Viestit tilaajalle:

Kansalaisopiston toiminnan ja talouden sopeuttaminen annettuun raamiin on tehty kurssimäärää sopeuttamalla – kurssimäärän pienentäminen tarkoittaa toki myös tuottojen pienenemistä.

Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntalautakunta

Tavoitteena on edistää kaupunkilaisten hyvinvointia, harrastuneisuutta, lisätä poikkihallinnollisuutta, kehittää toimintaympäristöjä ja sähköisten palvelujen käyttöä sekä tehostaa kumppanuussuhteita yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Lautakunta vastaa yleisten kulttuuripalvelujen, liikunta- ja nuorisopalvelujen, kirjastopalvelujen, museopalvelujen ja orkesteripalvelujen tuottamisesta.

Palvelusuunnitelma

Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntalautakunnan alaiset tulosalueet järjestävät asukkaiden hyvinvointia edistäviä ja syrjäytymistä ehkäiseviä palveluita. Ne tuottavat monipuolista ja laadukasta kulttuuri- ja liikuntatarjontaa, mikä mahdollistaa kuntalaisille sekä ohjattuja että omaehtoisia palveluja. Yleisö- ja kävijämääriä pyritään kasvattamaan erilaiset kohde-ryhmät huomioimalla, kehittämällä käyttäjälähtöisiä palveluja ja markkinointia.

Lautakunnan palvelut ovat pääasiallisesti lähipalveluita, joiden järjestäminen maantieteellisesti laajalla alueella on niukkenevilla resursseilla vaikeaa. Palveluiden tuottamisessa huomioidaan kaupunginhallituksen keväällä 2016 hyväksymä kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntalautakunnan alaisia toimintoja koskeva palveluverkkoselvitys. Kiinteiden kulujen, esimerkiksi kaupungin sisäisten veloitusten ja kaupungin ulkoistamien yhteisten palveluiden kustannusten jatkuva kasvu syö tulosalueiden mahdollisuuksia tuottaa ydinpalveluaan kaupunkilaisille. Tämä johtaa pahimmillaan siihen, että kaupunkilaisille suunnattuja palveluja joudutaan karsimaan sisäisten palvelujen aiheuttamien kulujen kattamiseksi.

Avustuksilla ja monipuolisilla yhteistyösopimuksilla ylläpidetään ja kehitetään palvelutarjoomaa ja luodaan mahdollisuuksia kolmannen sektorin toimijoille kokeilla uudentyyppisten palveluiden tuottamista. Kaupungin eri toimijoiden kesken pyritään yhteistyöhön. Esimerkkinä poikkihallinnollisesta työstä ovat kirjastojen ja yhteispalvelun yhteinen asiakaspalvelu sekä KulttuuriKameli ja Kulttuuripolku sekä Kirjastopolku. Soten irtaantuessa kaupunkiorganisaatiosta on tärkeää, että yhteistyön perinnettä vaalitaan ja hyvin toimivat yhteistyömallit, kuten Olkkari, säilytetään ennallaan. Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntalautakunnan alaisten toimintojen merkitys korostuu uudessa kunnassa soten irtaantuesssa. Lautakunnan alaiset toimialat vaikuttavat myönteisesti Mikkelin maineeseen viihtyisänä kulttuurikaupunkina. Hyvinvoinnin virtaa hankkeen kokeiluilla pyritään kaupunkilaisten liikunnallisen ja kulttuurisen elämäntavan, ilon, hyvinvoinnin sekä yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisäämiseen. Lautakunnan alaiset tulosalueet osallistuvat aktiivisesti Suomi 100- juhluvuoden valmisteluun.

ASUKKAIDEN OSALLISTAMINEN HYVINVOINNIN TUOTTAMISEEN

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Ei yhtään läheistä ystävää %-osuus: tavoite: 8-9 lk:t 6,5 tavoite: ammattikoululaiset 24 tavoite: lukiolaiset 18	Järjestetään matalan kynnyksen palveluita nuorille ja pyritään turvaamaan palvelut niiden piiriin hakeutuville. Tajua mut! –signaalijärjestelmän hyödyntäminen myös yksinäisyyden ehkäisyssä. Kirjaston ja nuorisopalveluiden uudenlainen yhteistyö Otavan kirjasto/nuorisotilassa. Nuorten osallistumismahdollisuuksien lisääminen Erityisnuoret ja digiajan osallisuuden tukeminen monialaisissa toimintaympäristöissä –hankkeessa.	Tulosalueiden päälliköt Liikunta- ja nuorisopalvelu/etsivä nuorisotyö Kirjastopalvelut, liikunta- ja nuorisopalvelut Kirjastopalvelut, liikunta- ja nuorisopalvelut

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Humalajuominen, %-osuus: tavoite: 8-9 lk:t 7 tavoite: ammattikoululaiset 30 tavoite: lukiolaiset 20. Tupakointi päivittäin, %-osuus: tavoite: 8-9 lk:t 10 tavoite: ammattikoululaiset 32 tavoite: lukiolaiset 5 Kokeillut laittomia huumeita, %-osuudet tavoite: 8-9 lk:t 5 tavoite: ammattikoululaiset 15 tavoite: lukiolaiset 8	Päihteettömyys kaikessa nuorisotoiminnassa ja nuorille suunnatuissa tapahtumissa.	Liikunta- ja nuorisopalvelut, yleiset kulttuuripalvelut, kirjastopalvelut
Kulttuuri- ja liikuntapalveluiden käyttö: tavoite: kirjaston kävijät 500.000 tavoite: museoiden kävijät 30.000 tavoite: orkesterin kuulijamäärä 17.000 Yleiset kulttuuripalvelut: tavoite: kävijämäärät omilla ja muiden kanssa yhteistyössä järjestetyissä tapahtumissa 30 000 tavoite: kävijämäärät tapahtumissa, joihin myönnetty kohdeavustusta 20 000 tavoite: säännöllisiä kulttuuriavustusta saavien kävijä/osallistujamäärä 10 000 tavoite: uimahallikäynnit 185.000 tavoite: teatterin kävijämäärät 55.000	Kehitetään palvelusisältöjä, -tapoja ja viestintää. Toimitilojen ajantasaisuus: Naisvuoren uimahallin peruskorjaus ja uuden taide-museon rakentaminen.	Sivistystoimen johtaja ja tulosalueiden päälliköt Liikunta- ja nuorisajohtaja, museotoimenjohtaja

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KOKO KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Työttömyysaste, %-osuus: tavoite: alle 25-vuotiaat 10	Etsivän nuorisotyön kehittäminen.	Liikunta- ja nuorisajohtaja
Mikkelin mainekuvan kehitys: tavoite: imagotutkimuksen 7. sija →4. sija	Laadukkaiden tapahtumien, konserttien ja näyttelyiden järjestäminen. Etelä-Savon kulttuuri- ja luovien alojen tulevaisuusohjelman toimenpiteiden edistäminen. Saimaa-Sinfonietta-yhteistyön syventäminen	Kulttuurijohtaja, orkesterin intendentti, museotoimenjohtaja Tulosaluejohtajat orkesterin intendentti

LUONNON JA YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Hoidettujen ja opastettujen retkeilyreittien ja luontopolkujen pituus (43km): tavoite: opastettu ja tuotetistettu 100 %:sesti.	Keskitytään tiettyihin valikoituihin reitteihin ja pidetään ne kunnossa	Liikunta- ja nuorisajohtaja

Talous

Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntalautakunta

TP 2015	TA 2016	Ltk esitys 2017	TA 2017
---------	---------	--------------------	------------

Toimintatulot	2 337 102	2 449 200	2 298 300	2 298 300
Toimintamenot	-17 008 239	-16 977 070	-17 202 086	-17 202 086
Toimintakate (netto)	-14 671 137	-14 527 870	-14 903 786	-14 903 786

Palvelut tuotteittain

Palvelu: Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntalautakunta

Vastuhenkilö: Virpi Siekinen

		Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016	Talousarvio 2017 (lautakunta)	Talousarvio 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos-% 2017 / 2016
Kokousten määrä yhteensä	<i>kpl</i>	11	11	11	11	0	0,0
Kustannukset	€	28 980	33 791	34 300	34 300	509	1,5
Tuotot	€	0	0	0	0	0	
Netto	€	28 980	33 800	34 300	34 300	500	1,5
Avustukset							
Teatteri	€	1 116 600	1 116 600	1 116 600	1 116 600	0	0,0
Musiikkiopisto	€	385 800	370 800	370 800	370 800	0	0,0
Mikaeli	€	751 118	756 600	759 300	759 300	2 700	0,4
Avustukset yhteensä	€	2 253 518	2 244 000	2 246 700	2 246 700	2 700	0,1
Toimintakulut yhteensä	€	2 282 498	2 277 800	2 281 100	2 281 100	3 300	0,1

Viestit tilaajalle:

Avustusten taso säilyy samana kuin vuonna 2016.

Palvelu: Yleiset kulttuuripalvelut

Vastuhenkilö: Marita Kajander

		Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016	Talousarvio 2017 (lautakunta)	Talousarvio 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos-% 2017 - 2016
Avustettavien järjestöjen määrä yhteensä	<i>kpl</i>	59	65	60	60	-5	-7,7
Järjestöjen jäsenet yhteensä	<i>kpl</i>	15 175	6 000	15 000	15 000	9 000	150,0
Muu kulttuuritoiminta							
Muu kulttuuritoiminta, asiakkaat	<i>kpl</i>	33 261	22 000	30 000	30 000	8 000	36,4
Tilaisuudet yhteensä	<i>kpl</i>	735	430	750	750	320	74,4
€ / asiakas	€/asiakas	17,64	30,32	22,17	22,17	-8	-26,4
Yhteensä	€	586 866	667 036	665 000	665 000	-2 036	-0,3
Tuotot	€	-27 912	-95 000	-45 000	-45 000	50 000	-52,6
Netto	€	558 954	572 036	620 000	620 000	47 964	8,4
Kulttuuripalvelut yhteensä							
Toiminnan kulut yhteensä	€	586 866	667 036	665 000	665 000	-2 036	-0,3
Tuotot	€	-27 912	-95 000	-45 000	-45 000	50 000	-52,6
€ / asukas	€/asukas	10,75	12,22	12,18	12,18	-0,31	-2,5
Tuottojen osuus kuluista (%)	%	4,8	14,2	6,8	6,8	7,3	-51,4
Netto	€	558 954	572 036	620 000	620 000	47 964	8,4
Toimintatulot	€	-27 912	-95 000	-45 000	-45 000	50 000	-52,6
Toimintamenot	€	586 866	667 036	665 000	665 000	-2 036	-0,3
Toimintakate	€	558 954	572 036	620 000	620 000	47 964	8,4

Viestit tilaajalle:

Avustettavien järjestöjen määrässä ei ole havaittavissa suuria muutoksia. Mikkelissä toimii noin 90 kulttuurijärjestöä ja niistä reilusti yli puolet on erilaisten kulttuuriavustusten piirissä. Järjestöjen jäsenmäärässä on selkeä nousu. Tämä osaltaan kertoo ihmisten aktiivisesta harrastamisesta erilaisissa kulttuurijärjestöissä. Osaltaan siihen vaikuttaa myös vuosittain avustettavat järjestöt. Esi-merkiksi kohdeavustuksien kohdalla hakijan vaihtelevat hyvinkin paljon vuosittain. Muun kulttuuritoiminnan osalta asiakkaiden määrä on pysynyt melko samalla tasolla. Kaupungin väkilukuun suhteutettuna tavoitamme vuosittain kulttuurin pariin ihmisiä noin 60 % kaupunkilaisista. Asiakkaiden määrässä on myös vaihtelua vuosittain, riippuen paljon siitä, minkälaista tapahtumaa ja toimintaa järjestetään. Vuosittaisten tilaisuuksien määrä myös vaihtelee. Vuosittaisiin päiviin (365) verrattuna erilaista kulttuuritoimintaa järjestetään kaupungissa joka päivä kaksi kertaa. Käytännössä asia tarkoittaa sitä, että esimerkiksi yhden festivaaliviikon aikana saatetaan järjestää useampi tapahtuma saman päivän aikana. Tuottojen osuus vaihtelee hyvinkin paljon vuosittain riippuen hanke- rahoituksista sekä lipputuloista ja muista pääsymaksuista. Edellisiin lukuihin verrattuna, kulttuuripalveluiden toiminta on näillä määrällisillä mittareilla melko kustannustehokasta ja tuottavaa.

Palvelu: Museot

Vastuhenkilö: Matti Karttunen

		Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016	Talousarvio 2017 (lautakunta)	Talousarvio 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos-% 2017 / 2016
Museot, käynnit	<i>kpl</i>	26 974	26 400	26 400	26 400	0	0,0
€ / käynti	<i>€/käynti</i>	38,34	38,42	38,05	38,05	-0,37	-1,0
€ / aukiolotunti	<i>€/h</i>	266,92	193,69	191,82	191,82	-1,86	-1,0
Kävijämäärä per käyttötunti	<i>kpl/h</i>	6,2	4,7	4,7	4,7	0,0	0,0
Näyttelyiden määrä	<i>kpl</i>	17	17	17	17	0	0,0
Tallenteiden määrä	<i>kpl</i>	47 633	47 574	47 574	47 574	0	0,0
Sijoitettavien teosten määrä	<i>kpl</i>	655	600	600	600	0	0,0
Yhteensä	€	1 034 061	1 014 335	1 004 579	1 004 579	-9 756	-1,0
Tuotot	€	-93 685	-104 000	-104 000	-104 000	-0	0,0
Toiminnan kulut yhteensä	€	1 187 117	1 168 833	1 174 676	1 174 676	5 843	0,5
Tuotot	€	-99 171	-104 000	-104 000	-104 000	-0	0,0
Tuottojen osuus kuluista (%)	%	8,4	8,9	8,9	8,9	0,0	-0,5
Netto	€	1 087 945	1 064 833	1 070 676	1 070 676	5 843	0,5

Viestit tilaajalle:

Museotoimen yleisökohteiden kävijämäärät ovat kasvaneet vuonna 2016 mm. Valtakunnallisen museokortin käyttöönoton vuoksi. Kävijämäärien kehitys jatkuu hyvänä edelleenkin. Kävijämäärien kasvu ei välttämättä näy pääsylipputulojen kasvuna museokortin laskutusjärjestelmän vuoksi. Pien-Toijolan museoalueen päärakennuksen katto saatiin korjattua kesällä 2016, joten kohde on yleisölle avoinna vuonna 2017 suunnitelmien mukaisesti. Museotoimen näkökulmasta merkittäviä kehittämismahdollisuuksia ovat uuden taidemuseon suunnittelu ja mahdollinen rakennustöiden aloittaminen 2017 sekä Sotahistoriakeskus –hanke. Kulttuurilaitosten valtionosuusjärjestelmään uusitaan. Valtionosuudet tulevat pienenemään jonkin verran myös Mikkelin kaupungin museoiden osalta.

Palvelu: Kirjastopalvelut

Vastuhenkilö: Virpi Launonen

		Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016	Talousarvio 2017 (lautakunta)	Talousarvio 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos-% 2017 / 2016
Pääkirjasto							
Pääkirjasto, lainat	<i>kpl</i>	490 425	510 000	480 000	480 000	-30 000	-5,9
€ / laina	<i>€/laina</i>	4,22	3,95	4,70	4,70	0,75	19,2
€ / toimintatunnit	<i>€/h</i>	763,98	754,56	836,34	836,34	81,78	10,8
Käynnit	<i>kpl</i>	312 225	335 000	312 000	312 000	-23 000	-6,9
€ / käynti	<i>€/käynti</i>	6,62	6,01	7,24	7,24	1,23	20,4
Aukiolotunnit viikossa	<i>h</i>	58	58	58	58	0	0,0
Pääkirjasto yhteensä	€	2 067 322	2 013 160	2 258 110	2 258 110	244 950	12,2
Tuotot yhteensä	€	-477 686	-482 600	-506 300	-506 300	-23 700	4,9
Netto	€	1 589 636	1 530 560	1 751 810	1 751 810	221 250	14,5

		Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016	Talousarvio 2017 (lautakunta)	Talousarvio 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos-% 2017 / 2016
Lähikirjastot							
Lähikirjastot, lainat	<i>kpl</i>	242 547	252 900	239 613	239 613	-13 287	-5,3
€ / laina	<i>€/laina</i>	5,09	4,90	4,44	4,44	-0,46	-9,4
€ / toimintatunnit	<i>€/h</i>	110,59	111,93	103,74	103,74	-8,19	-7,3
Käynnit	<i>kpl</i>	154 927	136 400	152 755	152 755	16 355	-12,0
€ / käynti	<i>€/käynti</i>	7,97	9,08	6,96	6,96	-2,12	-23,4
Aukiolotunnit viikossa	<i>h</i>	257	257	218	218	-39	-15,2
Lähikirjastot yhteensä	€	1 235 294	1 239 062	1 063 031	1 063 031	-176 031	-14,2
Tuotot yhteensä	€	-31 022	-25 000	-22 300	-22 300	2 700	-10,8
Netto	€	1 204 273	1 214 062	1 040 731	1 040 731	-173 331	-14,3
Kirjastot yhteensä							
Kirjastot yhteensä, lainat	<i>kpl</i>	752 724	762 900	719 613	719 613	-43 287	-5,7
€ / laina	<i>€/laina</i>	4,53	4,26	4,62	4,62	0,36	8,3
€ / lainaaja	<i>€/lainaaja</i>	165,26	149,39	167,21	167,21	17,82	11,9
Lainaajat / asukas (peittävyys)	%	38	40	36	36	-4	-8,8
Käynnit	<i>kpl</i>	477 180	471 400	464 755	464 755	-6 645	-1,4
€ / käynti	<i>€/käynti</i>	7,15	6,90	7,15	7,15	0,25	3,6
Bruttokulut / asukas	<i>€/asukas</i>	62,51	59,56	60,82	60,82	1,26	2,1
Verkkopalvelun käyttö		197 167	190 000	197 000	197 000	7 000	3,7
Asiantuntijapalvelut		849 550	727 400	819 360	819 360	91 960	12,6
Kirjastot yhteensä	€	3 413 403	3 252 222	3 321 141	3 321 141	68 919	2,1
Tuotot yhteensä	€	-508 930	-507 600	-528 600	-528 600	-21 000	4,1
Netto	€	2 904 473	2 744 622	2 792 541	2 792 541	47 919	1,7
Yhteis palvelupiste							
Yhteis palvelupiste yhteensä	€			155 823	155 823	155 823	
Tuotot yhteensä	€			0	0	0	
Netto	€			155 823	155 823	155 823	
Kirjastopalvelut yhteensä *)							
Toiminnan kulut yhteensä	€	4 016 515	3 750 316	3 990 400	3 990 400	240 084	6,4
Toiminnan tuotot yhteensä	€	-746 121	-626 000	-691 400	-691 400	-65 400	10,4
Tuottojen osuus kuluista (%)	%	19	17	17	17	0	
Netto	€	3 270 394	3 124 316	-3 299 000	-3 299 000	174 684	5,6

Viestit tilaajalle:

Kirjastojen palvelutaso ja saatavuus on voitu säilyttää vuoden 2016 tasolla. Aineistomäärä on voitu palauttaa lähes aikaisemmalle tasolle, mikä on vain hieman valtakunnallisen keskiarvon alapuolella.

*) Kirjastopalvelut yhteensä sisältää seutukirjaston luvut

Palvelu: Liikunta- ja nuorisopalvelut

Vastuuhenkilö: Antti Mattila

		Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016	Talousarvio 2017 (lautakunta)	Talousarvio 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos-% 2017 / 2016
Liikuntapalvelut							
Ulkoliikunta-alueet							
Ulkoliikunta-alueet, kpl	<i>kpl</i>	140	146	121	121	-25	-17,1
€ / alue	<i>€/alue</i>	11 711	11 760	14 023	14 023	2 263	19,2
€ / hoidettu m2	<i>€/m²</i>	18,71	19,17	874,20	874,20	855,03	4 460,6
Yhteensä	€	1 639 559	1 717 000	1 696 827	1 696 827	-20 173	-1,2
Tuotot	€	-62 027	-85 600	-85 600	-85 600	0	0,0
Netto	€	1 577 532	1 631 400	1 611 227	1 611 227	-20 173	-1,2

		Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016	Talousarvio 2017 (lautakunta)	Talousarvio 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos-% 2017 / 2016
Liikuntareitit							
Liikuntareitit, km	km	319	319	299	299	-20	-6,3
€ / km	€/km	339,05	433,86	445,15	445,15	11,29	2,6
Yhteensä	€	108 158	138 400	133 100	133 100	-5 300	-3,8
Tuotot	€	-35 247	-30 200	-30 200	-30 200	0	0,0
Netto	€	72 911	108 200	102 900	102 900	-5 300	-4,9
Jäähallit							
Käyttöaste %	%	76,27	77,33	84,30	84,30	6,98	9,0
€ / käyttötunti	€/h	189,42	192,42	175,98	175,98	-16,44	-8,5
Yhteensä	€	1 242 407	1 279 600	1 275 873	1 275 873	-3 727	-0,3
Tuotot	€	-243 214	-284 100	-274 100	-274 100	10 000	-3,5
Netto	€	999 193	995 500	1 001 773	1 001 773	6 273	0,6
Uimahallit							
Uimahallit, käynnit	kpl	164 530	141 000	141 000	141 000	0	0,0
€ / käynti	€/käynti	9,65	11,23	11,63	11,63	0,40	3,5
€ / käynti (netto)	€/käynti	6,81	7,22	8,16	8,16	0,94	13,1
€ / aukiolotunti	€/h	360,31	478,63	495,57	495,57	16,95	3,5
€ / aukiolotunti (netto)	€/h	254,28	307,80	348,02	348,02	40,22	13,1
Tuottojen osuus kuluista (%)	%	29,4	35,7	29,8	29,8	5,9	-16,6
Yhteensä	€	1 587 509	1 583 300	1 639 357	1 639 357	56 057	3,5
Tuotot	€	-467 140	-565 100	-488 100	-488 100	77 000	-13,6
Yhteensä (netto)	€	1 120 369	1 018 200	1 151 257	1 151 257	133 057	13,1
Sisäliikuntatilat						0	
Yhteensä	€	1 373 070	1 430 200	1 416 046	1 416 046	-14 154	-1,0
Tuotot	€	-161 344	-196 200	-196 200	-196 200	0	0,0
Netto	€	1 211 726	1 234 000	1 219 846	1 219 846	-14 154	-1,1
Liikuntapaikat yhteensä							
Liikuntapaikat, kustannukset yhteensä	€	5 950 703	6 148 500	6 161 203	6 161 203	12 703	0,2
Tuotot yhteensä	€	-968 972	-1 161 200	-1 074 200	-1 074 200	87 000	-7,5
Netto	€	4 981 731	4 987 300	5 087 003	5 087 003	99 703	2,0
€ / asukas	€/asukas	108,98	112,60	112,83	112,83	0,23	0,2
Liikuntatoiminta							
Liikuntatoiminta, käynnit	kpl	22 240	30 000	30 000	30 000	0	0,0
€ / käynti	€/käynti	3,88	5,25	5,39	5,39	0,15	2,8
Yhteensä	€	86 394	157 400	161 790	161 790	4 390	2,8
Tuotot	€	-17 076	-19 200	-19 200	-19 200	0	0,0
Netto	€	69 318	138 200	142 590	142 590	4 390	3,2
Seura- ja järjestötoiminta							
Seura- ja järjestötoiminta, seurojen määrä	kpl	49	45	45	45	0	0,0
Yhteensä	€	190 812	162 400	157 400	157 400	-5 000	-3,1
Tuotot	€	0	0	0	0	0	0,0
Netto	€	190 812	162 400	157 400	157 400	-5 000	-3,1
Liikuntapalvelut yhteensä							
Toiminnan kulut yhteensä	€	6 537 541	6 688 066	6 643 788	6 643 788	-44 277	-0,7
Tuotot	€	-1 038 365	-1 235 800	-1 110 700	-1 110 700	125 100	-10,1
€ / asukas	€/asukas	119,72	122,48	121,67	121,67	-0,81	-0,7
Tuottojen osuus kuluista (%)	%	15,88	18,48	16,72	16,72	1,76	-9,5
Netto	€	5 499 176	5 452 266	5 533 088	5 533 088	80 823	1,5

		Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016	Talousarvio 2017 (lautakunta)	Talousarvio 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos-% 2017 / 2016
Nuorisopalvelut							
Nuorisotilat, käynnit	<i>kpl</i>	23 293	22 000	22 600	22 600	600	2,7
€ / käynti	<i>€/käynti</i>	29,50	34,27	33,65	33,65	-0,62	-1,8
Avoimet ovet tuntia viikossa	<i>h</i>	151,1	151,7	144,8	144,8	-6,8	-4,5
Yhteensä	€	687 196	753 900	760 549	760 549	6 649	0,9
Tuotot	€	-11 095	-18 600	-18 600	-18 600	0	0,0
Netto	€	676 100	735 300	741 949	741 949	6 649	0,9
Leirikeskukset							
Leirikeskukset, käynnit	<i>kpl</i>	460	120	300	300	180	150,0
€ / käynti	<i>€/käynti</i>	8,98	60,83	12,33	12,33	-48,50	-79,7
Yhteensä	€	4 132	7 300	3 700	3 700	-3 600	-49,3
Tuotot	€	0	-4 900	-4 900	-4 900	0	0,0
Netto	€	4 132	2 400	-1 200	-1 200	-3 600	-150,0
Nuorisotoiminta							
Nuorisotoiminta, käynnit	<i>kpl</i>	1 562	2 500	2 500	2 500	0	0,0
€ / käynti	<i>€/käynti</i>	11,03	18,40	18,45	18,45	0,05	0,3
Yhteensä	€	17 232	46 000	46 122	46 122	122	0,3
Tuotot	€	-2 755	-7 700	-7 700	-7 700	0	0,0
Netto	€	14 477	38 300	38 422	38 422	123	0,3
Järjestöjen nuorisotoiminta							
Järjestöjen nuorisotoiminta, avustettuja järjestöjä	<i>kpl</i>		25			-25	
Yhteensä	€	165 583	188 000	163 400	163 400	-24 600	-13,1
Tuotot	€	-20 084	-30 000	-30 000	-30 000	0	0,0
Netto	€	145 499	158 000	133 400	133 400	-24 600	-15,6
Erityisnuorisotyö							
Erityisnuorisotyö yhteensä	€	208 272	250 400	258 428	258 428	8 028	3,2
Tuotot	€	-165 854	-180 000	-171 000	-171 000	9 000	-5,0
Netto	€	42 418	70 400	87 428	87 428	17 028	24,2
Nuorisotyö yhteensä							
Toiminnan kulut yhteensä	€	1 407 312	1 517 647	1 467 121	1 467 121	-50 526	-3,3
€ / alle 29-vuotias asukas	<i>€/asukas</i>	82,07	88,50	85,56	85,81	-2,69	-3,0
Tuotot	€	-257 049	-281 400	-240 200	-240 200	41 200	-14,6
Tuotot % kuluista	%	18,3	18,5	-16,37	-16,37	1,8	-9,7
Netto	€	1 150 263	1 236 247	1 226 921	1 226 921	-9 326	-0,8
Toimintakulut	€	7 944 852	8 205 713	8 110 910	8 110 910	-94 803	-1,2
Toimintatuotot	€	-1 295 414	-1 517 200	-1 350 900	-1 350 900	166 300	-11,0
Toimintakate	€	6 649 438	6 688 513	6 760 010	6 760 010	71 497	1,1

Viestit tilaajalle:

Uimahallien siivous ostetaan jatkossa sisäisesti ruoka- ja puhtauspalveluilta. Siivoushenkilöstö siirtyy kokonaisuudessaan liikunta- ja nuorisopalveluilta ruoka- ja puhtauspalveluihin. Talousarviossa tähän on varauduttu poistamalla siivoojien palkkakulut sekä muut siivouskulut, ja varauduttu siivouksen ostoon sisäisten palvelujen ostoissa. Samoin toimittu niiden nuorisotilojen kanssa, joihin vielä siivous ostettiin ulkoa. Jatkossa kaikkien nuorisotilojen siivous ostetaan sisäisesti.

Naisvuoren uimahallin kuluja ja tuloja on vähennetty, koska halli on osan vuodesta kiinni peruskorjauksen vuoksi. Sisäistä vuokraa on kohtuullistettu ensi vuodelle. Vuoden 2018 talousarvioon hallin kaikki kulut vuokrataan, mutta myös tuloineen, tulee taas sisällyttää kokonaisuudessaan.

Jotta talousarvioraamiin päästiin, jouduttiin ennakoimaan Siekkilän koulun liikuntatiloista luopumista etuajassa. Talousarvioon sisällytettyjen toimenpiteiden mukaan molemmista tiloista luovutettiin kuuden kuukauden irtisanomisajan jälkeen 30.6.2017. Toimenpiteet johtuvat osittain sisäisten vyörytyserien lisääntymisestä.

Otavan nuorisotalon toiminta siirretään palveluverkkoselvityksen mukaisesti Otavan kirjaston kanssa samoihin tiloihin. Huonokuntoisesta nuorisotalosta luovutaan. Tavoiteltu tilojen yhteiskäyttö etenee ja uudenlainen nuorisotoiminta mahdollistuu.

Palvelu: Kaupunginorkesteri
Vastuuhenkilö: Nikke Isomöttönen

		Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016	Talousarvio 2017 (lautakunta)	Talousarvio 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos-% 2017 / 2016
Orkesteritoiminta, konsertit ja esitykset	<i>kpl</i>	60	38	45	45	7	18,4
€ / konsertti	<i>€/konsertti</i>	16 507	23 878	21 778	21 778	-2 101	-8,8
Kuulijoiden määrä	<i>kpl</i>	15 862	8 000	9 500	9 500	1 500	18,8
€ / kuulija	<i>€/kuulija</i>	62	113	103	103	-10	-8,5
Kuulijoiden määrä / konsertit ja esitykset	<i>kpl/konsertti</i>	264	211	211	211	0	0,0
Toiminnan kulut yhteensä	€	990 403	907 381	980 001	980 001	72 619	8,0
Tuotot	€	-168 484	-107 000	-107 000	-107 000	0	0,0
Tuotot % kuluista	%	17,01	11,79	10,92	10,92	-1	-8,5
Netto	€	821 919	800 381	873 001	873 001	72 619	9,1

Viestit tilaajalle:

Orkesterin toimintamahdollisuudet ovat palautumassa lähelle vuoden 2015 tasoa. Vuonna 2017 voidaan käyttää jonkin verran enemmän vierailevia kapellimestareita ja solisteja ja järjestää enemmän konsertteja kuin vuonna 2016. Saimaa Sinfonietta-yhteistyön ja -brändin kehittäminen Lappeenrannan kaupunginorkesterin kanssa on strateginen valinta. Näillä toimilla pyritään parantamaan konserttitarjonnan monipuolisuutta, millä on vaikutusta yleisömääriin ja tulotavoitteiden saavuttamiseen. Sisäisten veloitusten suuren kasvun ja hallintopalvelukeskuksen veloitusten vuoksi määrärahoista kuitenkin aiempaa suurempi osa kohdistuu muuhun kuin konserttitoimintaan. Jotta orkesterista saadaan ylläpitäjän sijoitusta vastaava hyöty, sille on varmistettava ammattiorkesteritoiminnan vaatimat resurssit. Käynnissä olevaa orkesterien, teatterien ja museoiden valtionosuusrahoituksen uudistustyötä ja sen vaikutuksia tulee seurata tarkasti.

Tekninen lautakunta

Tekninen lautakunta tuottaa kaupunkilaisille ja elinkeinoelämälle viihtyisän elin- ja toimintaympäristön puitteet suunnittelemalla, rakentamalla ja ylläpitämällä kiinteistöjä ja yhdyskuntateknisiä verkostoja sekä viher- ja virkistysalueita. Tarjotaan tilaratkaisuja asiakkaille, edistetään toimitilojen käytön tehokkuutta ja ylläpidon taloudellisuutta sekä vastataan kiinteistöjen arvon säilymisestä.

Teknisen lautakunnan alaiset tulosalueet ovat:

- hallinto (johtamisen tukipalvelut, projektit, maankäyttö, Kyytineuvo)
- kaupunkisuunnittelu (kaavoitus)
- mittaus ja kiinteistöt (mittaus, metsät ja vesialueet)
- kaupunkiympäristö (yhdyskuntatekniikka ja ympäristö, lentoasema, ympäristövastuut)
- tilakeskus

Palvelusuunnitelma

Tekninen lautakunta vastaa toimialansa viranomaistehtävistä, omistajahallintatehtävistä sekä palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta. Teknisen lautakunnan tavoitteena on tuottaa kaavoitus-, mittaus- ja kartastopalveluja sekä hankkia ja luovuttaa maata taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Lisäksi teknisen lautakunnan palveluihin kuuluvat yhdyskuntateknisten palveluiden ylläpito ja rakennuttaminen, joukkoliikenteen palveluiden organisointi, lentoaseman ylläpito ja kauppatorin hallinnointi sekä palveluiden järjestäminen. Tilakeskus huolehtii tilojen vuokraamisesta, hankkimisesta, myymisestä ja purkamisesta.

ASUKKAIDEN OSALLISTAMINEN HYVINVOINNIN TUOTTAMISEEN

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Sairastavuusindeksi	Huolehditaan kevyenliikenteen väylien ja jalkakäytävien teknisestä kunnosta ja kunnossapidosta. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää rakenteiden ja päällysteiden uusimista (5-7 km / vuosi) sekä riittävästä kunnossapitotasosta huolehtimista.	Kunnossapitopäällikkö
Sairastavuusindeksi	Huolehditaan keskeisten (tunnistettujen) puistojen viihtyisyydestä. Pusikoiden ja puuston raivaamisella varmistetaan käyttäjäkokemus sosiaalisesti turvallisesta tilasta aktiivisimmin käytössä olevien virkistysalueiden (ranta-alueet, puistot, siirtymät) osalta.	Kaupunginpuutarhuri ja metsätalousinsinööri

LUONNON JA YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Luokitelluista pohjavesimuodostumista hyvässä tai erinomaisessa kunnossa olevien muodostumien osuus (%)	Kaupunki toimii aktiivisesti omissa kohteissaan PIMA - maiden puhdistamiseksi (ns. Shell-tontti, Veturitallit, jne.) ja rakentamisen mahdollistamiseksi.	Kehitysinsinööri
Kasvihuonepäästöt Tavoite 5,5	Helposti ja keskeytymättömästi ajettavalla kevyenliikenteen verkostolla lisätään koulu- ja työpaikkaliikennettä. Green Lines -tähtiverkon (painopiste keskustan osayleiskaavassa) luominen ja strategian laatiminen sekä kevyenliikenteen väylästä lisääminen rakentamalla. VT 5 yhteysväli Mli-Juva hankkeen yhteydessä toteutetaan laajamittaisia kevyen liikenteen uusi järjestelyjä. Edunvalvonnassa huolehditaan Suomenniemen keskustan yhdistämistä kevyen liikenteen järjestelyillä valtatie 13 varten.	Liikenneinsinööri
Ekologinen jalanjälki	Energiasäästöhankeet - energiainvestoinneissa avustusten maksimointi - uuden KETS-sopimuksen täytäntöönpano - määrärahojen kohdentaminen elinkaarikustannuksiltaan kannattaviin hankkeisiin - o energiainvestointitoimenpideohjelma 2016 – 2017 Uusiutuvan energian käyttö - aurinkoenergian hyödyntäminen - lämpöpumpputekniikan hyödyntäminen Puurakentaminen ja energiatehokkaat tilaratkaisut - Rantakylän koulun uudisosan rakentaminen energiatehokkaana ja uusiutuvaa energiaa hyödyntävänä talona - uusien päiväkotien rakentaminen A-energialuokan/"joutsenlippu"-taloina Energiatehokas rakentaminen - uusien rakentamismääräysten mukaisten energiatehokkuusvaatimusten huomioiminen	Kiinteistöjohtaja/ energia-insinööri Energiainsinööri Energiainsinööri Rakennuttajat/ energiainsinööri Rakennuttajat
Kaatopaikalle penkkaan loppusijoitetun jätteen määrä asukasta kohden laskettuna kg/asukas	Kaupungilla purkuun tulevien rakennusten materiaalien uusiokäyttö - yhteistyö hallintokuntien, Ekotorin, toimintakeskuksen, Metsäsairila Oy:n ja Etelä-Savon rakennusperintöyhdistyksen kanssa	Toimistorakennusmestari/ rakennuttajat
Korjausvelka kaupungin omistamien kiinteistöjen osalta euroa/asukas	Vuosittain tarkistettu kiinteistöjen C-salkun realisointisuunnitelma ja sen toteutus - palveluverkkoselvitysten toimenpiteiden toteutus - tilojen käytön tehokkuus -> entistä suuremmasta kiinteistömassasta luopuminen mm. purkamisen lisääminen - Käytöstä poistettujen kiinteistöjen aktiivinen myynti Investointimäärärahat - korjausvelan hallinta Ylläpitoresurssit - kunnossapidon tason nosto (ilman C-salkkua)	Kiinteistöjohtaja

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Asiakastytytyväisyystutkimus - puistojen hoito tavoite 4 (asteikko 1-4), 2016 lähtötaso 3,50 - liikenneväylien hoito 4 (asteikko 1-4), lähtötaso 3,11	Kaupunginosaseurojen, aluejohtokuntien ja muiden toimijoiden aktiivisuutta oman alueensa ja erityisten kaupunginosakohteiden siistimistalkoissa tuetaan. Kaupunki osallistuu osaltaan siistimis- ja raivausjätteiden poiskuljetukseen kustannuksellaan.	Kaupunginpuutarhuri
	Uudelleen rajatut urakkakokonaisuuksien työt saadaan stabiloitua. Valvonnan tuloksien luettavuutta ja korjaavia toimenpiteitä palvelun tuottajien kanssa parannetaan.	Kunnossapitopäällikkö

Talous

Tekninen lautakunta yhteensä

	TP 2015	TA 2016	Ltk esitys 2017	TA 2017
Toimintatulot	39 579 787	37 968 100	40 535 319	40 535 319
Toimintamenot	-33 042 975	-33 043 779	-35 190 699	-35 190 699
Toimintakate (netto)	6 536 812	4 924 321	5 344 620	5 344 620

* teknisen lautakunnan luvut sisältävät aiemmin taseyksikkönä toimineen Tilakeskuk-
sen luvut

Tekninen lautakunta (ilman Tilakeskusta)

	TP 2015	TA 2016	Ltk esitys 2017	TA 2017
Toimintatulot	6 789 223	5 666 400	8 397 319	8 397 319
Toimintamenot	-17 267 772	-15 974 278	-18 308 441	-18 308 441
Toimintakate (netto)	-10 478 549	-10 307 878	-9 911 122	-9 911 122

Kohderahoitteinen
Tilakeskus

TP 2015	TA 2016	Ltk esitys 2017	TA 2017
---------	---------	--------------------	------------

Myyntitulot				
Valmistus omaan käyttöön	217 927		265 000	265 000
Muut tulot	32 572 636		31 869 700	31 869 700
Tuet ja avustukset	0		3 300	3 300
Toimintatulot	32 790 563	32 301 700	32 138 000	32 138 000
Materiaalit ja palvelut	-11 786 429		-13 082 800	-13 082 800
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 531 782		-5 998 900	-5 998 900
Palvelujen ostot	-6 254 647		-7 083 900	-7 083 900
Henkilöstömenot	0		-987 358	-987 358
Palkat ja palkkiot	0		-615 500	-615 500
Henkilösivukulut			-371 858	-371 858
Muut menot	-2 917 457		-2 812 100	-2 812 100
Toimintamenot	-14 703 886	-17 069 500	-16 882 258	-16 882 258
Toimintakate (netto)	18 086 677	15 232 200	15 255 742	15 255 742
Rahoitustulot ja -menot netto	-4 836 804			
Poistot	-7 492 792			

Palvelut tuotteittain

Palvelu: Projektit
Vastuuhenkilö: Timo Rissanen

		TP 2015	TA 2016	TA 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos % 2017 - 2016
Projektien hallinto						
Kulut	€	57 656	54 964	54 604	-360	-0,7
Tuotot	€	0	0	0	0	
Netto	€	57 656	54 964	54 604	-360	-0,7
Strategiset projektit						
Kulut	€	131 276	433 248	389 105	-44 142	-10,2
Tuotot	€	-30 337	0	0	0	
Netto	€	100 939	433 248	389 105	-44 142	-10,2
Asuntomessut						
Kulut	€	272 468	977 070	1 411 984	434 914	44,5
Tuotot	€	0	0	-600 000	-600 000	
Netto	€	272 468	977 070	811 984	-165 086	-16,9
Projektit yhteensä						
Kulut	€	461 400	1 465 282	1 855 694	390 412	26,6
Tuotot	€	-30 337	0	-600 000	-600 000	
Netto	€	431 064	1 465 282	1 255 694	-209 588	-14,3

Viestit tilaajalle:

Projektihoitoyksikkö tukee ohjelmajohtamista (Ympäristön hyvinvointiohjelma), käynnistää ja valvoo strategiset projektit, muodostaa projektiorganisaatiot sekä hallinnoi projektien ulkopuolisen rahoituksen hankinnan ja huolehtii projektien talouden ylläpidosta.

Palvelu: Joukkoliikenne
Vastuuhenkilö: Liisa Heikkinen

		TP 2015	TA 2016	TA 2017	Muutos 2017 -2016	Muutos % 2017 - 2016
Valtionapuliikenne						
Korttilatausten lukumäärä	<i>kpl</i>	10 937	11 500	9 500	-2 000	-17,4
€/korttilataus	<i>€/korttilataus</i>	76,9	100,8	142,0	41,2	40,8
Joukkoliikenteen kulut yhteensä/asukas	€	15,4	21,2	24,7	3,5	16,3
Yhteensä (€)	€	841 415	1 159 372	1 348 856	189 484	16,3
Tuotot	€	-412 626	-475 000	0	475 000	-100,0
Netto	€	428 789	684 372	1 348 856	664 484	97,1
Muut lipputuotteet						
Joukkoliikennepalveluiden kulut yhteensä	€	37 233	62 090	17 115	-44 974	-72,4
Kulut yhteensä / asukas	<i>€/asukas</i>	0,7	1,1	0,3	-0,8	-72,4
Tuotot	€	0,00	0,00	0,00	0	
Netto	€	37 233	62 090	17 115	-44 974	-72,4
Joukkoliikenne						
Korttilatausten lukumäärä	<i>kpl</i>	24 927	26 400	24 800	-1 600	-6,1
€/korttilataus	<i>€/korttilataus</i>	79,2	86,8	94,1	7,3	8,4
Joukkoliikenteen kulut yhteensä/asukas	€	36,1	42,0	42,7	0,8	1,8
Yhteensä (€)	€	1 973 409	2 291 820	2 333 819	41 999	1,8
Tuotot	€	-412 626	-475 000	-1 204 000	-729 000	153,5
Netto	€	1 560 783	1 816 820	1 129 819	-687 001	-37,8
Kutsutaksi						
Asiakasmäärä	<i>kpl</i>	4 460,00	3 800,00	4 500,00	700	18,4
€/asiakas	€	6,86	15,91	12,50	-3,4	-21,4
Kutsutaksin kulut yhteensä/asukas	<i>€/asukas</i>	0,56	1,11	1,03	-0,1	-6,9
Yhteensä (€)	€	30 588,05	60 441,19	56 267,59	-4 174	-6,9
Tuotot	€	0,00	0,00	0,00	0	
Netto	€	30 588,05	60 441,19	56 267,59	-4 174	-6,9
Waltti-liikenne						
Joukkoliikenteen kulut yhteensä/asukas	€	0	0	2,0	2,0	
Yhteensä (€)	€	0	0	108 508	108 508	
Tuotot	€	0	0	-1 204 000	-1 204 000	
Netto	€	0	0	-1 095 492	-1 095 492	
Joukkoliikennepalvelut yhteensä						
Joukkoliikennepalveluiden kulut yhteensä	€	2 003 997	2 352 261	2 390 086	37 825	1,6
Kulut yhteensä / asukas	<i>€/asukas</i>	36,7	43,1	43,8	0,7	1,6
Tuotot	€	-412 626	-475 000	-1 204 000	-729 000	153,5
Netto	€	1 591 371	1 877 261	1 186 086	-691 175	-36,8

Viestit tilaajalle:

Koko joukkoliikenne on waltti-liikennettä. Erillisenä kohtana on waltti-tuotot.

Palvelu: Kaupunkisuunnittelu
Vastuuhenkilö: Ilkka Tarkkanen

		TP 2015	TA 2016	TA 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos % 2017 - 2016
Yleiskaavoitus						
Bruttokulut / asukas	€	6,8	8,5	8,0	-0,5	-6,2
Bruttokulut / hyväksytyt kaavat (kpl)	€/kpl	185 353	232 096	435 188	203 092	87,5
Bruttokulut / hyväksytyt kaavat (ha)	€/ha	848,7	99,8	93,6	-6,2	-6,2
Hyväksytyt kaavat (kpl)	kpl	2,0	2,0	1,0	-1,0	-50,0
Hyväksytyt kaavat (ha)	ha	436,8	4 650,0	4 650,0	0,0	0,0
Yhteensä (€)	€	370 706	464 192	435 188	-29 004	-6,2
Tuotot	€	0	0	0	0	
Netto	€	370 706	464 192	435 188	-29 004	-6,2
Asemakaavoitus						
Bruttokulut / asukas	€/asukas	6,0	6,4	6,1	-0,3	-4,7
Bruttokulut / hyväksytyt kaavat (kpl)	€/kpl	47 022	69 533	55 194	-14 338	-20,6
Bruttokulut / hyväksytyt kaavat (ha)	€/ha	2 318	2 634	2 490	-144	-5,5
Bruttokulut / hyväksytyt kaavat (k-m ²)	€/k-m ²	2,1	1,4	1,0	-0,4	-29,0
Hyväksytyt kaavat (kpl)	kpl	7,0	5,0	6,0	1,0	20,0
Hyväksytyt kaavat (ha)	ha	142,0	132,0	133,0	1,0	0,8
Hyväksytyt kaavat (k-m ²)	k-m ²	157 520	252 000	338 000	86 000	34,1
Yhteensä (€)	€	329 156	347 663	331 165	-16 497	-4,7
Tuotot	€	0	0	0	0	
Netto	€	329 156	347 663	331 165	-16 497	-4,7
Muut palvelut						
€ / asukas	€/asukas	2,6	1,1	1,4	0,3	23,1
Yhteensä (€)	€	142 327	60 981	75 075	14 094	23,1
Tuotot	€	37	-60 000	0	60 000	-100,0
Netto	€	142 364	981	75 075	74 094	7 554,3
Kaavoituspalvelut yhteensä						
Kulut yhteensä	€	842 189	872 835	841 429	-31 407	-3,6
Kulut yhteensä / asukas	€/asukas	15,4	16,0	15,4	-0,6	-3,6
Tuotot	€	37	-60 000	0	60 000	-100,0
Netto	€	842 226	812 835	841 429	28 593	3,5

Palvelu: Mittaus ja kiinteistöt
Vastuuhenkilö: Jukka Piispa

		TP 2015	TA 2016	TA 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos % 2017 - 2016
Maastotietopalvelut						
Kunnan maapinta-ala	km ²	2 550	2 550	2 550	0	0,0
€ / kunnan maapinta-ala (km ²)	€/km ²	169,7	166,9	154,2	-12,7	-7,6
€ / asukas	€/asukas	7,9	7,8	7,2	-0,6	-7,6
Yhteensä (€)	€	432 837	425 651	393 172	-32 478,7	-7,6
Tuotot	€	-20 104	-20 000	-20 000	0,0	0,0
Netto	€	412 732	405 651	373 172	-32 478,7	-8,0
Paikkatietopalvelut						
Ylläpidettävä alue	km ²	152	152	152	0	0,0
€ / ylläpidettävä alue (km ²)	€/km ²	2 432,1	2 442,0	2 496,8	54,8	2,2
€ / asukas	€/asukas	6,8	6,8	7,0	0,2	2,2
Yhteensä (€)	€	369 679	371 184	379 508	8 324,7	2,2
Tuotot	€	-62 528	-80 000	-85 000	-5 000,0	6,3
Netto	€	307 151	291 184	294 508	3 324,7	1,1

		TP 2015	TA 2016	TA 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos % 2017 - 2016
Kiinteistöinsinööripalvelut						
Rekisteröidyt kiinteistöt	<i>kpl</i>	85	50	50	0	0,0
€ / rekisteröidyt kiinteistöt	<i>€/kiinteistö</i>	3 486,4	5 385,8	5 560,7	174,9	3,2
€ / asukas	<i>€/asukas</i>	5,4	4,9	5,1	0,2	3,2
Yhteensä (€)	€	296 342	269 289	278 033	8 743,3	3,2
Tuotot	€	-78 793	-50 000	-50 000	0,0	0,0
Netto	€	217 549	219 289	228 033	8 743,3	4,0
Tonttipalvelut						
Operoidut kiinteistöt	<i>kpl</i>	133	200	200	0	0,0
€ / operoidut kiinteistöt	<i>€/kiinteistö</i>	504,0	549,1	848,7	299,6	54,6
€ / asukas	<i>€/asukas</i>	1,2	2,0	3,1	1,1	54,6
Yhteensä (€)	€	67 033	109 821	169 732	59 911,5	54,6
Tuotot	€	-3 210 533	-2 873 000	-2 893 000	-20 000,0	0,7
Netto	€	-3 143 500	-2 763 179	-2 723 268	39 911,5	-1,4
Kiinteistö- ja mittauspalvelut yhteensä						
Kulut yhteensä	€	1 165 891	1 175 944	1 220 445	44 500,8	3,8
Kulut yhteensä	<i>€/asukas</i>	21,4	21,5	22,4	0,8	3,8
Tuotot	€	-3 371 959	-3 023 000	-3 048 000	-25 000,0	0,8
Netto	€	-2 206 067	-1 847 056	-1 827 555	19 500,8	-1,1

Viestit tilaajalle:

Selvitetään nykyisten kartasto- ja paikkatietojärjestelmien kehittämistä/korvaamista kustannustehokkaalla, tulevaisuuden tarpeet ja resurssit huomioon ottavalla kokonaisratkaisulla. Lokakuussa 2016 kartasto- ja paikkatietojärjestelmissä käyttöön otettu valtakunnallinen N2000-korkeusjärjestelmä otetaan käyttöön myös Haukivuoren alueella. Kaupungin pientalotonttien luovutustoiminnassa otetaan käyttöön asuntomessujen tonttihaussa käytössä ollut digitaalinen tonttien esittely- ja hakusovellus. Maaomaisuusrekisterin perusparannustyötä pyritään aloittamaan, jotta rekisterien käyttöä saadaan tehostettua. Kaupungin taso- ja korkeuskiintopisteiden (n.3000 kpl) pisteselykortit muutetaan digitaaliseen muotoon, ja esitetään vapaasti kaupungin karttapalvelussa.

Palvelu: Metsät ja vesialueet

Vastuhenkilö: Annamari Huttunen

		TP 2015	TA 2016	TA 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos % 2017 - 2016
Talousmetsät						
Metsät, ha	<i>ha</i>	5 112	5 112	5 112	0	0,0
€/ha	<i>€/ha</i>	25,5	34,8	39,9	5,1	14,6
Yhteensä (€)	€	130 335	178 106	204 154	26 048	14,6
Tuotot	€	-900 296	-991 000	-991 000	0	0,0
Netto	€	-769 962	-812 894	-786 846	26 048	-3,2
Taajamametsät						
Metsät, ha	<i>ha</i>	1 647	1 647	1 647	0	0,0
€/ha	<i>€/ha</i>	138,7	157,6	161,0	3,4	2,2
Yhteensä (€)	€	228 471	259 526	265 207	5 681	2,2
Tuotot	€	-255 399	-120 000	-115 000	5 000	-4,2
Netto	€	-26 928	139 526	150 207	10 681	7,7
Palvelut ja monikäyttö						
Yhteensä (€)	€	264 654	166 975	217 098	50 123	30,0
Tuotot	€	-98 104	-49 700	-121 000	-71 300	143,5
Netto	€	166 550	117 275	96 098	-21 177	-18,1
Metsät ja vesialueet yhteensä						
Metsät, ha	<i>ha</i>	6 759	6 759	6 759	0	0,0
€/ha	<i>€/ha</i>	92,2	89,5	101,6	12,1	13,5
Yhteensä (€)	€	623 460	604 607	686 458	81 851	13,5
Tuotot	€	-1 253 799	-1 160 700	-1 227 000	-66 300	5,7
Netto	€	-630 339	-556 093	-540 542	15 551	-2,8

Viestit tilaajalle:

Asuntomessualueen C-alueiden hoitotoimet viimeistellään, rakentamisen tarvitsemat puiden poistot tehdään ja tienvarsinäkyymiä siistitään resurssien puitteissa. Ristiinan taajamametsien hoitosuunnitelma valmistuu Xamkin metsätalouden laitoksen yhteistyön tuloksena. Jatketaan taajamametsien hoito-ohjelmaa sekä talousmetsien tehostettua taimikonhoitoa sekä ensiharvennuksia.

Palvelu: Kunnallistekniikan suunnittelu ja rakennuttaminen sekä liikennesuunnittelu

Vastuuhenkilö: Maini Väisänen

		TP 2015	TA 2016	TA 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos 2017 - 2016
Suunnittelu						
Kadut, sis. liikennesuunnittelun	€	357 208	497 958	522 020	24 062	4,8
Puistot ja leikkikentät	€	116 077	129 499	132 771	3 272	2,5
Suunnittelun kulut yhteensä/asukas	€/asukas	9,1	12,0	12,6	1	4,4
Yhteensä (€)	€	495 593	657 273	685 866	28 593	4,4
Tuotot	€	-121 942	-101 970	-66 720	35 250	-34,6
Netto	€	373 652	555 303	619 146	63 843	11,5
Rakennuttaminen						
Kadut	€	221 069	159 694	177 635	17 941	11,2
Puistot ja leikkikentät	€	67 387	65 444	66 232	788	1,2
Rakennuttamisen kulut yhteensä/asukas	€/asukas	5,6	4,4	4,7	0	7,6
Yhteensä (€)	€	302 997	240 299	258 596	18 296	7,6
Tuotot	€	-86 103	-165 000	-39 000	126 000	-76,4
Netto	€	216 894	75 299	219 596	144 296	191,6
Suunnittelu- ja rakennuttaminen yht.						
Kulut yhteensä	€	798 590	897 572	944 462	46 889	5,2
Kulut yhteensä / asukas	€/asukas	14,6	16,4	17,3	1	5,2
Tuotot	€	-208 045	-266 970	-105 720	161 250	-60,4
Netto	€	590 545	630 602	838 742	208 139	33,0

Viestit tilaajalle:

Suunnittelu ostetaan pääosin ulkoa. Vihersuunnittelu ja pienet kiireelliset rakennuskohteet suunnitellaan itse.

Rakennuttamispalvelua ostetaan ulkoa pilaantuneiden maa-alueiden puhdistustöihin ja suuriin hankkeisiin täydentämään omaa rakennuttamista.

Palvelu: Liikenneväylät

Vastuuhenkilö: Päivi Turkki

		TP 2015	TA 2016	TA 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos % 2017 - 2016
Liikenneväylien kunnossapito						
Hoidetut liikenneväylät (m²)	m²	2 727 220	2 727 220	2 821 067	93 847	3,4
Kesäkunnossapito (€ / m²)	€/m²	0,4	0,4	0,3	0	-12,3
Talvikunnossapito (€ / m²)	€/m²	0,7	0,8	0,8	0	-1,0
Kunnossapito yhteensä (€ / m²)	€/m²	1,4	1,5	1,5	0	-2,2
Liikenneväylien kunnossapito yhteensä	€	3 933 642	4 078 501	4 128 194	49 693	1,2
Tuotot	€	-45 406	-40 000	-43 000	-3 000	7,5
Netto	€	3 888 235	4 038 501	4 085 194	46 693	1,2
Katuvalaistus ja liikenteenohjauslaitteet						
Valaisimet (kpl)	kpl	11 640	11 640	12 587	947	8,1
€ / valaisin	€/kpl (valaisin)	116	116	109	-7	-5,7
Ohjauslaitteet (kpl)	kpl	26	27	27	0	0,0
€ / ohjauslaite	€/kpl (valaisin)	3 911	4 536	3 607	-929	-20,5
Yhteensä (€)	€	1 207 269	1 471 786	1 472 682	896	0,1
Tuotot	€	-5 518	0	0	0	0,0
Netto	€	1 201 751	1 471 786	1 472 682	896	0,1

		TP 2015	TA 2016	TA 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos % 2017 - 2016
Muut palvelut						
€/asukas	€/asukas	3,5	4,6	3,6	-1	-21,4
Yhteensä (€)	€	189 853	248 599	195 367	-53 233	-21,4
Tuotot	€	-111 663	-136 400	-131 400	5 000	-3,7
Netto	€	78 190	112 199	63 967	-48 233	-43,0
Liikenneverkot yhteensä						
Kulut yhteensä	€	5 330 764	5 798 886	5 796 243	-2 643	-0,1
Kulut yhteensä / asukas	€/asukas	98	106	106	0	-0,1
Tuotot	€	-162 588	-176 400	-174 400	2 000	-1,1
Netto	€	5 168 176	5 622 486	5 621 843	-643	0,0

Viestit tilaajalle:

Liikenneväylät pidetään turvallisina ja ajokuntoisina. Kevyen liikenteen käytettävyyttä parannetaan mm. talvipyöräilyreittikokeilulla. Talvipyöräilyreitillä tehdään tehostettua talvikunnossapitoa. Elohopealampujen vaihdolla ja ohjauslaitteiden nykyaikaistamisella tavoitellaan energiasäästöjä.

Hoidettujen liikennealueiden neliömäärien kasvuun on syynä digitaalisella karttaohjelmalla laskettujen neliömäärien tarkistus sekä Ristiinan ja Suomenniemen alueen kaupungille kuuluvien liikenneväylien neliöt, joita ei ollut tarkasti laskettu aikaisemmissa luvuissa. Uusia alueita ovat Kirkonvarkauden asuinalue, Karkialampi ja Raviradantie uudet parkkialueet.

Palvelu: Viheralueet

Vastuhenkilö: Marko Vuorinen

		TP 2015	TA 2016	TA 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos % 2017 - 2016
Puistojen hoito ja ylläpito						
Puistojen hoito ja ylläpito, m ²	m ²	888 237	888 237	1 110 132	221 895	25,0
2. hoitoluokan puistot, m ²	m ²	287 877	287 877	334 503	46 626	16,2
2. hoitoluokan puistot (€/m ²)	€/m ²	1,9	2,2	2,2	0	-2,2
3. hoitoluokan puistot, m ²	m ²	600 360	600 360	775 629	175 269	29,2
3. hoitoluokan puistot (€/m ²)	€/m ²	0,3	0,3	0,3	0	-5,8
Puistojen hoito ja ylläpito yhteensä (€/m ²)	€/m ²	1,2	1,2	1,1	0	-7,7
Muu maisemanhoito (€/m ²)	€/m ²	0,08	0,07	0,03	0	-49,0
Yhteensä (€)	€	1 020 811	1 060 341	1 222 730	162 388	15,3
Tuotot	€	-14 976	-14 300	-10 000	4 300	-30,1
Netto	€	1 005 834	1 046 041	1 212 730	166 688	15,9
Muut palvelut						
€/asukas	€/asukas	0,7	1,5	0,8	-1	-42,6
Yhteensä (€)	€	39 008	80 156	46 032	-34 124	-42,6
Tuotot	€	-635	-1 300	0	1 300	-100,0
Netto	€	38 373	78 856	46 032	-32 824	-41,6
Viheraluepalvelut yhteensä						
Kulut yhteensä	€	1 059 819	1 140 497	1 268 761	128 264	11,3
Kulut yhteensä/asukas	€/asukas	19,4	20,9	23,2	2	11,3
Tuotot	€	-15 611	-15 600	-10 000	5 600	-35,9
Netto	€	1 044 207	1 124 897	1 258 761	133 864	11,9

Viestit tilaajalle:

Asuntomessukesällä 2017 panostetaan erityisesti puhtaanapitoon ja messualueittien hoitoon sekä viihtyisyyteen.

Viheralueiden neliömäärien kasvuun on syynä digitaalisella karttaohjelmalla laskettujen neliömäärien tarkistus.

Uusia ylläpidettäviä viheralueita on Kirkonvarkauden asuinalueella ja Karkialammilla. Leikkipaikkaohjelman mukaisesti on myös muutamien leikkipaikkojen käyttötarkoitusta muutettu. Kaupunginosaseuroja ja kaupunkilaisia kannustetaan edelleen talkoisiin ja ympäristön siistimiseen. Keväisin järjestetään Mikkeli siistiksi -kampanja ja asukkaille on laadittu lähiympäristön omatoimisen siistimisen perisäännöt sekä vieraslajien torjuntaohjeet. Taajamametsät sisältyvät metsät ja vesialueet -yksikön taulukkoon.

Palvelu: Satamat
Vastuuhenkilö: Maini Väisänen

		TP 2015	TA 2016	TA 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos 2017 - 2016
Kulut yhteensä/asukas	€/asukas	1,7	1,9	2,6	0,8	40,7
Yhteensä (€)	€	91 254	102 061	143 610	41 549	40,7
Tuotot	€	-39 982	-37 800	-35 000	2 800	-7,4
Netto	€	51 273	64 261	108 610	44 349	69,0

Viestit tilaajalle:

Satamien vierasvenepalveluja on parannettu hankkimalla wc-/suihkukontteja Anttolaan ja Ristiinaan. Kuntalaisille on tarjolla monipuoliset satamapalvelut ja talvisäilytysalue Anttolassa. Annilan kevytvenetoiminnan satama siirretään Kenkäveronniemen alueelle. Kotisatamapalvelut tuottaa kilpailun kautta valittu ulkopuolinen toimija. Satamapalvelujen tuottaja rakentaa laituripaikkoja ja talvisäilytyspaikkoja. Talvisäilytyspaikat ovat Lotjasaassa ja vedessä säilytys Mikkelin sataman laiturissa. Mikkelin laivalaiturin paikat, Anttolan sataman huoltolaituri ja Suomenniemen venepaikat ovat kaupungin hallinnassa. Ristiinan venepaikkoja hoitaa Ristiinan Pursiseura ry.

Palvelu: Lentoasema
Vastuuhenkilö: Sakari Silvennoinen

		TP 2015	TA 2016	TA 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos 2017 - 2016
Kulut	€	528 454	573 099	513 460	-59 639	-10,4
Tuotot	€	-185 846	-582	-432	150	-25,8
Netto	€	342 608	572 517	513 028	-59 489	-10,4

Viestit tilaajalle:

Lentoaseman toiminnallista aktiivisuutta (lento-operaatiot ja esim. UAS-keskuksen toiminta) lisätään mm. opetus- ja harrasteilmailun parissa. Lentokentän turvallisuusympäristöä parannetaan mm. valvontalaitteilla ja uusimalla viestiliikennevälineistöä. Lentokentän luvat (mm. ympäristölupa) saatetaan ajantasalle.

Palvelu: Ympäristövastuut
Vastuuhenkilö: Sari Hämäläinen

		TP 2015	TA 2016	TA 2017	Muutos 2017 - 2016	Muutos 2017 - 2016
Kulut	€	456 130	306 119	432 873	126 755	41,4

Viestit tilaajalle:

Pilaantuneita maita kunnostetaan rakennushankkeiden yhteydessä ja pohjavesiriskin konkretisoituessa. Meneillään olevia hankkeita ovat mm. Suomenniemen liimapuutehtaan alueen kunnostus, Tikkalan suotovesihanke ja Pursialan pohjavesihanke, Rantakylän koulun tontti ja Siilomyllyn alue. Osa hankkeista rahoitetaan aikaisemmin tehdyillä varauksilla.

Tilakeskuksen tunnusluvut (muiden kuin Tilakeskuksen tunnusluvut ovat Maisema- tauluissa)

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020
Hallinnassa oleva rakennusomaisuus 1000 m ³	1 476	1 447	1440	1400	1400	1400
Ulosvuokratut liike- ja teollisuuskiinteistöt, 1000 htm ²	63	57	85	83	83	83
Rakennusten ylläpito Rakennusten kunnossapito €/m ³ /v	1,7	2,2	2,2	2,3	2,3	2,4
Henkilöstö						
Vakituinen henkilökunta (sitova)	¹⁾ 18	¹⁾ 18	¹⁾ 14	14	14	14
Määräaikainen henkilökunta ²⁾	1	1	1			

	KULUTUS 2015	ARVIO 2016	TAVOITE 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020
Rakennusten ylläpito						
Kaukolämmön normitettu kokonaiskulutus (kWh/r-m ³ /v)	40,4	41,3	41,3	41,2	41,1	41,1
Sähkön kokonaiskulutus (kWh/r-m ³ /v)	19,5	18,4	18,4	18,4	18,4	18,4

Kulutukset on laskettu rakennuskuutiometriä kohti. Seurannassa oleva rakennustilavuus edustaa noin 66 prosenttia tilakeskuksen hallinnassa olevasta kokonaisrakennustilavuudesta.

¹⁾ Vakituinen henkilökunta 14 (2 osa-aikaista, toimistosihteerit 3 hlöä siirretty konsernipalveluihin

²⁾ Koko konsernia palveleva energiainsinööri

Maaseutu- ja tielautakunta

Maaseutu- ja tielautakunnan toiminta-alueena on maataloushallinnon ja maatalousyrittäjien lomituspalveluiden järjestäminen sekä yksityistielain mukaisena kunnallisena tiehallintoviranomaisena toimiminen. Lautakunta kehittää maaseutua ja maaseudun elinkeinotoimintaa sekä alempaa tieverkkoa ja avustaa vesiosuuskuntien rakentamista.

Palvelusuunnitelma

Maaseutu- ja tielautakunta toteuttaa palvelua asiakaslähtöisesti lähellä asiakasta ja palvelua käyttävien asiakkaiden neuvontaan, tiedotukseen sekä sähköisten palveluiden käytön lisäämiseen kiinnitetään huomiota, jotta palvelutoiminnan tasapuolisuus toteutuu.

Maaseudunkehittäminen: Maaseutu- ja tielautakunta kehittää maaseudun elinkeinotoimintaa myöntämällä avustuksia maatalouselinkeinoja tukeviin suunnitelmiin. Lautakunta myöntää maaseudulla toimiville yhdistyksille hankekohtaisia toiminta-avustuksia sekä myöntää kuntarahoitusosuuksia seudulla toimiville hankkeille.

Lomituspalvelut: Maatalousyrittäjille järjestetään maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996, lomituspalvelulaki) mukaisesti vuosilomaa, sijaisapua ja maksullista lomittaja-apua tuettuun hintaan. Lomitustoiminnan toimeenpanosta vastaa Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela. Mela on järjestänyt lomituksen paikallishallinnon tekemällä Mikkelin kaupungin kanssa toimeksiantosopimuksen, jonka mukaan Mikkelin kaupunki huolehtii lomituspalvelujen järjestämisestä omalla alueellaan ja lähikuntien alueella. Muut kunnat ovat Hirvensalmi, Mäntyharju, Kangasniemi, Pieksämäki ja Puumala.

Tietoimi: Tietoimi jakaa kunnossapitoavustukset ja parantamisavustukset järjestäytyneille yksityisteille. Sen lisäksi maaseutu- ja tielautakunnan toimitusjaosto pitää tietoitumisia ja käsittelee valituksia jotka koskevat yksityisteitä. Tiekunnille on järjestetty tiepäiviä, koulutusta ja neuvontaa.

Vesiosuuskunnat: Maaseutu- ja tielautakunta tukee vesiosuuskuntien rakentamista taloudellisesti. Maaseutu- ja tielautakunta valmistelee vesilaitosten toiminta-alue-ehdotukset edelleen hallituksen ja valtuuston päätettäväksi.

Palvelutuotantoon vaikuttavat muutokset -2019

Lomituspalveluiden tuottaminen kuntatasolla voi muuttua vuonna 2019. Lomituksen hallinto on siirtymässä maakunnan hoidettavaksi, lomitustyö muuttuu siten, ettei kunta ole enää lomittajien työnantaja, vaan kunnan pitäisi yhtiöittää palveluntuotanto. Tämä tarkoittaa lomituspalveluiden siirtämistä yhtiömuotoiseksi, eivätkä lomittajat silloin ole enää Mikkelin kaupungin palveluksessa.

Kuntien nykyisin toteuttama maaseutuhallinto siirtyy vuoden 2019 alusta maakuntiin. Kuntien maaseutuhallinto ja ELY-keskuksen toteuttama maaseudunkehittäminen ja maataloustukihallinto keskitettäisiin maakunnallisiin toimipisteisiin. Tämän myötä Mikkelin maaseututoimi häviää kaupungin organisaatiosta.

Mahdolliset muutokset yksityistielaisissa voivat vaikuttaa tietojen toimintaan. Kunnan toteuttamia tietoitumisia on kaavailtu siirrettäväksi Maanmittauslaitokselle.

ASUKKAIDEN OSALLISTAMINEN HYVINVOINNIN TUOTTAMISEEN

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Sairastavuusindeksi	Vesihuollon kehittämistoimenpiteiden jatkotoimien toteuttaminen	Yhdyskuntatekniikan insinööri Markku Suomela

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KOKO KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Yritysten nettolisäys: tavoite 140 yritystä, Työpaikkakehitys: tavoite 24 500 työpaikkaa	Yksityisteiden perusparannusprojekteja toteutetaan n. 60 kpl. Kunnossapitoavustukset 750 kpl.	Yhdyskuntatekniikan insinööri Markku Suomela

LUONNON JA YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Luomumaatilojen %-osuus kaikista maataloista	Ollaan aktiivinen toimija eri luomu - hankkeiden - ja infotilaisuuksissa.	Maaseutupäällikkö Kari Mikkonen
Luomussa olevan peltopinta-alan %-osuus kaikesta peltopinta-alasta: tavoite 18	Lisätään maatalousyrittäjien tietoisuutta lähi- ja luomuruuan tulevaisuuden näkymistä sekä markkinoidaan luomuviljelyä maatalousyrittäjille tukikoulutuksien yhteydessä Hyödynnetään Luomuinstituutin, Pro Agrian ja MTK Etelä-Savon kyvykkyyttä ja palveluita tiedottamisessa ja vuoropuhelussa.	Maaseutupäällikkö Kari Mikkonen

Tunnusluvut

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020
Maatilat yhteensä, kpl	1 428	1 350	1 350	1350	1300	1300
Maatalouden tukihakemukset, kpl	6 971	8 000	7500	7000	7000	7000
Maatalouden tuet milj. euroa/vuosi	*ei saatavilla	28	28	28	27	27
Lomituspäivät (vuosilomat, sijaisapu, tuettu lomitus)	23 336	26 000	26000	23000	22000	22 000
Kustannus euroa/lomituspäivä	167	165	165	162	162	162
Avustettavat yksityistiet, kpl	747	750	750	760	760	760
Perusparannetut yksityistiet, kpl	114	60	60	60	60	60
Kunnossapidetyt yksityistiekilometrit euroa/km	393	425	425	425	425	425
Rakennetut vesiosuuskuntien johtokilometrit tms.	5	9	9	0	0	0

*Maaseutuviraston sovellusuudistuksen myötä yhteenvetoa maksetuista maataloustuista ei ole saatavilla vuodelle 2015.

Talous

Maaseutu- ja tielautakunta

	TP 2015	TA 2016	Ltk esitys 2017	TA 2017
Toimintatulot	5 190 851	5 561 800	5 566 600	5 566 600
Toimintamenot	-7 490 614	-7 832 300	-7 848 835	-7 848 835
Toimintakate (netto)	-2 299 762	-2 270 500	-2 282 235	-2 282 235

Rakennuslautakunta

Rakennuslautakunnan tehtävänä on, mikäli tämä ei lainsäädännön tai kunnallisten sääntöjen mukaan kuulu muulle viranomaiselle:

1. toimia Mikkelin kaupungin rakennusvalvontaviranomaisena
2. seurata rakentamisen yleistä kehitystä kaupungissa sekä vaikuttaa valmisteluun, joka liittyy rakentamiseen, maisema- tai ympäristökaupunkikuvaan sekä maankäytön suunnitteluun,
3. huolehtia toimialaansa kuuluvan lupamenettelyn sekä valvonta- ja neuvontatoimen asianmukaisesta järjestämisestä sekä tähän liittyen tehdä esityksiä kaupunginhallitukselle ja
4. toimia Mikkelin kaupungin jätehuoltoviranomaisena.

Palvelusuunnitelma

Palvelusuunnitelmassa kerrotaan palvelustrategian linjauksen mukaisesti lyhyesti toimielimen tärkeimmät ja keskeisimmät palveluun liittyvät kehittämissuunnitelmat ja palvelutuotantoon vaikuttavat muutokset sekä myös mahdolliset sellaiset toimenpiteet, joita ei ole otettu huomioon palvelustrategiassa.

Asiakaspalvelua kehitetään (neuvonta, lupaprosessi ja valvonta): helppo tavoitettavuus, avuliaisuus ja tasapuolisuus, yleisen edun rinnalla huomioidaan myös asiakkaan etu. Lupaprosessia kehitetään asiakaslähtöisemmäksi sekä vaikutukseltaan ja kustannuksiltaan tehokkaaksi. Sähköistä asiointia kehitetään lupamenettelyssä, yhteydenpidossa asiakaisiin ja muutoksenhaussa. Pyritään säilyttämään toiminnan taloudellisuus suhdanteiden vaihdellessakin. Luodaan toimintaedellytykset Mikkelin kaupungin jätehuoltoviranomaisena toimimiselle. Valvotaan pysäköintipalvelujen asianmukaista hoitamista.

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KOKO KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Yritysten nettolisäys: tavoite 140	Kirkastetaan lupa- ja päätösprosessit (ennakoitavuus, nopeus, selkeys). Sähköinen lupaprosessi otetaan käyttöön.	Johtava rakennustarkastaja
Kaatopaikalle penkkaan loppusijoitetun jätteen määrä asukasta kohden laskettuna (kg/asukas): tavoite 75	Yhdyskunnan (Mikkeli) jätehuolto on lajittelevaa ja jätelogistiikka suunnitellaan Metsäsairila Oy:n kanssa vastaamaan kierrätys- ja jätteenpolttoprosessia.	Jäteasiain tarkastaja

LUONNON JA YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Vesistöistä hyvässä tai erinomaisessa kunnossa olevien luokiteltujen vesimuodostumien määrä %-osuus: tavoite 90	Varmistetaan hulevesisuunnittelu ja tonttikohtainen veden ohjaus rakennuslupaprosessin aikana. Rakennuslupatarkastuksessa pitää huolehtia tonttikohtaisesta imeyttämisestä ja viivyttämisestä.	Rakennustarkastajat
Luokitelluista pohjavesimuodostumista hyvässä tai erinomaisessa kunnossa olevien muodostumien osuus (%): tavoite 50	Vanhan Kalevankankaan koulun ja Kirkonvarkauden uuden asuinalueen käyttöönoton yhteydessä varmistetaan, ettei asuinrakentaminen muodosta pohjavesiriskiä	Johtava rakennustarkastaja Rakennus- ja lvi-tarkastajat
	Noudatetaan laadittua maalämmön perustamisen sähköistä ohjetta. Erityishuomio kiinnitetään pohjavesialueelle sijoitettaviin järjestelmiin. Kattavilla lupaehdoilla varmennetaan pohjaveden hyvän laadun säilyminen.	Rakennus- ja lvi-tarkastajat

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Ekologinen jalanjälki (gha / as): tavoite 5,5 (KV)	Energiatohokkaan rakentamisen ohjausta ja neuvontaa lisätään laatimalla korjaus-rakentamisen toimintaohje sekä lisäämällä neuvontaa	Rakennustarkastajat
	Ajoneuvojen joutokäynnin valvonta	Hallintopäällikkö

Talous

Rakennuslautakunta

TP 2015	TA 2016	Ltk esitys 2017	TA 2017
---------	---------	--------------------	------------

Toimintatulot	1 377 812	1 437 200	1 695 000	1 695 000
Toimintamenot	-1 046 830	-1 146 300	-1 482 461	-1 482 461
Toimintakate (netto)	330 982	290 900	212 539	212 539

Palvelut tuotteittain

Palvelu: Rakennusvalvonta

Vastuuhenkilö: Johtava rakennustarkastaja

		TP 2015	TA 2016	TA 2017	Muutos 2017-2016	Muutos % 2017-2016
Rakennus- ja toimenpideluvat						
Luvat	<i>kpl</i>	570	550	570	20	3,6
Katselmukset	<i>kpl</i>	1 241	900	1 200	300	33,3
Rakennus- ja toimenpideluvat	<i>€/asukas</i>	9,9	10,1	12,0	1,8	17,9
€ / lupa	<i>€/lupa</i>	952,5	1 007,7	1 146,8	139,1	13,8
€ / katselmus	<i>€/katselmus</i>	437,5	615,8	544,7	-71,1	-11,5
Kulut	<i>€</i>	542 952	554 230	674 235	120 005	21,6
Tuotot	<i>€</i>	-679 831	-520 200	-690 000	-169 800	32,6
Netto	<i>€</i>	-136 879	34 030	-15 765	-49 795	-146,3
Muut luvat						
Luvat	<i>kpl</i>	223	80	150	70	87,5
Katselmukset	<i>kpl</i>	138	90	150	60	66,7
Muut luvat	<i>€/asukas</i>	2,7	3,0	7,1	4,1	135,6
€ / lupa	<i>€/lupa</i>	665,9	2 049,8	2 575,7	525,9	25,7
€ / katselmus	<i>€/katselmus</i>	1 076,1	1 822,1	2 575,7	753,6	41,4
Kulut	<i>€</i>	148 504	163 985	386 361	222 376	135,6
Tuotot	<i>€</i>	-52 091	-70 000	-60 000	10 000	-14,3
Netto	<i>€</i>	96 413	93 985	326 361	232 376	247,2
Rakennusvalvonta yhteensä						
Luvat	<i>kpl</i>	849	695	720	25	3,6
Katselmukset	<i>kpl</i>	1 464	1 070	1 350	280	26,2
Katselmukset	<i>€/asukas</i>	13,5	13,8	19,0	5,2	38,4
€ / lupa	<i>€/lupa</i>	870,8	1 081,2	1 444,5	363,3	33,6
€ / katselmus	<i>€/katselmus</i>	505,0	702,2	770,4	68,2	9,7
Kulut	<i>€</i>	739 306	751 400	1 060 596	309 196	41,1
Tuotot	<i>€</i>	-731 923	-590 200	-750 000	-159 800	27,1
Netto	<i>€</i>	7 384	161 200	310 596	149 396	92,7

Viestit tilaajalle:

Rakentamisen määrä on arvioitu pysyvän samana ja rakennus- ja toimenpidelupien määrä on arvioitu olevan vuoden 2015 tasolla.

Palvelu: Jätehuollon viranomaistehtävät

Vastuuhenkilö: Kaisa Helaakoski

		TP 2015	TA 2016	TA 2017	Muutos 2017-2016	Muutos % 2017-2016
Jätehuolto	€/asukas	1,5	2,0	2,0	0	0,0
Kulut	€	82 658	110 000	111 500	1 500	1,4
Tuotot	€	-78 924	-110 000	-111 500	-1 500	1,4
Netto	€	3 734	0	0	0	0,0

Viestit tilaajalle:

Kaikki kulut laskutetaan Metsäsairila Oy:ltä.

Palvelu: Pysäköintipalvelut

Vastuuhenkilö: Juha Ruuth

		TP 2015	TA 2016	TA 2017	Muutos 2017-2016	Muutos % 2017-2016
Pysäköintivirhemaksut	kpl	7 713	14 000	12 000	-2 000	-14,3
Pysäköintivirhemaksutulot (€)	€	311 478	500 000	595 000	95 000	19,0
Pysäköintipalvelut	€/asukas	3,6	5,2	5,6	0,4	0,4
Kulut	€	196 042	282 900	303 965	21 065	7,4
Tuotot	€	-538 143	-735 000	-827 000	-92 000	11,2
Netto	€	-342 100	-452 100	-523 035	-70 935	15,7

Viestit tilaajalle:

Pysäköintivirhemaksujen määrä on taas selkeästi kasvamassa, mikä näkyy myös tulojen kasvuna. Henkilöstövajetta on saatu paikattua ja perintää tehostettua. Talousarvioraamin mukaisten tulojen toteutuminen kuitenkin edellyttää, että sisäasiainministeriö korottaa pysäköintivirhemaksun Mikkelissä 50 euroon ensi vuonna.

Pysäköintilippuautomaattien tuotto on kasvanut kesällä tehdyn taksakorotuksen jälkeen vaikka lukumäärien käyttö on edelleen hivenen vähentynyt. Mobiilimaksamisen suosio jatkaa nousuaan.

Liikelaitokset

- Mikkelin Vesiliikelaitos
- Otavan Opisto liikelaitos

Taseyksikkö

- Etelä- Savon pelastuslaitos

Liikelaitosten ja taseyksikön sitovat tavoitteet, tunnusluvut, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja investoinnit

Mikkelin Vesiliikelaitos

Mikkelin Vesilaitos tuottaa vesihuoltopalveluja toiminta-alueillaan Mikkelin kantakaupungissa, Rantakylässä, Otavassa, Anttolassa, Haukivuorella, Ristiinassa ja Suomenniemellä. Vesilaitoksen asiakkaina ovat lähes kaikki kaava-alueilla olevat kiinteistöt ja tuotantolaitokset sekä Mikkelin alueella toimivat vesiosuuskunnat. Vesilaitoksen palvelut tuotetaan liiketaloudellisia periaatteita noudattaen. Vesilaitos hoitaa kaikki käyttömenonsa sekä tavoitteidensa mukaiset uudis- ja korvausinvestoinnit hankkimallaan tulorahoituksella.

Palvelusuunnitelma

Liikelaitoksella on kahdeksanjäseninen johtokunta, joka ohjaa ja valvoo liikelaitoksen toimintaa sekä vastaa sen hallinnon, toiminnan sekä sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Vesiliikelaitoksen toiminnan painopisteet on asetettu siten että ne tukevat valtuuston vahvistamia kaupungin strategisia tavoitteita. Kaupungin talousarviossa on asetettu Vesilaitokselle toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita.

ASUKKAIDEN OSALLISTAMINEN HYVINVOINNIN TUOTTAMISEEN

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Sairastavuusindeksi	Huolehditaan että talousveden laatu säilyy turvallisena ja asetuksen mukaisena.	Käyttöpäällikkö, verkostopäällikkö
Sairastavuusindeksi	Huolehditaan jätevesipuhdistamojen ja jätevesipumppaamojen häiriöttömästä toiminnasta.	Käyttöpäällikkö

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KOKO KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Yritysten nettolisäys Tavoite 140 yritystä	Mahdollistetaan yritysten osallistumien puhdistamohankkeeseen (referenssikohde). Puhdistamon tutkimus ja koulutusympäristön luominen.	Vesilaitoksen johtaja
Mikkelin mainekuvan kehitys Tavoite imagotutkimuksessa sija 4. Yleinen yritysilmasto 3,5.	Puhdistamossa käyttäen edistysellistä puhdistusteknologiaa ja uusia vedenkierätyks- ja energiaratkaisuja.	Vesilaitoksen johtaja

LUONNON JA YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Vesistöistä hyvässä tai erinomaisessa kunnossa olevien luokiteltujen vesimuodostumien määräosuus 90 % ->90 %	Viemärlaitostoiminnasta huolehtimien lupamääräysten mukaisesti. Häiriötilanteisiin varautumien ja häiriötilanteiden hallinta suunnitelmallista.	Käyttöpäällikkö, verkostopäällikkö
Luokitelluista pohjavesimuodostumista hyvässä tai erinomaisessa kunnossa olevien muodostumien osuus (%): 33 -> 50	Raakaveden pumppaus hallittua, pohjaveden hyvä määrällinen ja ladullinen tila säilytetään. Osallistutaan pohjavesialueiden rakenne ja virtausmallityöhön (Porssalmi) sekä pohjaveden seuranta-tutkimuksiin. Osallistutaan maankäytön suunnitteluun ja pohjavesialueiden suoje-lutyöryhmän työskentelyyn.	Vesilaitoksen johtaja, käyttöpäällikkö, verkostopäällikkö

Sitova tavoite	Mittari
Liikelyijäämä	3 334 000 euroa
Korvaus peruspääomasta	500 000 euroa
Vakituisen henkilöstön määrä	36

Tunnusluvut

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020
Veden myynti, 1000 m3	2715	2740	2710	2710	2710	2710
Jäteveden myynti, 1000 m3	2664	2740	2660	2660	2660	2660
Vesi- ja jätevesitaksa yht. €/m3	3,98	4,10	4,16	4,22	4,49	4,62
Henkilöstö						
Vakituinen henkilökunta (sitova)	29	37	36	36	36	36

Tuloslaskelma

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020
Liikevaihto	11 411 380	11 200 000	11 886 000	12 000 000	12 300 000	12 607 000
Liiketoiminnan muut tuotot				0		
Valmistus omaan käyttöön	211 610					
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 440 424	-1 338 998	-1 603 314	-1 430 000	-1 450 000	-1 450 000
Palvelujen ostot	-1 733 080	-1 383 757	-1 661 490	-1 653 900	-1 720 000	-1 720 000
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-1 495 516	-1 343 554	-1 211 087	-1 375 000	-1 375 000	-1 375 000
Henkilösivukulut	-612 153	-641 190	-432 557	-645 000	-645 000	-645 000
Poistot ja arvonalentumiset	-2 818 178	-3 400 000	-3 400 000	-3 400 000	-3 588 000	-6 042 000
Liiketoiminnan muut kulut	-248 733	-259 100	-243 552	-246 100	-320 000	-458 000
Liikelyijäämä (-alijäämä)	3 274 906	2 833 401	3 334 000	3 250 000	3 202 000	917 000
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	12					
Muut rahoitustuotot	4 003					
Kunnalle maksetut korkokulut	-1 632	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Muille maksetut korkokulut	-36 725	-100 000	-309 000	-470 000	-728 000	-735 000
Korvaus peruspääomasta	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
Muut rahoituskulut						
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	2 740 564	2 232 401	2 524 000	2 279 000	1 973 000	-319 000
Invest varaus						500 000
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	41 256	90 000	45 000	40 000	40 000	40 000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 781 820	2 322 401	2 569 000	2 319 000	2 013 000	221 000

valtuustoon nähden sitovat erät

Rahoituslaskelma

	TP	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2019
Toiminnan rahavirta						
Liikeliikettä (-alijäämä)	3 274 906	2 833 401	3 333 999	3 250 000	3 202 000	917 000
Poistot ja arvonalentumiset	2 818 178	3 400 000	3 400 000	3 400 000	3 588 000	6 042 000
Rahoitustuotot ja -kulut	- 534 343	-601 000	-810 000	-971 000	-1 229 000	-1 236 000
Investointien rahavirta						
Investointimenot	- 6 165 330	-6 165 000	-12 115 000	-14 790 000	-14 180 000	-15 490 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	87 763		500 000			
Toiminnan ja investointien rahavirta	- 518 826	-532 599	-5 691 001	-9 111 000	-8 619 000	-9 767 000
Rahoituksen rahavirta						
Lainakannan muutokset	0	10 000 000	15 000 000	10 000 000	5 000 000	-2 000 000
Muut maksuvalmiuden muutokset/liitt maks	606 589	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
Rahoituksen rahavirta	606 589	10 150 000	15 150 000	10 150 000	5 150 000	-1 850 000
Rahavarojen muutos	0	9 617 401	9 458 999	1 039 000	-3 469 000	-11 617 000

valtuustoon nähden sitovat erät

Investoinnit

VESILIIKELAITOS/KUNNALLISTEKNIikka JA LAITOSINVESTOINNIT	TA2016 menot	TA2017 menot tulot	TS2018 menot tulot	TS2019 menot tulot	TS2020 menot tulot	2017-2020 YHTEENSÄ
TULOT						
MENOT						
<i>Laiteinvestoinnit</i>	-1300	-1035	-465	-280	-630	-2410
<i>Puhdistamot</i>	-565	-400	-195	-300	-360	-1255
<i>Verkosto</i>	-1300	-1680	-2130	-2100	-2000	-7910
NETTO	-3165	-3115	-2790	-2680	-2990	-11575
VESILIIKELAITOS/METSÄ-SAIRILAN PUHDISTAMO	TA2016 menot	TA2017 menot tulot	TS2018 menot tulot	TS2019 menot tulot	TS2020 menot tulot	2017-2020 YHTEENSÄ
TULOT		500				500
MENOT	-4100	-9000	-12000	-11500	-12500	-45000
NETTO	-4100	-8500	-12000	-11500	-12500	-44500

Otavan Opiston liikelaitos

Kunnallisena liikelaitoksena toimiva Otavan Opisto tarjoaa internaatti- ja verkko-oppimispalveluita vapaan sivistystyön ja yleissivistävän koulutuksen toimijoille alueellisesti, valtakunnallisesti ja globaalisti. Liikelaitoksen tarkoituksena on tarjota koulutuspalveluita, joiden järjestäminen edellyttää yli kuntarajojen ulottuvaa toimintaa.

Palvelusuunnitelma

Strategisina tavoitteina on Otavan Opiston aseman vahvistaminen yleissivistävän verkko-oppimisen valtakunnallisena palvelun tuottajana ja kehittäjänä sekä osaltaan tukea kaupungin strategiaa nuorten hyvinvoinnin ja osallisuuden parantamisessa erityisesti koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten aseman osalta. Toimia elinkeinojen hyvinvoinnin näkökulmasta koulutuksellisesti osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseksi. Edistää kansalaisyhteiskunnan osallisuutta kehittämällä vapaan sivistystyön palvelujen kohdentuvuutta.

Alueellisesti ja valtakunnallisesti kehitetään pilotoivia internet- ja internaattipalveluja oppilaitosten käyttöön. Yhteistyötä verkko-oppimisen kehittämisessä pyritään laajentamaan myös ammatillisten oppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen suuntaan. Verkko-oppimisen vaikuttavuuden ja oppimista uudistavien mallien kehittämistä viedään eteenpäin hanketoiminnan avulla.

Koulutuksellisesti huonossa asemassa olevien mahdollisuutta perusopetukseen osallistumisen ja työelämän valmiuksien kehittämisen osalta edistetään oman koulutustoiminnan ja hankkeiden avulla yhteistyössä alueen yritystoimijoiden kanssa. Osaamisen tunnistamisen ja kehittämiseen liittyvää kehittämistyötä tehdään seudullisesti ja valtakunnallisesti.

Sitovien tavoitteiden osalta vakituisen henkilöstön määrää ei tulla saavuttamaan johtuen siitä, että irtisanoutuneiden henkilöiden tilalle ei palkata uusia. Liikelijäämän osalta tavoitteeseen pääsemiseen vaikuttaa hyvin suurelta osin Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityspyynnön lopputulos lukiokoulutuksen valtionosuuden osalta.

ASUKKAIDEN OSALLISTAMINEN HYVINVOINNIN TUOTTAMISEEN

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat, %-osuus	Tuotetaan erityisesti 17 - 24 vuotiaalle maahanmuuttajaryhmille kohdennettuja perusopetuspalveluja.	Seutukampus-tiimi
	Hyödynnetään verkossa tapahtuvaa perus- ja lukiokoulutuksen opetusta paremmin seudullisesti.	Nettikoulutus-tiimi
	Hanketoiminnan kautta, käynnissä mm. Polttamo-hanke, jonka tavoitteisiin sisältyy luoda menetelmiä keskeyttämishan alla olevien ja keskeyttäneiden toisen asteen opiskelijoiden välittömään eteenpäin polutukseen ja sujuvaan siirtymään. Oppikamu-hankkeessa kehitetään toimintamalli, jossa ohjaustoimilla vahvistetaan verkko- ja etäopiskelijoiden vertaistukea ja -oppimista. Mallissa etäopiskelijoita kannustetaan opiskelijalähtöiseen toimintakulttuuriin ja yhteisöllisiin toimintatapoihin. Tavoitteena on, että samankaltaisessa tilanteessa olevat opiskelijat löytäisivät toisensa ja voisivat opiskella yhdessä omaehtoisesti. Kohtaamiset tapahtuvat verkossa ja lähi-tilanteissa.	Suunta-tiimi, Nettikoulutus-tiimi ja Ohjaus-tiimi sekä hankkeiden hankeorganisaatiot

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KOKO KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Työttömyysaste, %-osuus - alle 25-vuotiaat - alle 30-vuotiaat - valmistuneiden osuus	Aiemman työelämäosaamisen ja koulutuksen tunnistamiseen sekä yksilöiden osaamisen kehittämiseen kohdennetut koulutukset ja niihin liittyvien mallinnusten kehittäminen hanketoiminnan avulla yhdessä alueen yritystoimijoiden kanssa.	Ko. hankekoordinaattorit yhdessä hanke-tiimien kanssa.
Asukkaiden koulutustaso: tutkinnon suorittaneiden %-osuus	Otavan Opisto on edelleen Suomen ainoa oppilaitos, jossa aikuisten on mahdollista suorittaa peruskoulun tai lukion päättötodistus kokonaan verkko-opintoina. Vähemmistöryhmien osalta pyritään vaikuttamaan indikaattoriin erilaisten hankkeiden kautta esim. Tšetanes naal – koulutuspoluilla –hankkeen osalta Otavan Opiston fokus on koulutukseen hakeutumisessa ja nivelryhmissä, siirtymissä toisen asteen koulutukseen ja korkeakoulutukseen. Päättävöittöinä on kuitenkin, että romanit paitsi hakeutuvat koulutuksiin, myös valmistuvat opinnoistaan. Varsinkin aikuisten pidempikestoisiin koulutuksiin hakeutuminen ja nuorten tukeminen yksilöllisillä opinpoluilla tarvitsevat lisäpanostusta.	Seutukampus-tiimi ja hankeorganisaatio. Otavan Opisto on hankkeessa osatoteuttajana. Hanke on valtakunnallinen.
Mikkelin väkiluvun tyy	Käynnissä on mm. Maahanmuuttajat Etelä-Savon yritysten voimavaraksi -hanke, jonka osatavoitteina on auttaa työvoimapulasta kärsiviä paikallisia yrityksiä täyttämään työvoimatarpeensa maahanmuuttajatyövoimalla. Hankkeessa tuetaan maahanmuuttajien yrittäjyyttä tarjoamalla yrityksen perustamisneuvontaa. Onnistuneiden esimerkkien avulla rohkaistaan sekä maahanmuuttajia että seudun yrityksiä selvittämään uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja hyödyntämään käytettävissä olevaa potentiaalia mahdollisimman hyvin. Hanke lisää alueen houkuttelevuutta kasvun ja kansainvälistymisen avulla.	Hankkeen projektipäällikkö yhdessä hankeorganisaation kanssa. Hankkeen osatoteuttajana on Kehitysyritys Miksei Oy.

LUONNON JA YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Todetuista sisäilmaongelmista kärsivien kaupungin omistamien kiinteistöjen osuus kaupungin koko kiinteistökannasta.	Otavan Opiston asuntolakiinteistön korjaus	Infra-tiimi

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Ekologinen jalanjälki (gha / as)	Otavan Opistolla on kestävän kehityksen sertifikaatti. Kaikissa tuotetuissa palveluissa ja toiminnassa pyritään huomioimaan ja edistämään kestävä kehitys, joka osaltaan tukee ympäristön hyvinvointiohjelmia. Sähköisten oppimisympäristöjen, sisällön tuotantojen ja verkko-opetuksen kehittäminen ja laajentaminen.	Infra-tiimi, Internaatti-tiimi Nettikoulutus-tiimi, Ratkaisut-tiimi, Sisältö-tiimi
Koululaisten luontopäivien määrä/koululainen/vuosi	Maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden opetus sisältää mm. luontoretkeä, joiden tarkoituksena on tutustua Suomen luontoon, jokamiehenoikeuksiin ja luonnon antiin.	Seutukampus-tiimi

Sitova tavoite	Mittari
Liikelyjä	0 euroa
Vakituisen henkilöstön määrä	65

Tunnusluvut

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020
Liikevaihto (1 000 euroa)	6 154	6 292	5 800	5 800	5 800	5 800
Lukion opiskelijamäärä	688	700	700	710	720	730
Peruskoulun opiskelijamäärä	109	120	150	170	175	175
Vapaan sivistystyön opiskelijaviikot	1458	1650	1500	1700	1750	1800
Vakituinen henkilökunta (sitova)*	62	70	65	65	65	65
Määräaikainen henkilökunta **	51	50	50	55	55	55

*Luku sisältää myös avoimena olevat vakanssit.

**Luku sisältää myös osa-aikaiset ja sivutoimiset työntekijät

Tuloslaskelma

	TP2015	TA2016	TA2017	TS2018	TS2019	TS2020
Liikevaihto	722 146	830 000	423 000	423 000	423 000	423 000
Liiketoiminnan muut tuotot	411 806	562 000	480 000	480 000	480 000	480 000
Tuet ja avustukset kunnalta *	5 020 169	4 900 000	4 897 000	4 897 000	4 897 000	4 897 000
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 276 871	-350 813	-306 363	-340 529	-340 529	-340 529
Palvelujen ostot	- 989 890	-974 768	-1 212 078	-1 212 078	-1 212 078	-1 212 078
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	- 3 465 345	-3 483 800	-3 055 158	-3 055 158	-3 055 158	-3 055 158
Henkilösivukulut	- 792 702	-783 855	-692 163	-692 163	-692 163	-692 163
Poistot ja arvonalentumiset	0	-5 000	-6 833	-8 333	-8 333	-8 333
Liiketoiminnan muut kulut	- 492 909	-380 000	-527 405	-491 739	-491 739	-491 739
Liikelylijäämä (-alijäämä)	136 403	313 764	0	0	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	1 412	10 000				
Muut rahoitustuotot	524					
Kunnalle maksetut korkokulut						
Muille maksetut korkokulut						
Korvaus peruspääomasta						
Muut rahoituskulut	- 2 916					
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	135 423	323 764	0	0	0	0
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)						
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	135 423	323 764	0	0	0	0

* Tuet ja avustukset kunnalta ovat Otavan Opiston saamat valtionosuudet

Rahoituslaskelma

	TP2015	TA2016	TA2017	TS2018	TS2019	TS2020
Toiminnan rahavirta						
Liikelylijäämä (-alijäämä)	136 403	313 764	0	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	0	5 000	6 833	8 333	8 333	8 333
Rahoitustuotot ja -kulut	- 980	10 000	0	0	0	0
Investointien rahavirta						
Investointimenot	- 13 742	- 15 000	- 15 000	- 15 000	- 15 000	- 15 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin						
Toiminnan ja investointien rahavirta	121 681	313 764	- 8 167	- 6 667	- 6 667	- 6 667
 Vaikutus maksuvalmiuteen	 121 681	 313 764	 - 8 167	 - 6 667	 - 6 667	 - 6 667

valtuustoon nähden sitovat erät

Investoinnit

OTAVAN OPISTO	TA2016 menot	TA2017 menot tulot	TS2018 menot tulot	TS2019 menot tulot	TS2020 menot tulot	2017-2020 YHTEENSÄ
TULOT						
MENOT	-15	-15	-15	-15	-15	-60
NETTO		-15	-15	-15	-15	

Etelä- Savon pelastuslautakunta

Etelä-Savon pelastuslaitos huolehtii 14 kunnan pelastustoimen tehtävistä. Pelastuslaitoksen lakisääteisenä tehtävänä on huolehtia pelastustoimelle kuuluvista onnettomuuksien ennaltaehkäisystä, pelastustoiminnasta, öljyntorjunnasta ja väestönsuojelusta normaali- ja poikkeusoloissa. Etelä-Savon pelastuslaitos tuottaa sopimusten mukaan myös ensi-vaste- ja ensihoitopalveluita. Ensivastepalveluista ja ensihoitopalveluista pelastuslaitos on sopinut Etelä-Savon ja Itä-Savon sairaanhoitopiirin kanssa. Heinäveden kunnan alueelle tuotettu ensihoitopalvelu siirtyy Siun sote – Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymälle vuoden 2017 alusta.

Palvelusuunnitelma

Etelä-Savon pelastuslaitos tuottaa palvelut palvelutasopäätöksen mukaan. Palvelutasopäätös on voimassa 2014–2017 ja sen toteutumista seurataan vuosittain.

ASUKKAIDEN OSALLISTAMINEN HYVINVOINNIN TUOTTAMISEEN

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Ei yhtään läheistä ystävää, %-osuus	Palokuntanuorisotyön toimintaedellytysten turvaaminen	Seppo Lokka

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KOKO KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Mikkelin mainekuvan kehitys.	Turvallisuuspalvelut toimivat valvontasuunnitelman mukaan.	Jyri Silmäri

LUONNON JA YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Vesistöistä hyvässä tai erinomaisessa kunnossa olevien luokiteltujen vesimuodostumien määrä %-osuus.	Pelastustoiminnan toimintavalmius ja toimintakyky pidetään hyvänä vaarallisten aineiden ja öljyntorjunnan osalta.	Tuomo Halmeslahti

Tunnusluvut

		TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020
Pelastustehtävät	kpl	3 341	vähenee	vähenee	vähenee	vähenee	vähenee
Palokuolemat	kpl	0	0	0	0	0	0
Tulipalot	kpl	398	vähenee	vähenee	vähenee	vähenee	vähenee
Turvallisuusasioihin kohdistuvaa neuvontaa, valistusta ja koulutusta saaneiden osuus väkiluvusta	kpl						
Tehtyjen tarkastusten määrä	kpl	4 939	4 900	4 900	4 900	4 900	4 900
Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika-toteuma	min / %						
I riskialueella/ 80 %.		90 %	80 %	80 %	80 %	80 %	80 %
II riskialueella /80 %		82 %	80 %	80 %	80 %	80 %	80 %
III riskialueella/ 80 %		97 %	80 %	80 %	80 %	80 %	80 %
IV riskialueella/ 80%		95 %	80 %	80 %	80 %	80 %	80 %

Tuloslaskelma

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020
Liikevaihto	16 752 402	17 276 972	16 652 083	17 610 000	17 610 000	17 610 000
Liiketoiminnan muut tuotot	252 028	127 000	127 000	135 800	135 800	135 800
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 983 393	-1 015 943	-966 953	-1 244 000	-1 244 000	-1 244 000
Palvelujen ostot	- 1 348 569	-1 408 450	-1 300 056	-1 490 000	-1 490 000	-1 490 000
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	- 9 222 161	-9 631 486	-9 225 653	-9 780 000	-9 780 000	-9 780 000
Henkilösivukulut	- 2 526 735	-2 420 803	-2 410 414	-2 501 000	-2 501 000	-2 501 000
Poistot ja arvonalentumiset	- 827 837	-974 245	-932 000	-831 000	-831 000	-831 000
Liiketoiminnan muut kulut	- 2 010 554	-1 953 045	-1 944 006	-1 899 800	-1 899 800	-1 899 800
Liikelylijäämä (-)alijäämä)	85 181	0	0	0	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	55					
Muut rahoitustuotot	155					
Muut rahoituskulut	- 1 163					
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	84 228	0	0	0	0	0
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	- 84 228					
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0	0	0	0	0	0

Rahoituslaskelma

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020
Toiminnan rahavirta						
Liikelylijäämä (-)alijäämä)	85 181					
Poistot ja arvonalentumiset	827 837	974 245	932 000	831 000	831 000	831 000
Rahoitustuotot ja -kulut	- 953					
Muut tulorahoituksen korjauserät	- 32 100					
Investointien rahavirta						
Investointimenot	- 891 816	- 1 785 000	- 965 000	- 890 000	- 910 000	- 825 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	82 440	900 000	118 000	76 000	76 000	0
Käyttöomaisuuden myyntitulot	32 100					
Toiminnan ja investointien rahavirta	102 688	89 245	85 000	17 000	- 3 000	6 000
Rahoituksen rahavirta						
Lainakannan muutokset	- 74 097					
Muut maksuvalmiuden muutokset	- 28 591					
Rahoituksen rahavirta	- 102 688	0	0	0	0	0
Rahavarojen muutos	0	89 245	85 000	17 000	- 3 000	6 000

Investoinnit

ETELÄ-SAVON PELASTUSLAITOS	TA2016		TA2017		TS2018		TS2019		TS2020		2017-2020 YHTEENSÄ
	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	
TULOT		900		118		76		76		0	270
MENOT	-1784		-965		-890		-910		-825		-3590
NETTO	-884		-847		-814		-834		-825		-3320

* Pelastustoimi siirtyy maakunnan tehtäväksi 2019 lukien

Tuloslaskelmaosa

- tuloslaskelma analysoituna
- tuloslaskelma ja tunnusluvut
- eritelty tuloslaskelma liikelaitokset ja taseyksikkö

Tuloslaskelma

Talousarvion laskelmaosan tuloslaskelmassa osoitetaan, kuinka kunnan tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korkoihin ja muihin rahoitusmenoihin sekä suunnitelman mukaisiin poistoihin. Tuloslaskelmassa lasketaan yhteen talousarvion käyttötalousosan toimintatulot ja -menot. Tuloslaskelmassa toimintakate kertoo, paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Vuosikate ilmoittaa paljonko tulorahoituksesta jää investointien, lainanlyhennysten ja muiden pitkävaikutteisten menojen kattamiseen. Tilikauden tulos kertoo tilikauden tulojen ja menojen erotuksen. Tämän jälkeen esitetään tuloslaskelmassa poistoeron, varausten ja rahastojen muutos. Näiden jälkeen tuloslaskelma päättyy tilikauden yli- tai alijäämään, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa.

Tuloslaskelman vertailua edelliseen vuoteen ei ole perusteltua tehdä, koska kaupungin uudet palveluiden järjestämistavat muuttavat oleellisesti toimintatuottojen ja -kulujen eri kulueriä. Toimintatuotot ja -kulut poikkeavat merkittävästi edellisestä vuodesta kaikissa kulueroissa. Merkittävin muutos on kaupungin sosiaali- ja terveystoimen palveluiden siirtyminen Etelä- Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymään vuoden 2017 alusta. Verotuloissa, valtionosuuksissa, rahoitustuotoissa ja poistoissa voidaan vertailua edelliseen vuoteen kuitenkin tehdä. Merkittävä organisatiomuutos tulee vaikeuttamaan myös talousarvion toteutumisen ennustettavuutta vuonna 2017.

Maakunnallinen sote- uudistus on valmisteluaikeiden mukaan alkamassa vuoden 2019 alussa, mutta siitä ei ole vielä valtioneuvoston päätöksiä. Tämän vuoksi suunnitelmakauden luvuissa vuosille 2019-2020 ei ole huomioitu mahdollisen sosiaali- ja terveyspalveluiden maakuntauudistuksen vaikutuksia, eikä taloudellisia vaikutuksia voida kovin luotettavasti tässä vaiheessa arvioida. Valmistelun mukaan palvelujen tuotanto tulee olemaan 18:lla sote -alueella, jotka aloittavat toimintansa vuoden 2019 alussa. Kokonaisuutena uudistus vähentää noin 200 miljoonaa Mikkelin kaupungin tuloja ja menoja. Tulovähennyksiä tapahtuu pääosin verotuloissa, valtionosuuksissa, pelastustoimen ja ympäristöterveydenhuollon toimintatuotoissa muilta kunnilta. Menovähennyksiä tapahtuu pääosin Essote:n laskutuksen poistumisessa (-180 milj. euroa), pelastustoimen siirtymisessä (-18 milj. euroa) ja ympäristöterveydenhuollon siirtymisessä (-2 milj. euroa).

Toimintatuotot

Toimintatuotot ovat 111,3 miljoonaa euroa talousarviossa 2017. Toimintatuotot sisältävät myös sisäisten palveluiden myynnin kaupungin sisällä toimialojen välillä sekä ulkoiset ja sisäiset kiinteistöjen vuokratuotot. Toimintatuotot sisältävät 3 miljoonaa euroa myyntivoittoja. Lautakuntien hyväksymiä taksoja tarkastetaan seuraavien hinnoitteluiden yhteydessä. Hinnoittelussa huomioidaan lakisääteisten toimintojen taksamääräykset.

Toimintakulut

Toimintakulut ovat 409,5 miljoonaa euroa talousarviossa 2017. Toimintakuluissa merkittävin erä on Essote:n kuntalaskutus 179 miljoonaa euroa. Kaupungille jää lisäksi 2,6 miljoonaa euroa eläkevastuita. Essote:n laskutus on budjetoitu kaupungin omien talousarviolaskelmien mukaisesti pohjautuen Essote:n perustamissuunnitelmaan. ESSOTE on arvioinut, että talousarviotavoite 179 miljoonaa euroa on haasteellinen ja arvioinut marraskuussa Mikkelin kuntalaskutuksen määräksi 180 miljoonaa euroa. Toimintakulujen toteutumisen ylitysriskkejä sisältyy siten erityisesti Essote:n kuntalaskutukseen.

Toimintakulujen alentamiseksi toteutetaan seuraavia sopeuttamistoimenpiteitä:

- eläköitymisen yhteydessä tehtävät järjestellään sisäisesti mahdollisimman pitkälle ilman uusia rekrytointeja,
- palveluiden tuotantoprosesseja tehostetaan ja tuottavuutta parannetaan henkilöstö- ja palvelukehitysohjelmalla,
- tukipalveluita keskittämällä tehostetaan hallintoa ja alennetaan kustannuksia ja
- toimitilojen käytön tehokkuutta lisätään.

Toimintakate

Vuoden 2017 talousarvion toimintatulojen ja -menojen erotuksena muodostuva toimintakate on -297,8 miljoonaa euroa. Toimintakate on 1,2 miljoonaa euroa parempi kuin ennusteen 7/2016 toimintakate -299 milj. euroa. Syyskuun 2016 ennusteessa toimintakatteen on arvioitu olevan loppuvuotta kohden hieman pienempi.

Korkotulot ja -menot

Korkotuotot ja muut rahoitustuotot

Kaupungin korkotuotot ovat pääosin konsernin sisäisiä korkotuloja. Vuosina 2017- 2020 korkotuottojen arvioidaan kokonaisuutena säilyvän samalla tasolla. Kaupungin muut rahoitustuotot ovat lähinnä yhtiöiden osinkotuottoja sekä liikelaitosten pääomakorvauksia. Osinkotuottojen odotetaan pysyvän nykyisellä tasolla tai osinkotuotoille on haettava vaihtoehtoisia tuottoja. Pääomakorvaus koostuu Mikkelin Vesiliikelaitoksen 0,5 milj. euron peruspääomakorvauksesta.

Korkomenot

Euroopan, Yhdysvaltojen ja Kiinan taloustilanteen vuoksi vuoden 2017 ja suunnitelmakauden 2017- 2020 korkotason ennustaminen on vaikeaa ja muutokset korkotasossa voivat olla nopeita. Euroalueen markkinakorot ovat pysyneet matalalla tasolla odotettua hitaamman suhdanteen vahvistumisen johdosta.

Suunnitelmakauden korkokulujen arviointi voi olla yleisen taloudellisen kehityksen epävarmuudesta johtuen lähinnä viitteellistä. Lyhyillä euribor- koroilla on vaikutusta erityisesti korkokulujen puolella. Korkokuluissa ja muissa rahoituskuluissa on varauduttu noin 1,8 % keskimääräisiin rahoituskuluihin vuonna 2017. Kiinteiden korkojen tai korkosuojausten osuus lainoista pidetään vähintään 30 %:n tasolla lainakannasta. Kaupungin rahoituskulut tulevat nousemaan lainamäärän kasvun ja korkotason nousun johdosta suunnitelmakaudella 2017- 2020.

Muut rahoituskulut

Muihin rahoituskuluihin sisältyvät korkosuojauksista maksettavat korot, verotilityskorot, viivästyskorot, takaus- ja luottotappioprovisiot ja rahoitusmenoissa ovat kurssitappiot, lainasaamiset ja erilaiset arvonalentumiset. Mikkelin Vesiliikelaitoksen peruspääomakorvaus näkyy tässä erässä näiden toimijoiden kuluna (vrt. vastaavasti kaupungin muut rahoitustuotot). Muille liikelaitoksille ei ole sovittu peruspääomakorvauksia.

Vuosikate

Toimintakatteen jälkeen tuloslaskelmassa esitetään verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustulot ja -menot. Näiden jälkeen muodostuva vuosikate on 19,5 miljoonaa euroa, joka on ennusteeseen 7/2016 verrattuna 4,4 milj. euroa parempi. Talousarvioon 2016 verrattuna vuosikate on 0,3 miljoonaa euroa suurempi. Vuosikatteeseen vaikuttaa suunnitelmakaudella talouden sopeuttamistoimenpiteet, joilla pidetään vuosikate vähintään 20 milj. euron tasolla.

Tilikauden tulos

Poistojen määräksi arvioidaan 19,2 milj. euroa ja vuosikate riittää siten kattamaan suunnitelman mukaiset poistot. Tilikauden tuloksen jälkeen esitetään tuloksenkäsittelyerät sekä tilikauden yli- ja alijäämä. Tilikauden ylijäämäksi muodostuu noin 0,3 miljoonaa euroa.

Tuloslaskelma ja taloussuunnitelma 2017 - 2020

* Sisäiset erät on laskelmissa mukana

Talous	Mikkeli TP 2015	Mikkeli TA 2016	Mikkeli Enn. 7/2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020
Toimintatuotot							
Myyntituotot	78 169 661	76 368 319	77 300 000	57 707 717	58 861 871	60 039 109	61 239 891
Maksutuotot	20 309 405	19 248 801	20 000 000	5 364 200	5 417 842	5 472 020	5 526 741
Tuet ja avustukset	14 641 066	13 274 500	13 274 500	8 140 420	8 140 420	8 140 420	8 140 420
Muut toimintatuotot	39 005 870	41 310 200	41 300 000	40 125 000	40 526 250	40 931 513	41 340 828
Toimintatuotot yhteensä	152 126 002	150 201 819	151 874 500	111 337 337	112 946 383	114 583 062	116 247 879
Valmistus omaan käyttöön	677 186	548 000	550 000	378 000	378 000	378 000	378 000
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-153 255 811	-152 201 864	-153 350 000	-100 185 437	-100 986 920	-101 794 816	-102 303 790
Palkat ja palkkiot	-116 642 110	-116 069 121	-116 500 000	-74 873 543	-75 472 531	-76 076 312	-76 456 693
Henkilöstösivukulut							
Eläkekulut	-29 972 293	-29 635 985	-30 200 000	-20 580 185	-20 744 826	-20 910 785	-21 015 339
Muut henkilöstösivukulut	-6 641 409	-6 496 758	-6 650 000	-4 731 709	-4 769 563	-4 807 719	-4 831 758
Palvelujen ostot	-206 864 810	-201 261 391	-210 100 000	-243 695 833	-246 132 791	-248 594 119	-251 080 060
Aineet , tarvikkeet ja tavarat	-19 589 314	-19 157 750	-19 000 000	-15 633 086	-15 789 417	-15 947 311	-16 106 784
Avustukset, josta	-34 400 925	-32 407 557	-34 511 357	-20 821 400	-20 925 507	-21 030 135	-21 135 285
Toiminta-avustus liikelaitokselle	-5 020 169	-4 900 000	-4 900 000	-4 897 000	-4 900 000	-4 900 000	-4 900 000
Muut toimintakulut	-33 598 796	-33 988 124	-34 500 000	-29 209 318	-29 501 411	-29 796 425	-30 094 390
Toimintakulut yhteensä	-447 709 656	-439 016 686	-451 461 357	-409 545 074	-413 336 047	-417 162 806	-420 720 309
Toimintakate	-294 906 468	-288 266 867	-299 036 857	-297 829 737	-300 011 664	-302 201 744	-304 094 430
Verotulot	199 302 923	200 000 000	200 000 000	201 275 000	202 822 140	205 458 828	207 513 416
Valtionosuudet	103 614 955	106 000 000	112 100 000	114 000 000	114 500 000	115 000 000	115 500 000
Rahoitustuotot ja kulut							
Korkotuotot	1 952 877	1 750 000	1 800 000	1 750 000	1 750 000	1 750 000	1 750 000
Muut rahoitustuotot	10 342 385	4 530 000	4 530 000	4 530 000	4 530 000	4 530 000	4 530 000
Korvaus peruspääomasta liikelaitokselle	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Korvaus peruspääomasta taseyksiköille	4 749 791	0	0	0	0	0	0
Korkokulut	-893 213	-2 150 000	-1 350 000	-1 550 000	-1 750 000	-1 950 000	-2 250 000
Muut rahoituskulut	-7 793 583	-2 700 000	-2 900 000	-2 700 000	-2 600 000	-2 500 000	-2 450 000
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	3 608 467	1 430 000	2 080 000	2 030 000	1 930 000	1 830 000	1 580 000
Vuosikate	11 619 877	19 163 133	15 143 143	19 475 263	19 240 476	20 087 084	20 498 986
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-18 291 922	-19 200 000	-19 000 000	-19 200 000	-19 300 000	-19 400 000	-21 900 000
Arvonalentumiset							
Satunnaiset erät							
Satunnaiset tuotot							
Satunnaiset kulut							
Tilikauden tulos	-6 672 046	-36 867	-3 856 857	275 263	-59 524	687 084	-1 401 014
Poistoeron lisäys/ vähennys	42 819	90 000	90 000	45 000	90 000	90 000	90 000
Varausten lisäys/ vähennys	0						
Rahastojen lisäys/ vähennys							
Tilikauden yli-/ alijäämä	-6 714 865	53 133	-3 766 857	320 263	30 476	777 084	-1 311 014
TUNNUSLUVUT							
Kertyneet ylijäämät taseessa	5 864 824	5 917 957	2 097 967	2 418 230	2 448 706	3 225 790	1 914 776
Ylijäämät/ asukas	107	108	38	44	45	59	35
Toimintatuotot/ -kulut %	34 %	34 %	34 %	27 %	27 %	27 %	28 %
Vuosikate/ poistot %	64 %	100 %	80 %	101 %	100 %	104 %	94 %
Vuosikate €/ asukas	213	351	277	356	352	368	375

* Mikkelin asukasluku 1.1.2016

54 630

* Sitovuustaso valtuustoon

Tuloslaskelma (taseyksikkö ja liikelaitokset eriteltynä)

	Koko kaupunki TA 2017	Kaupunki	Etelä-Savon Pelastus- laitos	Mikkelin Vesiliikelaitos	Otavan Opisto liikelaitos
Talous					
Toimintatuotot					
Myyntituotot	57 707 717	28 742 134	16 656 583	11 886 000	423 000
Maksutuotot	5 364 200	5 289 200	75 000		
Tuet ja avustukset	8 140 420	2 715 420	48 000		5 377 000
Muut toimintatuotot	40 125 000	40 113 500	11 500		0
Toimintatuotot yhteensä	111 337 337	76 860 254	16 791 083	11 886 000	5 800 000
Valmistus omaan käyttöön	378 000	378 000			
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-100 185 437	-83 148 404	-11 646 068	-1 643 645	-3 747 320
Palkat ja palkkiot	-74 873 543	-61 393 531	-9 213 766	-1 211 088	-3 055 158
Henkilöstösivukulut					
Eläkekulut	-20 580 185	-17 852 082	-1 859 664	-356 985	-511 454
Muut henkilöstösivukulut	-4 731 709	-3 902 791	-572 638	-75 572	-180 708
Palvelujen ostot	-243 695 833	-239 580 385	-1 300 056	-1 603 313	-1 212 079
Aineet , tarvikkeet ja tavarat	-15 633 086	-12 696 280	-968 953	-1 661 491	-306 362
Avustukset	-20 821 400	-20 521 400	-300 000		
Muut toimintakulut	-29 209 318	-26 794 354	-1 644 006	-243 552	-527 406
Toimintakulut yhteensä	-409 545 074	-382 740 823	-15 859 083	-5 152 001	-5 793 167
Toimintakate	-297 829 737	-305 502 569	932 000	6 734 000	6 833
Verotulot	201 275 000	201 275 000			
Valtionosuudet	114 000 000	114 000 000			
Rahoitustuotot ja kulut					
Korkotuotot	1 750 000	1 750 000			
Muut rahoitustuotot	4 530 000	4 530 000			
josta PO korv. Liikelaitokselta	500 000	500 000			
Korkokulut	-1 550 000	-1 240 000		-310 000	
Muut rahoituskulut	-2 700 000	-2 200 000		-500 000	
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	2 030 000	2 840 000	0	-810 000	
Vuosikate	19 475 263	12 612 431	932 000	5 924 000	6 833
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-19 200 000	-14 861 167	-932 000	-3 400 000	-6 833
Arvonalentumiset					
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
Tilikauden tulos	275 263	-2 248 736	0	2 524 000	0
Poistoeron lisäys/ vähennys	45 000		0	45 000	
Varausten lisäys/ vähennys	0				
Rahastojen lisäys/ vähennys	0				
Tilikauden yli-/ alijäämä	320 263	-2 248 736	0	2 569 000	0

Investointi- ja rahoitusosa

- rahoituslaskelma analysoituna
- rahoituslaskelma ja tunnusluvut
- eritelty rahoituslaskelma liikelaitokset ja taseyksikkö
- investoinnit perusteluineen

Rahoituslaskelma

Talousarvion laskelmaosan rahoituslaskelmaan kootaan käyttötalous-, tuloslaskelma- ja investointiosan tulojen ja menojen aiheuttama rahavirta (toiminnan ja investointien rahavirta). Lisäksi rahoitusosaan merkitään kaupungin antolainauksen, lainakannan ja oman pääoman muutokset sekä arvio muutoksista muissa maksuvalmiuden erissä (rahoituksen rahavirta). Rahoituslaskelma on rahavirtalaskelman luonteinen ja sen lopussa esitetään toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirtojen vaikutus kunnan maksuvalmiuteen. Vaikutus maksuvalmiuteen kuvaa kunnan rahoitusarvopapereiden sekä rahojen ja pankkisaamisten muutosta vuoden aikana. Siihen sisältyy myös muista maksuvalmiuden muutoksista ne, jotka eivät ole tiedossa talousarviota laadittaessa. Näitä ovat muun muassa lyhytaikaisten saamisten ja korottomien velkojen muutokset.

Talousarvion 2017 rahoituslaskelma

Rahoituslaskelmassa varsinaisen toiminnan tuloista ja menoista kertyvä vuosikate on 19,5 milj. euroa. Toiminnan rahavirta yhteensä on 16,5 milj. euroa, kun vuosikatteesta on vähennetty omaisuuden myyntivoitot 3,0 milj. euroa. Investointien aiheuttama rahoitustarve on 30,5 milj. euroa, kun investoinneista on vähennetty niihin saadut rahoitusosuudet (1,8 milj. euroa) ja omaisuuden myyntitulot (5,3 milj. euroa). Tulorahoitus ei riitä investointien kattamiseen ja toiminnan ja investointien rahavirta muodostuu negatiiviseksi 14,0 milj. euroa, minkä kaupunki joutuu rahoittamaan lainarahoituksella.

Lainakannan muutokset 2017

Lainojen määrä kasvaa noin 13,5 milj. euroa ennusteeseen 7/2016 verrattuna. Lainamäärän lisääntyminen johtuu pääosin vedenpuhdistamoinvestoinnista. Kaupunki ottaa uutta pitkäaikaista lainaa 35,0 miljoonaa euroa. Lyhytaikaisten lainojen määrä vähenee 0,5 milj. euroa. Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksu on noin 21,0 milj. euroa.

Vuonna 2017 lainamäärän kehityksestä raportoidaan kaupunginvaltuustolle annettavien seurantaraporttien yhteydessä, jolloin 205,3 miljoonaa euroa ylittävälle lainamäärälle haetaan kaupunginvaltuuston hyväksyntä. Lainamäärän ”tekniseen” poikkeamaan vaikuttaa myyntisaamisten, ostovelkojen ja kassavarojen tilanne tilinpäätöksessä. Talousarvion mukaisen lainamäärän ”reaaliseen” ylitykseen voi johtaa se, että tulorahoitus (vuosikate) ei toteudu talousarvion tavoitteiden mukaisesti tai nettoinvestoinnit ylittävät kokonaisuudessa arvioidun. Lisäksi satunnaiset tulot ja menot voivat muuttaa rahoitustilannetta.

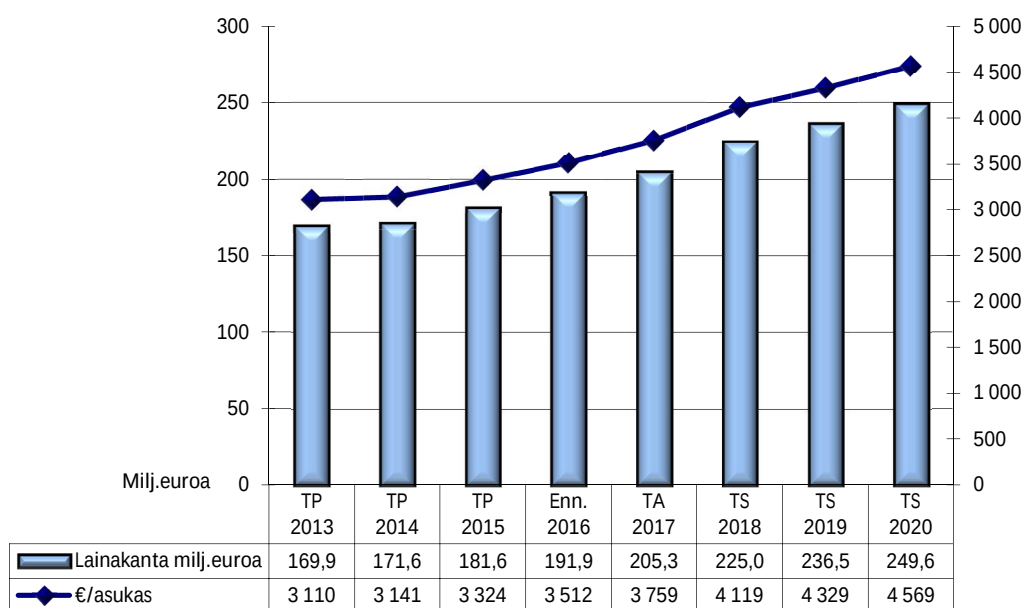
Antolainauksen määrään vaikuttavat kaupungin tililuottosopimusten mukaiset lainat sekä nykyiset antolainat. Uusien antolainojen osalta kaupunginvaltuusto tekee aina erilliset päätökset. Kaupungin tilinpäätöksessä on lainamäärän arvioinnissa perusteltua aina arvioida antolainauksen määrän muutos konserniyhtiöille ja sen vaikutus kaupungin lainamäärään.

Lainakannan muutokset suunnitelmakaudella 2017- 2020

Pitkäaikaisten lainojen määrää lisätään vuosina 2017- 2020 noin 43,0 milj. euroa ja vastaavasti lyhytaikaisten lainojen määrää lisätään 14,7 milj. euroa. Kuntatodistuslainat ovat olleet viime vuosina poikkeuksellisen edullisia lainoja.

Suunnitelmakauden 2017- 2020 lainamäärä sisältää Metsä- Sairilan jätevedenpuhdistamoa koskevan, vuosille 2016-2019 ajoittuvan investointimenojen rahoituksen (2016: 10,0 milj. euroa, 2017: 15,0 milj. euroa, 2018: 10,0 milj. euroa, 2019: 5,0 milj. euroa).

LAINAMÄÄRÄN KEHITYKSEN KUVAAJA

Lainasalkun rakenne ja suojaustaso

Lainasalkun rakennetta on tarkoitettu ylläpitää suunnitelmakaudella siten, että vuotuinen suojattujen lainojen osuus lainasalkusta on vähintään 30 prosenttia. Suojatuilla lainoilla tarkoitetaan kiinteillä koroilla otettuja lainoja ja johdannaisuojauksien määrää. Suojaustasolla tarkoitetaan suojattujen lainojen osuutta kokonaislainamäärästä.

Mikkelin kaupungin suojaustaso on vuoden 2017 alussa noin 43 prosenttia ja suojaukset on tehty pääosin johdannaisuojauksina. Suojaustaso pidetään suunnitelmakaudella noin 40 prosentissa.

Korkosuojausten tarkoitus: Korkosuojauksilla pystytään vähentämään kunnan korkomenojen heiluntaa ja parantamaan ennustettavuutta edesauttaen siten budjetin laatimista ja siinä pysymistä. Korkosuojausautumisella saavutettava vakaampi korko sopii kunnalle myös siksi, että kunnan investoinnit ovat pitkäaikaisia ja korkomenojen äkillisen nousun kompensoimiseksi on olemassa niukasti keinoja.

Rajoitukset korkosuojausten käyttötarkoituksen suhteen: Korkojohdannaisia voidaan käyttää vain korkoriskiltä suojaamiseen. Valtuutetuilla henkilöillä on näin ollen oikeus tehdä vain sellaisia korkosuojauksia, joissa maksettava maksimikorko on joko ennalta tiedossa (esim. kiinteä korko) tai maksettavan koron erotus vaihtuvaan markkinakorkoon on rajoitettu (esim. 3kk euribor + 2 %-yksikköä). Esimerkiksi siis korkojohdannaisista, jossa kunnan maksama korko voi kumuloitua rajoittamattomasti, ei voida käyttää.

Rajoitukset korkosuojausten nimellismäärän suhteen: Tietyllä kalenterivuodelle tehtyjen korkosuojausten nimellismäärä saa olla enintään 65 % lainasalkun ennustetusta koosta kyseiselle vuodelle. Suojausten aikahorisontti voi olla pidempi kuin nykyisten lainojen maturiteetti, mikäli hyväksyttyjen tai valmisteilla olevien kunnan taloussuunnitelmien (talousarvio) tai pidemmän tähtäimen ennusteiden perusteella on perusteltua uskoa, että nykyisten lainojen erääntyessä ne jälleenrahoitetaan uudella velalla. Samoin korkosuojauksia voidaan tehdä taloussuunnitelmaan jo budjetoitujen, tulevaisuudessa nostettavien lainojen korkoriskin suojaamiseksi jo ennen ko. lainan nostohetkeä.

Korkosuojausten tekemisvaltuudet: Korkosuojauksia voivat tehdä vain kaupunginjohtaja ja talousjohtaja. Talousjohtaja informoi hyvän hallintotavan mukaisesti kaupunginjohtajaa suojausten tekemisen suunnittelusta ja valmistelusta, koska kaupunginjohtaja allekirjoittaa korkosuojaussopimukset. Valtuutetuilla henkilöillä on myös oikeus purkaa tai muuten muokata tekemiään korkosuojauksia päättyen em. rajoissa.

Suojaustasojen määrittely aikaperiodille 0 - 40 vuotta:

1. Lainasalkun rakennetta ylläpidetään aikaperiodilla 0-4 vuotta (suunnitelmakaudella 2017-2020) siten, että suojattujen lainojen osuus lainasalkusta on vähintään 30 % ja enintään 65 %.
2. Lainasalkun rakennetta ylläpidetään aikaperiodilla 5-8 vuotta siten, että suojattujen lainojen osuus on vähintään 20 % ja enintään 55 %.
3. Lainasalkun rakennetta ylläpidetään aikaperiodilla 9-12 vuotta siten, että suojattujen lainojen osuus on enintään 45 %.
4. Lainasalkun rakennetta ylläpidetään aikaperiodilla 13-20 vuotta siten, että suojattujen lainojen osuus on enintään 35 %
5. Lainasalkun rakennetta ylläpidetään aikaperiodilla 21-40 vuotta siten, että suojattujen lainojen osuus on enintään 30 %.

Vaihtuvakorkoiset lainat

Vähintään 35 % lainasalkusta pidetään aina vaihtuvassa korossa mm. sen varmistamiseksi, että korkokustannukset laskevat markkinakorkojen laskiessa. Näin haetaan tasapainoa korkoriskin ja korkokustannusten välillä.

Kaupunginjohtaja ja talousjohtaja voi tehdä nostettaviin lainoihin ja olemassa oleviin lainoihin viitekoronvaihtosopimuksia (ns. basis swap) ja koron- ja valuutanvaihtosopimuksia (ns. cross currency swap) korkokulujen alentamiseksi. Viitekoronvaihtosopimuksen tai koron- ja valuutanvaihtosopimuksen avulla voidaan saavuttaa efektiivisesti euribor-sidonnainen laina, mutta matalammin korkokustannuksin - tyypillisesti matalammalla lainamarginaalilla - kuin nostamalla laina suoraan euribor- sidonnaisena.

Rajoitukset viitekoronvaihtosopimuksen käyttötarkoituksen ja nimellismäärän suhteen: Viitekoronvaihtosopimuksia ja koron- ja valuutanvaihtosopimuksia voidaan käyttää vain yhdessä nimellispääomaltaan samansuuruisen lainan kanssa kyseisen lainan korkomaksun alentamiseksi. Viitekoronvaihtosopimuksessa tai koron- ja valuutanvaihtosopimuksessa kunnan maksettavaksi tulevan koron tulee olla joko 1 kk, 3kk, 6kk tai 12 kk euribor- korko (+ mahdollinen kiinteä marginaali) tai kiinteä euomääräinen korko. Viitekoronvaihtosopimus tai koron- ja valuutanvaihtosopimus voidaan tehdä ennen siihen liittyvän lainan nostoa vain, jos lainan nostosta ja nostoajankohdasta on tehty päätös.

Rahoituslaskelma

Tuhansina euroina

	TP 2015	TA 2016	Ennuste 07/2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA							
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	11 620	19 163	15 143	19 475	19 240	20 087	20 499
Tulorahoituksen korjauserät	-695	-3 000	-3 000	-3 020	-1 500	-1 500	-1 500
Toiminnan rahavirta yhteensä	10 925	16 163	12 143	16 455	17 740	18 587	18 999
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-25 149	-28 795	-28 190	-37 590	-40 540	-32 390	-34 370
Rahoitusosuudet investointimenoihin	509	1 445	1 889	1 798	856	100	
Käyttöomaisuuden myyntitulot	631	2 800	2 702	5 300	2 100	2 100	2 100
Investointien rahavirta yhteensä	-24 010	-24 550	-23 599	-30 492	-37 584	-30 190	-32 270
Toiminnan ja Investointien rahavirta	-13 085	-8 387	-11 456	-14 037	-19 844	-11 603	-13 271
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäykset	-23						
Antolainasaamisten vähennykset	668	2 500	1 000	2 500	1 000	500	400
Antolainauksen muutokset yhteensä	645	2 500	1 000	2 500			
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		30 700	30 000	35 000	35 000	30 000	30 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-12 027	-21 000	-13 500	-21 000	-21 000	-22 000	-23 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	28 123	6 882	-6 194	-520	5 694	3 453	6 121
Lainakannan muutokset yhteensä	16 096	16 582	10 306	13 480	19 694	11 453	13 121
Oman pääoman muutokset	2 171						
Muut maksuvalmiuden muutokset							
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	67						
Vaihto-omaisuuden muutokset	359						
Saamisten muutos	-2 554						
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	0	150	150	150	150	150	150
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	-745	150	150	150	150	150	150
Rahoituksen rahavirta	18 167	19 232	11 456	16 130	19 844	11 603	13 271
Rahavarojen muutos	5 084	10 845	0	2 093	0	0	0
TUNNUSLUVUT							
	TP 2015	TA 2016	Ennuste 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020
Lainamäärä*	181 555	193 900	191 861	205 341	225 035	236 488	249 609
Lainamäärä/ asukas*	3 323	3 549	3 512	3 759	4 119	4 329	4 569
Investointien omahankintameno, teur	24 640	27 350	26 301	35 792	39 684	32 290	34 370
Investointien tulorahoitus %	47 %	70 %	58 %	54 %	48 %	62 %	60 %
Pääomamenojen tulorahoitus %	32 %	42 %	39 %	36 %	32 %	37 %	36 %

* Suunnitelmakauden 2017- 2020 investointimenot sisältävät Metsä- Sairilan puhdistamoa koskevat ko. vuosille ajoittuvat investointimenot (2017: 9,0 milj. euroa, 2018: 12,0 milj. euroa, 2019: 11,5 milj. euroa, 2020: 12,5 milj. euroa)

** Mikkelin asukasluku 31.12.2015

54 630

Valtuustoon nähden sitovat erät

Rahoituslaskelma eriteltynä

Tuhansina euroina

	TA 2017	Kaupunki	E-Savon pelastus	Mikkelin Vesiliikelaitos	Otavan Opisto Liikelaitos
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	19 475	12 612	932	5 924	7
Tulorahoituksen korjauserät	-3 020	-3 020			
Toiminnan rahavirta yhteensä	16 455	9 592	932	5 924	7
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-37 590	-24 495	-965	-12 115	-15
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 798	1 180	118	500	
Käyttöomaisuuden myyntitulot	5 300	5 300			
Investointien rahavirta yhteensä	-30 492	-18 015	-847	-11 615	-15
Toiminnan ja Investointien rahavirta	-14 037	-8 423	85	-5 691	-8
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset					
Antolainasaamisten vähennykset	2 500	2 500			
Antolainauksen muutokset yhteensä	2 500	2 500			
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	35 000	20 000		15 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-21 000	-21 000			
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-520	-520			
Lainakannan muutokset yhteensä	13 480	-1 520		15 000	
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset					
Vaihto-omaisuuden muutokset					
Saamisten muutokset					
Korottomien velkojen muutokset	150			150	
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	150			150	
Rahoituksen rahavirta	16 130	980	0	15 000	
Rahavarojen muutos	2 093	-7 443	85	9 309	-8

Talousarviovuoden 2017 ja suunnitelmavuosien 2018-2020 investoinnit

Investointiohjelma tukee kaupungin strategisten tavoitteiden saavuttamista. Investointiohjelman mukaiset hankkeet ja projektit rakentavat kaupunkia kestävästi tukien Mikkelin kaupungin uudistumista ja kehittymistä. Investointiohjelma sisältää projekteja kaupungin elinvoimaisuuden varmistamiseksi, mutta se sisältää osaltaan myös olemassa olevaa kaupunkirakennetta ja palvelurakennetta ylläpitäviä korjausinvestointeja.

Kunnan tulorahoituksella on kyettävä rahoittamaan poistonalaiset investoinnit tuotantovälineisiin, joilla kaupunki tuottaa palvelunsa. Kaupungin poistosuunnitelma on uusittu 2012 suosituksen mukaiseksi. Poistosuunnitelman mukainen poistotasoa on noin 20 miljoonaa euroa. Tämä poistotasotavoite ei sisällä Metsä-Sairilan jätevedenpuhdistamoa. Rakenteellisesti investointiohjelma on jaettu seuraaviin luokkiin:

- Kiinteä omaisuus
- Talonrakennusinvestoinnit
- Julkinen käyttöomaisuus, kiinteät rakenteet ja laitteet
- Irtain omaisuus
- Arvopaperit ja osuudet
- Taseyksiköt ja liikelaitokset

Taloussuunnitelmavuosille 2018 - 2020 esitetyt investoinnit ovat ohjeellisia ja niiden toteutus sopeutetaan vuosittain valtuuston päätöksellä kaupungin taloudelliseen tilanteeseen. Sote- ja maakuntauudistuksen vaikutukset poistotasoon ja vastaavasti tulorahoitukseen alkavat täysipainoisesti vuonna 2020.

Keskeisimmät vuoden 2017 investointiohjelman projektit on eritelty seuraavassa:

Tulot

- Kaupunki myy maata ja kiinteistöjä (5,3 milj. euroa). Tulot muodostuvat muun muassa kerrostalotonttien myynnistä.

Menot

- Otavan opiston asuntolan korjaus (0,5 milj. euroa) saatetaan loppuun.
- Rantakylän koulun peruskorjaus ja laajennus jatkuu (rakentaminen 6,25 milj. euroa, laiteinvestoinnit 0,45 milj. euroa). Rakentaminen on alkanut vuonna 2016. Koulukokonaisuuden kokonaisinvestointi irtaimistoihin on noin 11 milj. euroa.
- Anttolan yhtenäiskoulun rakenteita on laajasti tutkittu, jonka ajan koulua on käyty alueelle sijoitetuissa parakeissa ja Anttola-talon tiloissa. Selvitysten ja kokonaisarvion perusteella talousarvioesitys sisältää kustannuksen (0,3 milj. euroa), jolla nykyinen koulu puretaan, Anttola-talosta hyödynnetään nykyistä laajemmin tiloja ja kouluun hankitaan koulunkäynnissä välttämätöntä irtaimistoa. Koulun uudisosan rakentaa kaupungin ulkopuolinen investoija, jolloin koulukiinteistöstä syntyy sivistustoimen käyttötalousmeno.
- Anttolan koulun liikuntasalin korjaus siirtyy ja toiminnassa käytetään muita taajamassa olevia tiloja.
- Naisvuoren uimahallin peruskorjaus (1,85 milj. euroa) saatetaan loppuun. Hankkeen kokonaisinvestointi on noin 3 milj. euroa). Halli avautuu käyttäjille elokuussa 2017.
- Suomenniemellä keskitetään kaupungin palvelutarjontaa, jolloin mm. kirjasto, nuoriso- ja yhteistoiminta sijoitetaan entisen koulun tiloihin (0,35 milj. euroa). Vanhasta kunnantalosta voidaan luopua.
- Ns. siilo- ja myllytontin rakentaminen (1 milj.euroa/2017) alkaa tontin kunnostuksella ja pysäköintiratkaisun rakentamisella osana laajempaa tontin rakentamista. Myös muut taidemuseon paikkavaihtoehdot selvitetään. Suunnitelma siilotontin kokonaisratkaisuksi tuodaan kaupunginvaltuustoon päätettäväksi maaliskuun 2017 loppuun mennessä. Taidemuseon osalta omistusmalleja ja rahoitusjärjestelyjä selvitetään osana suunnittelua. Taidemuseohankkeen kokonaiskustannus on noin 6 milj. euroa ja rakentaminen käyttöönottoineen kestää noin kolme vuotta.

- Kirkonvarkauden asuinalueen rakentaminen jatkuu. Osa alueesta, ns. Asuntomessualue viimeistellään asuntomessuja varten näyttelykuntoon, jonka lisäksi varmistetaan alueelta myyntiin tulevien tonttien luovutus vuosille 2018-2019 (0,75 milj. euroa).
- Valtatie 5 hanke Mikkelin kohdalla valmistuu (0,3 milj. euroa) ja yhteysvälin Mikkelin – Juva valtatie 5 perusrantaminen alkaa syksyllä (1 milj. euroa). Hankkeiden vetovastuu on Liikennevirastolla. Koko yhteysväli valmistuu vuonna 2020.
- Kalevankankaan urheilualueella jatkuu rakentaminen. Kaupunki maksaa Areena Oy:n osakekannasta osuutensa (3 milj. euroa). Raviradan alueen katu- ja pysäköintijärjestelyt etenevät (1,4 milj. euroa). Alue valmistuu 2018.
- Urheilupuiston peruskunnostaminen jatkuu kenttälajien (juoksuradat, hyppypaikat) suorituspaikkojen saneeraamisella (0,5 milj. euroa).
- Metsä-Sairilan jäteveden puhdistamon kalliorakentamisen urakka jatkuu (9 milj. euroa). Hankkeen kokonaisinvestointi on noin 43 milj. euroa.
- Liikuntapaikkarakentaminen ja kunnostus, laaditaan lähiliikuntapaikkojen kehittämissuunnitelma.

Investointiesitys vuodelle 2017 ilman Metsä-Sairilan puhdistamoa (1000 euroa):

Tulot	6 598
Menot	- 28 590
Netto	-21 992

INVESTOINTIESITYS 2017 - 2020

KAUPUNKI	HANKKEEN KOKONAIS- KUST.ARVO	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020	INVEST. YHT. 2017-2020
		menot	menot tulot	menot tulot	menot tulot	menot tulot	
<u>KIINTEÄ OMAISUUS</u>							
Maa- ja vesialueet							
Maa- ja vesialueiden myynti, TULOT			2000	2000	2000	2000	8000
Maa- ja vesialueiden hankinta, MENOT		-250	-250	-250	-250	-250	-1000
Maanjälöstyksen yhteydessä tapahtuvat rakennusten purkukustannukset		-250	-250	-150	-150	-150	-700
Rakennusten myynti (voitto)			2100	100	100	100	2400
<u>TALONRAKENNUSINVESTOINNIT</u>							
Liikelaikokset							
Otavan opiston asuntolan korjaus		-500	-500				-500
Sivistystoimi							
Tikanpellon päiväkodin peruskorjaus		-100					0
Haukivuoren päiväkotiki (korvausinvestointi, vuokraus)				-50			-50
Rantakylän alueen uusi päiväkotiki	4000	-50				-3250	-3250
Rantakylän koulu (peruskorjaus ja laajennus)							0
Rakennusprojekti	10300	-2800	-6250	-2250			-8500
Koneet ja kalusteet (opetus)	950	-200	-450	-450	-100		-1000
Urheilupuiston koulu (LVI-tekniikka, julkisivut ja ikkunat)				-200	-500		-700
Urheilupuiston koulun piha		-50	-50				
Anttolan koulun liikuntasalin korjaus				-1000			-1000
Anttolan yhtenäiskoulu (sis. 50 t irtaimistoa)			-300				-300
Ihastjärven koulun jatkokäyttö/ siirto						-1600	-1600
Tuppuralan koulun korjaustyöt					-800		-800
Moision koulun vanhan osan korvaaminen uudisrakennuksella			-100	-1000	-1100		-2200
Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntatoimi							
Naisvuoren uimahallin peruskorjaus, MENOT	3100	1250	-1850				-1850
Naisvuoren uimahallin peruskorjaus, TULOT		300	500	0			500
Hänninkentän huoltorakennus MENOT				-1400			-1400
Hänninkentän huoltorakennus TULOT				300			300
Kalevankankaan alueen lumilatu MENOT				-250	-250		-500
Kalevankankaan alueen lumilatu TULOT				100	100		200
Suomenniemen entisen koulun muutostyöt (kunnantalon toiminnot)			-350				
Kattilansillan nuorisotalo, alapohjan korjaus				-250			-250
Rantakeitaan uimahallin suun. (ratapitus&laajennus)						-50	-50
Mikaelin kunnostus		-50	-50	-100	-1000	-3700	-4850

KAUPUNKI	HANKKEEN KOKONAI- KUST.ARVIO	TA 2016	TA 2017		TS 2018		TS 2019		TS 2020		INVEST. YHT. 2017-2020
		menot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	
Teatterin peruskorjaus							-1000		-1000		-2000
Sotahistoriakcsuksen perustaminen (suunn.)			-150								-150
Silokorttelin tontin kunnostus ja pysäköintiratkaisu			-1000								
Taidemuseon korjaus tai uuden rakentaminen		-100			-5000		-500				-5500
Sosiaali- ja terveystoimi											
ESPER- hanke vaihe 1 (rahoitusratkaisu)	-2705	-2100	-155		-150		-150		-150		-2705
Julkiset rakennukset											
Kaupungintalon korjaus									-100		-100
Kaupungintalon ympäristön piha-alueet							-100				-100
Naisvuoren tornin kunnostus									-300		-300
Sotakoulu, Ristiina		-100	-50		-50		-50				-150
Naisvuoren väistö- ja suojatila			-150								-150
Kiinteistöjen muut muutos- ja peruskorjaustyöt		-200									0
<i>Koulu- ja esiopetus</i>			-100		-200		-200		-200		-700
<i>Sosiaali- ja terveystoimi</i>			-50		-50		-50		-50		-200
<i>Julkiset rakennukset</i>			-50		-100		-100		-100		-350
Kiinteistöjen rakennusautomaatiojärjestelmien uudist. MENOT		-300	-150		-150						-300
Kiinteistöjen rakennusautomaatiojärjestelmien uudist. TULOT				50		50					100
Rakennusten suunnittelumääräraha			-50		-50		-50		-50		-200
Energiataloudelliset investoinnit MENOT		-450	-150		-150						-300
Energiataloudelliset investoinnit TULOT				30		30					60
JULKINEN KÄYTTÖMAISUUS											
Kiinteät rakenteet ja laitteet											
Satamalahden kehittäminen, strateginen projekti			-500		-1500		-1000		-1000		-4000
Kirkonvarkauden asuinalue sis. asuntomessualue, strateginen projekti			-750								-750
VT 5 kaupungin kohta, kaupungin osuus		-2200	-300								-300
Vt5 yhteysväli Mli Juva, kaupungin osuus			-1000		-3000		-3000		-1000		-8000
Sairaalakampuksen rakentamisen tukeminen, katujärjestelyt (Mannerheimintie), katu		-400	-150								-150
Raviradan alueen katu- ja pys.järjestelyt MENOT		-1110	-1400		-250						-1650
Pyöräilyn ja kävelyn edistämishjelman toteuttaminen											
Kadut (työohjelma vahvistetaan käyttösuunnitelman yhteydessä)		-700	-1000		-2000		-1750		-1750		-6500
<i>Kadut saneeraus</i>											0
<i>Hulevesi</i>											0
<i>Kevytliikenne</i>											0
<i>Liikenneturvallisuus</i>											0
<i>Asuntoalueiden viimeistely</i>											0
<i>Teollisuusalueiden kunnallistekniikka</i>											0

KAUPUNKI	HANKKEEN KOKONAIS- KUST.ARVIO	TA 2016	TA 2017		TS 2018		TS 2019		TS 2020		INVEST. YHT. 2017-2020
		menot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	
<i>Pienet järjestelyt</i>											0
<i>Suunnitteluhankeet</i>											0
Kadut (yritys- ja asuinrakentamisen tukeminen)		-100	-500		-1000		-1000		-1000		-3500
Hanhijoen KVL silta välillä Lukio - Areena		-25	-50		-250						-300
Ruutukaavakeskustan kehittäminen			-50		-25		-1000		-25		-1100
Savilahden rannan yhtenäinen kevytväylä							-200		-300		-500
Mannerheimintie (silokortteli)			-100								-100
Suomenniemen keskusta- Kauriansalmi, kevyenliikenteen väylä, kaupungin osuus									-500		-500
Katuvalojen ohjausyksiköt, uusiminen		-100	-50								-50
Puistot ja leikkipaikat (työohjelma vahvistetaan käyttösuunnitelman yhteydessä)		-300	-300		-300		-300		-300		-1200
Kaihun matkailualueen (sis. Mlipuisto) ja Pursialankadun kehittäminen		-200	-100		-100		-100				-300
Suojakallionpuisto									-500		-500
Laihalammen kunnostus							-250				-250
Satamien kunnostukset (työohjelma vahvistetaan käyttösuunnitelman yhteydessä)		-150	-150		-30		-30		-50		-260
Pökkäänlahden koti- ja vierassatama							-200				-200
Uimarantojen kunnostukset		-40	-40		-40		-40		-40		-160
Lentoasema, MENOT		-150	-150		-150		-150		-150		-600
Lentoasema, TULOT											
Luovutettavien yritystonttien kunnostus (Tusku, messuparkki)		-200	-150		-150		-150		-150		-600
Liikuntapaikkarakentaminen ja kunnostus (työohjelma vahvistetaan käyttösuunnitelman yhteydessä)		-125	-125		-125		-125		-125		-500
Urheilupuiston kenttälajien suorituspaiikkojen saneeraus, MENOT			-500								-500
Urheilupuiston kenttälajien suorituspaiikkojen saneeraus, TULOT				100							100
Korvaavat luistelukentät (Laajalampi)					-150						-150
Kuplahallin (jalkapallohalli) uusiminen							-1500				-1500
<u>IRTAIN OMAISUUS</u>											
Mikkelin kyläverkko-hanke MENOT		-200	-600		-400		-25				-1025
Mikkelin kyläverkko-hanke TULOT				500		300					800
Koneet ja kalusto											
Keskushallinto/ruoka- ja puhtauspalvelut		-75	-75		-75		-75		-75		-300
Sivistystoimi (opetus, kulttuuri, nuoriso ja liikunta)		-700	-900		-750		-750		-750		-3150
<i>Opetuslautakunta</i>											
<i>Kulttuuri, nuoriso ja liikunta lautakunta</i>											
Tekninen toimi		-350	-100		-100		0		0		-200

KAUPUNKI	HANKKEEN KOKONAIKUST.ARVIO	TA 2016 menot	TA 2017 menot tulot	TS 2018 menot tulot	TS 2019 menot tulot	TS 2020 menot tulot	INVEST. YHT. 2017-2020
<u>ARVOPAPERIT JA OSUUDET</u>							
Osakkeet ja osuudet							0
Osakkeiden hankinta			-3000	-1200	-200	-200	-4600
Osakkeiden myynti			1200				1200
<u>YHTEENSÄ</u>							
TULOT			6480	2880	2200	2100	
MENOT			-24495	-24845	-18195	-18865	-86400
NETTO			-18015	-21965	-15995	-16765	

TASEYKSIKKÖ JA LIIKELAITOKSET

ETELÄ-SAVON PELASTUSLAITOS	HANKKEEN KOKONAIKUST.ARVIO	TA 2016 menot	TA 2017 menot tulot	TS 2018 menot tulot	TS 2019 menot tulot	TS 2020 menot tulot	INVEST. YHT. 2017-2020
TULOT			118	76			194
MENOT		-1785	-965	-890			-1855
NETTO							-1661
OTAVAN OPISTO	HANKKEEN KOKONAIKUST.ARVIO	TA 2016 menot	TA 2017 menot tulot	TS 2018 menot tulot	TS 2019 menot tulot	TS 2020 menot tulot	INVEST. YHT. 2017-2020
TULOT			0				
MENOT		-15	-15	-15	-15	-15	
NETTO							
VESILIIKELAITOS/KUNNALLISTEKNIikka JA LAITOSINVESTOINNIT	HANKKEEN KOKONAIKUST.ARVIO	TA 2016 menot	TA 2017 menot tulot	TS 2018 menot tulot	TS 2019 menot tulot	TS 2020 menot tulot	INVEST. YHT. 2017-2020
TULOT			0				
MENOT							
<i>Laiteinvestoinnit</i>		-1300	-1035	-465	-280	-630	-2410
<i>Puhdistamot</i>		-565	-400	-195	-300	-360	-1255
<i>Verkosto</i>		-1300	-1680	-2130	-2100	-2000	-7910
NETTO		-3165	-3115	-2790	-2680	-2990	-11575
VESILIIKELAITOS/METSÄ-SAIRILAN PUHDISTAMO	HANKKEEN KOKONAIKUST.ARVIO	TA 2016 menot	TA 2017 menot tulot	TS 2018 menot tulot	TS 2019 menot tulot	TS 2020 menot tulot	INVEST. YHT. 2017-2020
TULOT			500				500
MENOT		-4100	-9000	-12000	-11500	-12500	-45000
NETTO		-4100	-8500	-12000	-11500	-12500	-44500

INVESTOINNIT YHTEENSÄ (Ilman Metsä-Sairilan puhdistamoa)	HANKKEEN KOKONAIS- KUST.ARPIO	TA 2016 menot	TA 2017 menot tulot	TS 2018 menot tulot	TS 2019 menot tulot	TS 2020 menot tulot	INVEST. YHT. 2017-2020
TULOT			6598	2956	2200	2100	
MENOT			-28590	-28540	-20890	-21870	
NETTO			-21992	-25584	-18690	-19770	
Poistotaso			19000	19000	19000	19000	
Ero							
INVESTOINNIT YHTEENSÄ (Metsä-Sairilan puhdistamo mukana)	HANKKEEN KOKONAIS- KUST.ARPIO	TA 2016 menot	TA 2017 menot tulot	TS 2018 menot tulot	TS 2019 menot tulot	TS 2020 menot tulot	INVEST. YHT. 2017-2020
TULOT			7098	2956	2200	2100	
MENOT			-37590	-40540	-32390	-34370	
NETTO			-30492	-37584	-30190	-32270	

E-S Pelastuslaitoksen investointien kuntaosuudet kirjataan käyttötalouteen. Tuloissa on vain avustukset.

Liite 1: Konsernivastuuhenkilöt, Kaupunginjohtajan viranhaltijapäätös 15.6.2016

Liikelaitokset	
Otavan opisto -liikelaitos	Sivistystoimenjohtaja
Mikkelin vesi -liikelaitos	Tekninen johtaja
Etelä-Savon pelastuslaitos (taseyksikkö)	Tekninen johtaja
Tytäryhteisöt	
Etelä-Savon Energia Oy	Kaupunginjohtaja
Etelä-Savon Työterveys Oy	Henkilöstöjohtaja
Kiinteistökehitys Naistinki Oy	Tekninen johtaja
Metsäsairila Oy	Tekninen johtaja
Mikalo Oy	Tekninen johtaja
Mikkelin Asumisoikeus Oy	Tekninen johtaja
Mikkelin opiskelija-asunnot Oy (Moas)	Tekninen johtaja
Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy	Tekninen johtaja
Mikkelin Jäähalli Oy	Hallintojohtaja
Mikkelin kehitysytio Miksei Oy	Kaupunginjohtaja
Etelä-Savon Koulutus Oy	Sivistystoimenjohtaja
YIT Kuntatekniikka Oy	Tekninen johtaja
Mikkelin Ravirata Oy	Hallintojohtaja
Mikkelin Matkailu Oy (ei toimintaa)	Hallintojohtaja
Miktech Consulting Oy (Miksei Oy:n tytär)	Kaupunginjohtaja
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	Tekninen johtaja
As Oy Pirttitie III	Asuntotoimen päällikkö
Kiint.Oy Jääkärintie 31 (Naistinki Oy:n tytär)	Asuntotoimen päällikkö
As Oy Tuppuraa	Asuntotoimen päällikkö
As Oy Hirvipari	Asuntotoimen päällikkö
Kiint.Oy TeknoGraani (Naistinki ja Ese omistavat)	Kiinteistöjohtaja
As Oy Mikkelin Nuottapuisto (Mikalon tytär)	Asuntotoimen päällikkö
As Oy Mikkelin Hauki-Koivikko	Asuntotoimen päällikkö
Kiint. Oy Ristiinan Suopursu	Asuntotoimen päällikkö
Kiint.Oy Kenkäveronniemi	Asuntotoimen päällikkö
Kiint.Oy Mikkelin Takojangkatu 1	Asuntotoimen päällikkö
Mikkelin Arkistotalo Oy	Kiinteistöjohtaja
Kiint.Oy Mikkelin Tietotaitokortteli	Kiinteistöjohtaja
Kuntayhtymät	
Etelä-Savon kampuskiinteistöt kuntayhtymä	Tekninen johtaja
Etelä-Savon sosiaali- ja terveystoimen kuntayhtymä Essote	Kaupunginjohtaja
Etelä-Savon Maakuntaliitto	Kaupunginjohtaja
Vaalijalan ky	Talousjohtaja
Itä-Suomen Päihdehuollon ky	Talousjohtaja
Säätiöt	
Haukivuoren Vanhustentalosäätiö	Talousjohtaja
Kyyhkylä säätiö	Talousjohtaja
Elinkeinoelämän Keskusarkiston säätiö	Talousjohtaja
Osakkuusyhteisöt (päättösvalta yhdessä muiden kanssa ja riippuen tehdystä sopimuksesta)	
Kiint.Oy Suksimäki (Mikalo Oy omistaa)	Talousjohtaja
Kyyhkylän Asuntolat Oy	Talousjohtaja
Kiint.Oy Vaahteranlehti	Talousjohtaja
Kiint.Oy Otavan Ketola	Talousjohtaja
Mikkelin Pesula Oy	Talousjohtaja
Kiint.Oy M:lin mlk:n Kuuselan kulma	Talousjohtaja
As Oy Mikkelin Lehmusrivi	Talousjohtaja
Etelä-Savon Kaapelitelevisio (ei toimintaa)	Talousjohtaja
Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy (konserni)	Kaupunginjohtaja
Mikkelin Mikaeli Oy	Talousjohtaja
Kiint.Oy Kattilansillan kauppakeskus	Talousjohtaja
As Oy Partinkartano	Talousjohtaja
Kiint.Oy Kyyhkylä	Talousjohtaja
Kiint.Oy Mikkelin Musiikkiopistotalo	Talousjohtaja
Kiint. Oy Mikkelin Torikioski	Talousjohtaja